TÜRKÇE VE TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ÖĞRETMENİ ADAYLARININ 21. YÜZYIL BECERİLERİ İLE ETKİLİ İLETİŞİM BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

Mustafa ALBAYRAK

Yüksek Lisans Tezi
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

2024

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİ BİLİM DALI

TÜRKÇE VE TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ÖĞRETMENİ ADAYLARININ 21. YÜZYIL BECERİLERİ İLE ETKİLİ İLETİŞİM BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

(An Investigation of the Multidimensional 21st Century Skills and Effective Communication Skills of Turkish and Turkish Language and Literature Teacher Candidates)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mustafa ALBAYRAK

Danışman: Prof. Dr. Mesut BULUT

Erzurum

Aralık, 2024

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Mustafa ALBAYRAK tarafından hazırlanan "**Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni Adaylarının 21. Yüzyıl Becerileri İle Etkili İletişim Becerilerinin İncelenmesi**" başlıklı çalışması 30/12/2024 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisan tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı:	Prof. Dr. Ahmet AKÇAY *Ağrı İbrahim ÇEÇEN Üniversitesi*	Aslı ıslak imzalıdır
Danışman:	Prof. Dr. Mesut BULUT *Atatürk Üniversitesi*	Aslı ıslak imzalıdır
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Abdulkadir KIRBAŞ *Atatürk Üniversitesi*	Aslı ıslak imzalıdır

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

…. / …. / 202..

Aslı ıslak imzalıdır

Prof. Dr. Refik DİLBER

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "**Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni Adaylarının 21. Yüzyıl Becerileri ile Etkili İletişim Becerilerinin İncelenmesi**" başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

…. /…. / 2024

Aslı ıslak imzalıdır

Mustafa ALBAYRAK

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun …./…/…. tarih ve ……. sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun …./…/…. tarih ve ……. sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Çalışmamın tamamlanmasında en büyük katkıyı sağlayan desteğini, bilgisini ve deneyimlerini hiçbir zaman esirgemeyen, sabırla bana zaman ayıran kıymetli hocam ve tez danışmanım sayın Prof.Dr. Mesut BULUT'a, anket ve ölçek uygulamalarımda katkılar sunup tez savunma komisyonunda jüri üyesi olarak görüşleri ile katkı sunan sayın Doç Dr. Abdulkadir KIRBAŞ'a tezimdeki bulgulara ulaşmamda büyük katkı sunan ve verilerin analiz işlemlerinde yardımlarını esirgemeyen sayın Prof. Dr. Başaran GENÇDOĞAN'a tez savunma komisyonumda değerli görüş ve önerileri ile tezime çok kıymetli katkılarda bulunan komisyon başkanı sayın Prof.Dr.Ahmet AKÇAY'a, çalışmama gönüllü katılım sağlayan 2023-2024 eğitim ve öğretim yılı farklı sınıf kademelerinde öğrenim gören Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Türkçe ile Türk dili ve edebiyatı öğretmeni adaylarına, bu süreçte her zaman yanımda olan ve beni destekleyen canım aileme ve inancını, güvenini, sevgisini bana her daim hissettirerek en zor anlarımı bile kolaylaştıran, yüzümü güldürüp yoluma devam etmem için beni yüreklendiren eşim Gülsen ALBAYRAK'a kızım Saliha Gökçe ALBAYRAK'a oğlum Gökhan Berat ALBAYRAK'a sonsuz teşekkür ederim..

Mustafa ALBAYRAK

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKÇE VE TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ÖĞRETMENİ ADAYLARININ 21. YÜZYIL BECERİLERİ İLE ETKİLİ İLETİŞİM BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

Mustafa ALBAYRAK

Aralık 2024, 119

Amaç: Bu araştırmanın amacı, Türkçe ve Türk dili edebiyatı öğretmeni adaylarının 21.yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerilerini çeşitli değişkenler açısından inceleyerek öğretmen adaylarının 21.yüzyıl becerileri ve etkili iletişim becerilerini anlamak, eğitim süreçlerine ve programlarına katkıda bulunabilecek öneriler geliştirmektir.

Yöntem: Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişkenin aralarındaki değişimi tespit etmeyi amaçlayan bir araştırma modelidir. Dolayısıyla veriler değerlendirilirken ölçme, veri işleme, istatistiki yöntemler kullanılacağı için araştırma nicel bir araştırmadır.

Bulgular:Türkçe ve Türk dili edebiyatı öğretmeni adaylarının değerlendiği Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği alt boyutları değerlendirici ortalamalarının düşük düzey ve orta düzeyde, Etkili İletişim Beceriler Ölçeğinin alt boyutları değerlendirici ortalamaları yüksek ve çok yüksek düzeyde olduğu, erkek adayların kadınlar adaylara göre çok boyutlu 21.yüzyıl becerilerinde puanlarının yüksek ve erkekler lehine olumlu olduğu,etkili iletişim becerilerinin kadın adayların lehine olumlu olduğu, arada bir okuyan veya hiç okumayanlar ile hiç yazmayan veya arada bir yazanların çok boyutlu 21.yüzyıl becerilerinde başarılı olduğu, sürekli okuyup yazan adayların etkili iletişim becerilerinde başarılı olduğu; öğretmen adaylarının sosyal medyayı sıkça ve çokça kullanmalarının 21.yüzyıl becerilerini olumlu yönde etkilediği ancak etkili iletişim becerileri üzerinde olumlu etkisinin anlamlı olmadığı bulgularına ulaşılmıştır.

Sonuçlar:Türkçe ve Türk dili edebiyatı öğretmeni adaylarının 21.yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği bu çalışmada, cinsiyet ve kitap okuma ve sosyal medyayı sıkça kullanma değişkenlenleri her iki becerinin birden çok alt becerisinde; öğrenim görülen bölüm, sınıf ve yaratıcı yazma değişkenleri çok boyutlu 21. yüzyıl becerilerinin alt boyutlarında daha çok olmak üzere her iki beceride de yaş, anne mesleği ve sosyal medya değişkeninin çok boyutlu 21.yüzyıl becerilerinde; aile geliri, baba mesleği değişkenlerinin ise etkili iletişim becerileri alt boyutlarında anlamlı farklılık oluştururken; anne eğitim durumu ve öğrencilikte kalınan yer değişkenlerinin beceriler üzerinde anlamlı etkilerinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: çok boyutlu 21. yüzyıl becerileri ölçeği, etkili iletişim becerileri ölçeği,Türkçe öğretmeni adayları, Türk dili ve edebiyatı öğretmen adayları, inceleme

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

AN INVESTIGATION OF THE MULTIDIMENSIONAL 21ST CENTURY SKILLS AND EFFECTIVE COMMUNICATION SKILLS OF TURKISH AND TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE TEACHER CANDIDATES

Mustafa ALBAYRAK

Aralık 2024, 119

Purpose: It aims to understand the profiles of prospective teachers regarding 21st century skills and effective communication skills by examining the 21st century skills and effective communication skills of Turkish and Turkish language literature teacher candidates in terms of various variables, and to develop suggestions that can be integrated more effectively into educational processes and programs.

Method: In this study, the relational survey model, one of the quantitative research methods, is used. The relational survey model is an approach that aims to detect the change between two or more variables. This research is a quantitative study as measurement, data processing and statistical methods will be used when evaluating the data.

Findings: The evaluator averages of the Multidimensional 21st Century Skills Scale sub-dimensions, in which Turkish and Turkish language and literature teacher candidates are evaluated, are at low and medium levels, while the evaluator averages of the sub-dimensions of the Effective Communication Skills Scale are at high and very high levels. scores in the skills are high and positive in favor of men, effective communication skills are positive in favor of female candidates, those who read occasionally or never read and those who never write or write occasionally have a higher score. candidates are successful in multi-dimensional 21st century skills and candidates who constantly read and write are successful in effective communication skills; It has been found that candidates' frequent and extensive use of social media has a positive effect on their 21st century skills, but it does not have a positive effect on effective communication skills.

Conclusions: In the study, where the 21st century skills and effective communication skills of Turkish and Turkish language literature teacher candidates were examined in terms of various variables, the variables of gender, book reading and frequent use of social media were found in multiple sub-skills of both skills; the variables of department, class and creative writing were included in Multi-Dimensional 21 In both skills, mostly in the sub-dimensions of 1st Century Skills; age, mother's profession and social media variables in Multidimensional 21st Century Skills; While family income and father's occupation variables create a significant difference in the Effective Communication Skills sub-dimensions; It was concluded that the variables of mother's education level and place of residence as a student did not affect the skills.

Keywords: multidimensional 21st century skills scale, effective communication skills scale, Turkish teacher candidates, Turkish language and literature teacher candidates

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI iii
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI ii
TEŞEKKÜR iii
ÖZ iv
ABSTRACT v
İÇİNDEKİLER vi
TABLOLAR DİZİNİ ix
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ ix
BİRİNCİ BÖLÜM 1
Giriş 1
Araştırmanın Amacı 4
Araştırmanın Problemi, Alt Problemleri, Önemi ve Gerekçesi 4
Araştırmanın Problemi 4
Araştırmanın Alt Problemleri 5
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi 5
Araştırmanın Özgün Değeri 6
Araştırmanın Yaygın Etkisi 7
Araştırmanın Sınırlılıkları 7
Varsayımlar 7
İKİNCİ BÖLÜM 9
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar 9
21. Yüzyıl Becerileri Açısından Kuramsal Çerçeve 9
21 Yüzyıl Becerileri Sınıflandırması (P21 Platformu) 11
Öğrenme ve Yenilik Becerileri 11
Yaşam ve Kariyer Becerileri 12
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri 12
Etkili İletişim Becerileri Açısından Kurumsal Çerçeve 14
Bireyin Kendisiyle İletişimi 14
Bireylerarası İletişim 14
Tek Yönlü İletişim 15
Çift Yönlü İletişim 15

Kurumsal İletişim 15
Kitle İletişim 15
İletişim Çeşitleri 15
Sözlü İletişim 16
Sözlü Olmayan İletişim 16
İletişim Becerisi ve Etkili İletişim 16
21. Yüzyıl Becerileri Alanyazın Araştırmaları 17
Etkili İletişim Becerileri Alanyazın Araştırmaları 20
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 23
Yöntem 23
Araştırma Yöntemi 23
Evren ve Örneklem 23
Veri Toplama Araçları 23
Kişisel Bilgi Formu 23
Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği 24
Etkili İletişim Becerileri Ölçeği 24
Süreç/Uygulama 25
Verilerin Analizi 25
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 27
Bulgular ve Yorum 27
BEŞİNCİ BÖLÜM 58
Tartışma ve Sonuç 58
Öneriler 84
KAYNAKÇA 86
EKLER 97
Ek-1. Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Beceriler Ölçeği 98
Ek-2. Etkili İletişim Beceriler Ölçeği 100
Ek-3. Tez Önerisi Onayı 102
Ek-4. Etik Kurul Onayı 103
Ek-5. İzinler 10304
ÖZ GEÇMİŞ 1077

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. *Yüzyıl Becerileri Kurum Sınıflandırmaları* *10*

Tablo 2. *Skewnes-Kurtosis Analizleri* *26*

Tablo 3. *Araştırmaya, Katılan Türkçe ve Türk Dili Edebiyatı Öğretmeni Adaylarının Demografik Özellikleri* *27*

Tablo 4. *Çok Boyutlu 21. Yüzyıl, Becerileri Ölçeği ve Etkili İletişim Becerileri Ölçeği Puanlarına İlişkin Aritmetik, Ortalama ve Standart Sapma, Değerleri* *29*

Tablo 5. *Araştırmanın, Katılımcı, Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre ÇBYYBÖ, ve EİBÖ Puanlar Açısından Farkla İlgili Bulgular* *31*

Tablo 6. *Araştırmanın, Katılımcı Öğretmen Adaylarının Yaşlarına Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular* *32*

Tablo 7. *Araştırmanın Katılımcı Öğretmen Adaylarının Mezun Oldukları Ortaöğretim Kurumlarına Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular* *33*

Tablo 8. *Araştırmanın Katılımcı Öğretmen Adaylarının Kitap Okuma Durumlarına Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular* *36*

Tablo 9. *Araştırmanın, Katılımcı, Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Yazma Becerilerine Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular* *38*

Tablo 10. *Araştırmanın, Katılımcı, Öğretmen Adaylarının Doğup Büyüdüğü ve Yaşamını Sürdürdüğü Yere Göre, ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular* ..*39*

Tablo 11. *Araştırmanın Katılımcı Öğretmen Adaylarının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular* *41*

Tablo 12. *Araştırmanın Katılımcı Öğretmen Adaylarının Babanın Eğitim Durumuna Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular* *43*

Tablo 13. *Araştırmanın, Katılımcı, Öğretmen Adaylarının Ailenin Gelir Durumuna Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular* *45*

Tablo 14. *Araştırmanın Katılımcı Öğretmen Adaylarının Annenin Mesleğine Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular* *47*

Tablo 15. *Araştırmanın Katılımcı Öğretmen Adaylarının Babanın Mesleğine Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular* *49*

Tablo 16. *Araştırmanın Katılımcı Öğretmen Adaylarının Sosyal Medyayı Takip Durumlarına Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular* *50*

Tablo 17. *Araştırmaya Katılanların Sıkça ve Çokça Takip Ettikleri Sosyal Medya Araçlarına Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular* *51*

Tablo 18. *Araştırmanın Katılımcı Öğretmen Adaylarının Öğrenim Görülen Bölüme Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular*..... *53*

Tablo 19. *Araştırmanın Katılımcı Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular*..... *54*

Tablo 20. *Araştırmanın Katılımcı Öğretmen Adaylarının İkamet Ettikleri Yere Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular* *56*

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

ATC 21 : 21. Yüzyıl Becerilerinin Değerlendirilmesi ve Öğretilmesi Kurumu

ÇBYYB : Çok Boyutlu Yirmi Birinci Yüzyıl Becerileri

ÇBYYBÖ : Çok Boyutlu Yirmi Birinci Yüzyıl Becerileri Ölçeği

EİB : Etkili İletişim Becerileri

EİBÖ : Etkili İletişim Beceriler Ölçeği

EU : European Union

KKEF : Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

NCREL : American The North Central Regional Educational Laboratory

NLP : Nörolinguistik Programlama

OECD : Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü

P21 : 21. Yüzyıl Becerileri Ortaklığı

STEM : Fen, Teknoloji,Matematik,Mühendislik

YYBÖYAÖ : 21. Yüzyıl Becerileri Öz Yeterlilik Algıları Ölçeği

YYBYAÖ : 21. Yüzyıl Becerileri Yeterlilik Algıları Ölçeği

YYÖYB : 21.Yüzyıl Öğrenme ve Yenilenme Becerileri

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Günümüze kadar tarihsel süreçte büyük değişim yaşayan dünya tarihi ve coğrafyasına paralel olarak insan hayatı da değişim ve gelişim yaşamıştır. Fiziksel güç ve beceri isteyen insan yaşamı, büyük bir değişim geçirerek güçle birleşen bireysel beceri ve kuvvet yerini bilgiye ve onun getirdiği teknoloji ve dijital gelişmelere terk etmek zorunda kalmıştır. Dünyada yaşanan hızlı değişimle birlikte insanlar da hayatı kolaylaştıracak yeni arayışların içine girmek, sürece ayak uydurma zorunluluğu hissetmişlerdir. Bu değişim isteği ve zorunluluğu özellikle 2. Dünya Savaşı'ndan sonra savaşın neticelerine göre şekillenmeye başlayan eğitim ve öğretime bakış açısı tüm dünya ülkelerinde yeni arayışlara kapı aralamıştır. Ancak 20. yüzyılın sonuna kadar yapılan atılımlar ve yenilikler yeterince ve arzulanan seviyeye çıkmamış, 2000'li yılların sonunda kapsamlı müfredat reformları yapılarak insanların ihtiyaçlarına cevap verecek yenilikler tasarlanmaya başlanmıştır. İnsanların bu değişimlere uyum sağlamaları, benimsemeleri, oluşan bilgiye dayalı teknolojiden olabildiğince yararlanmaları ve bu bilgiye dayalı teknolojik yenilikleri seçerek hem gündelik hayatlarında hem de iş hayatlarında kullanabilmeleri beklenmiştir. Elbette ki bu bilgiye dayalı teknolojik gelişmelerden yararlanmak için bilinen, geleneksel bilgi ve temel beceriler yeterli olmamış, üst becerilere sahip bilgi toplumuna yakışacak 21. yüzyıl bilgi ve becerilerine sahip olma zorunluluğu da ortaya çıkmıştır.Yaratıcılık, eleştirel düşünme ve işbirliği içinde çalışmak, problem çözmek gibi hem bilgi hem de becerinin iç içe yorumlandığı yüzyıl becerilerine 21. yüzyıl becerileri adı verilmiştir (Anagün vd., 2016).

Son yüzyılda değişen ve teknolojik gelişmelerin hızla yaşandığı dünya koşullarına uyum sağlayabilmek, hatta değişim ve gelişimi yönlendirmek için; yaşadığı çağı iyi tanıyan, ait olduğu toplumun ihtiyaçlarını tespit eden, yeniliklere açık, bilgiyi ve teknolojik gelişmeleri takip eden ve onlara kolayca ulaşan, öğrenmeyi yaşam boyu kabul eden, çağının ve ait olduğu toplumun gereksinimlerini bilen o yönde çaba sarfeden vatandaş, eğitmen ve öğrenciler yetiştirilmesini zorunlu kılıyor. Bu da şüphesiz eğitim sistemimizin ve yaşantımızın 21. yüzyılın bilgi ve becerileri ile donatılmasıyla uygun olacaktır (Uçak & Erdem, 2020).

Bilgi ile becerinin birlikte yürüdüğü 21. yüzyıl becerileri, insanların bilgiye ulaşmaları kadar bilgiyi seçerek kullanmalarını adeta bilgiye ve dijital teknolojiye hükmetmelerini çağın zorunluluğu hâline getirmiştir. Bu zorunluluğu yerine getirebilen 21. yüzyıl becerilerine sahip olan bireyler, dijital çağın getireceği zorlukları yenerek üreten ve daha nitelikli bir hayat süren

bireyler olacaktır (Anagün vd., 2016). *Bilgi çağı* diye adlandırılan ve bireyin önemsendiği bu çağda bilgiyi bilmek kadar bilginin sorgulanıp analiz edilmesi ve ayıklanıp kullanılması, eleştirel düşünme ve yaratıcılık son derece büyük önem kazanmıştır. 21. yüzyıl becerilerini analiz edilip yorumlandığı çalışmalarda girişimcilik, işbirliği, yenilik, medya okuryazarlığı, üretkenlik, liderlik gibi becerilerin özellikle vurgulandığı 63 beceri tespit edilmiştir (Ekici vd., 2017).

Değişen ve gelişen dünya şartlarında gerek iş hayatında gerekse sosyal hayatta 21. yüzyıl becerilerinin önemini bilen ve hayatlarında kullanan bireyler başarılı olurken bilmeyen ve anlamayanlar ise çağın şartlarına ayak uyduramadıkları için bedel ödemek zorunda kalmaktadır. Bu becerilerin ilk ana başlığı ana başlığı altında yer alan iletişim ve işbirliği becerisi yer almaktadır ki 21. yüzyıl insanın belki de en fazla ihtiyaç duyduğu becerilerden biri iletişim ve işbirliği olarak görüldüğü için bu konuyla yakından ilişkili olduğu bilinen önemli bir beceri olan etkili iletişim becerisi ortaya çıkmıştır (Eryılmaz & Ulusoy, 2015). Çevresi ile sürekli ilişki kurup iletişimini devam ettirmek ve sosyalliğini korumak mecburiyetinde olan birey, önce sesi ve ona bağlı olarak anlamı keşfetmiş, sesi ve sözü anlamla birleştirerek yazıya çevirmeye başarmıştır (Olgun,2005, s.2). Latince *"communicara"* fiilinden türeyen *"communication"* sözcüğü; başkalarıyla birliktelik ve bağlantı kurmak, bilgi veya haberi yayıp paylaşmasını sağlama vb. anlamlarına gelmektedir (Köknel, 1997). Eski Türkçe'de ise *"elt, elet"* kökünden türeyerek kullanılmıştır (Kaya, 2016, s.3). Son yıllarda ismini çokça duyduğumuz *iletişim* sözcüğüne dair farklı dönemlerde birçok farklı tanımlama yapılmıştır. Şöyle ki bilginin değişimi ve içerikle ilişkili olarak bilginin etkisi fazla olan araçlarla anlaşma sağlamasıdır (Demirbay, 2010, s. 4). İletişim, bireylerin mesaj alıp verdiği, yorumlayıp mesajlar arasında sebep sonuç ilişkisi kurduğu uzun bir süreçtir (Balcı & Ersan, 1998, s.7). İletişim, iletişime katılan ana ögeler arasında davranış değişikliği oluşturmak; bilgi, duygu, düşünce ve tutumlarda ortaklık oluşturmaya dayalı maksatlı bir süreçtir (Çetinkaya, 1998, s.3). Özellikle küreselleşen dünya ve yoğunlaşan insan ilişkilerinden dolayı her geçen gün önemini daha çok hissettiren ve bu yüzyılın en önemli becerileri arasında yer alan iletişimin ögelerini (Yüksel 2010, s. 13) şu şekilde sınıflandırmıştır:

Gönderici(Kaynak)
Alıcı (Hedef)
İleti (Mesaj)
Kodlama-Kodaçma
Kanal(Gönderme Biçimi)
Dönüt(Yansıma)

İletiyi (gönderilmek istenen bilgi vs) gönderen kaynak, (iletişimi başlatan kişi) alıcının (kaynağın gönderdiği mesajı algılayan anlamlandıran) anlayacağı şekilde kodlama yaparak uygun kanal ile iletişimi başlatır, alıcı anlamdırdığı iletiye dönüt (kaynağın alıcıdan aldığı tepki) vererek iletişim sağlanmış olur (Aksungur, 2018, s. 11).

İletişim Acar (2010) tarafından şu şekilde sınıflandırılmıştır:

A) Etkisi Bakımından: Olumlu - Olumsuz İletişim

B) Yönü Bakımından: Tek Yönlü - Çift Yönlü İletişim

C) İlişkisi Bakımından: İçsel - Kişiler Arası - Grup İçi - Kitle İletişimi

D) Kullanılan Kod Bakımından: Sözlü - Sözsüz - Yazılı İletişim

Etkili iletişim, bireyin gerek özel yaşamında gerek eğitim ve öğretim yaşamında gerekse meslekî yaşamında kendini en iyi şekilde ifade etmesi ve karşısındaki birey ya da bireylerle oluşabilecek tüm engelleri ortadan kaldıracak temel becerilerin toplamıdır (Uzuntaş, 2013).

MEB tarafından 2023 yılında 21. Yüzyıl Becerileri ve Değerlere Yönelik Araştırma Raporu kapsamında Türkiye'ye yönelik bir örnek önerilmiştir. Bu kapsamda, ülke içinde ve dışında yapılan araştırmalar incelenen bilgi ve belgeler ve izlenen politikalar, değerlenirilerek yetiştirilecek bireylerde oluşturulması beklenen temel 21.yüzyıl becerileri için gerekli gruplandırmalar yapılmıştır. Çalışmada, öğrencilerin sahip olmaları beklenen beceriler dört grupta ele alınmıştır. Bu becerilerin birinci grubunun adı düşünme yollarıdır.Bu grup yaratıcılık, yenilikçi düşünme ve eleştirel düşünme gibi alt becerileri içermektedir. İkinci grubu çalışma yollarıdır.Bildirişim becerilerini, Türkçeyi doğru kullanma ve herhangi bir yabancı dili belli bir seviyede kullanma gibi alt becerileri kapsamaktadır. Üçüncü grup çalışma ve iş araçları adında olup, bilgi okuryazarlığıyla bilgi iletişim becerilerini içermektedir.Dördüncü grup ise dünyaya entegrasyon olup alt becerileri olan kültürel farkındalık ve yeterlikleri, kişisel ve sosyal sorumluluk bilinci gibi unsurları içermektedir (MEB, 2023).

Eğitim alanındaki hızlı değişim ve gelişmeler, bilim ve teknolojinin ilerlemesi, iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, bilgi çağı ve bilgi toplumu kavramları, 21. yüzyılda beklentileri ve zorunlulukları derinden etkilemiştir. İletişim çağının bir yansıması olarak, etkili iletişim becerileri, 21. yüzyıl bilgi ve yeterlikleri içinde dikkate değer önem arz eder. Etkili iletişim becerisine sahip bireyler, kendilerini doğru bir şekilde ifade edebilen, karşısındakileri anlayabilen, düşüncelerini başarılı bir şekilde savunabilen ve farklı görüşlere saygı gösterebilen kişilerdir (Canary & Brain, 1987; Çamlıyer & Çamlıyer, 1997; Küçükaslan, 2014).

Bilgi çağındaki hızlı değişim ve bilgi patlaması, sadece bilgiye erişimi kolaylaştırmakla kalmamış, aynı zamanda öğrenilen bilgilerin kullanılmasının da önemli duruma gelmesine sebep olmuştur. Bu durum, 21.yüzyıl becerileri, sadece bilgiye erişim değil, bu bilgileri etkili bir şekilde kullanabilme becerisini de içermektedir. Eğitim, öğrenenleri bu becerilerle donatarak, küreselleşen dünyanın beklentilerine uygun, nitelikli bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda Türkçe ve Türk dili edebiyatı öğretmeni adayları, 21.yüzyıl becerileriyle donanmış olarak yetiştirildikleri gibi bilgi ve becerilerini karşısındaki bireylere doğru zamanda ve doğru şekilde aktarabilecek etkili iletişim becerilerine sahip olmalıdırlar. Bu becerilere sahip öğretmenler, öğrencilerini bu becerilerle donatarak, çağın ve toplumun beklentilerine uygun bireyler yetiştirebileceklerdir. Elbette ki eğitim ve öğretim mateyalleri ile eğitim ortamlarının fizikî alt yapıları 21.yüzyılın gereksinimlerine uygun hale getirilirken genç nesilleri yetiştirecek öğretmen adayları da 21.yüzyıl becerilerini etkili iletişimle öğrencilerine aktarmaları gerektiği yadsınamaz bir gerçektir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Türkçe eğitim ve öğretim bölümü öğretmen adayları ile Türk dili ve edebiyatı eğitim ve öğretim bölümü öğretmeni adaylarının 21.yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerilerini çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Bu doğrultuda, adaylarının cinsiyet, yaş, mezun oldukları ortaöğretim kurumu, kitap okuma alışkanlıkları,boş vakitlerinde yazma faaliyetlerine katılıp katılmama durumu, doğup büyüdükleri ve yaşamlarını sürdürdükleri yerleşim yeri, ailesinin gelir seviyesi, sosyal medya kullanım durumu, takip ettikleri sosyal medya araçları, öğrenim gördükleri bilim dalı ve sınıf seviyeleri, öğrenimleri sırasında ikamet ettikleri yer gibi değişkenlerinin anlamlı farklılıklar oluşturup oluşturmadığını incelemektir. Bu çerçevede, araştırmada öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileriyle etkili iletişim becerilerine dair görüşlerini anlamak, eğitim süreçlerine ve programlarına daha etkili bir şekilde entegre edilebilecek öneriler geliştirmek amacını taşımaktadır.

Araştırmanın Problemi, Alt Problemleri, Önemi ve Gerekçesi

Araştırmanın Problemi

Türkçe ile Türk dili ve edebiyatı öğretmeni adaylarının 21. yüzyıl becerileriyle etkili iletişim becerileri üzerine yapılan bu araştırma, eğitim ve öğretim sistemimizin öğrenen ve öğretecek sınıfında yer alan ve bilgi ve teknoloji çağının öğrenen bireylerine hitap edecek ve bilgi ile donatacak öğretmen adaylarının bu becerilerdeki yetkinlikleri ne düzeydedir?

Araştırmanın Alt Problemleri

Türkçe ve Türk dili edebiyatı öğretmeni adayları arasında 21. yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerilerinin oluşumunda aşağıdaki değişkenler anlamlı farklılık oluşturmuş mudur?

a) cinsiyet değişkeni
b) yaş değişkeni
c) mezun olunan ortaöğretim kurumu değişkeni
d) kitap okuma değişkeni
e) yaratıcı yazma becerileri değişkeni
f) doğup büyünen yerleşim yeri değişkeni açısından
g) anne-babanın eğitim durumları değişkeni
h) ailenin gelir durumu değişkeni
ı) anne ve babanın meslek durumu değişkeni
i) sosyal medyayı takip etme değişkeni
j) sıkça ve çokça takip edilen sosyal medya araçları değişkeni
k) öğrenim görülen bölüm ve sınıf seviyesi değişkenleri
l) ikamet edilen yer değişkeni

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Çağımızda bilimsel gelişmelere paralel olarak değişen ve gelişen yaşam koşullarına entegre olabilecek teknolojik ve kültürel değişimleri yakından takip edip çağdaşlarıyla bilgi alışverişinde bulunup bildiklerini paylaşan bilmediklerini sorup araştıran gördüğü yanlışları eleştirebilen bireyler yetiştirebilmek için 21.yüzyıl becerilerine sahip etkili iletişim gücü olan öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır.Zira 21.yüzyıl becerilerine hakim olan öğretmenler

yetiştireceği öğrencilerinin ihtiyaçlarını tespit edecek, ihtiyaca uygun çözüm yolları bulup emsalleri ile yarışabilecek bireyler yetiştireceklerdir.Akademik eğitimlerini tamamlayıp geleceği tasarlayacak bireyleri yetiştirecek öğretmen adaylarının 21.yüzyıl becerilerine sahip olmaları yetiştireceği bireyler dışında 2024 yılı başından itibaren kademeli olarak uygulanmaya konulan Türkiye Yüzyılı Maarif modelinde de kendisi hissettirdiği gibi eğitim programlarının düzenlenmesi, ders kitaplarının yazılmasında da öğretmenlere yardımcı olması bakımından son derece önemlidir. Bu sebeple 21. yüzyıl becerilerine sahip öğretmen adayları yetiştirmek ya da bu yetkinlikler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak asıl gayedir.Ülkemizin farklı üniversitelerinde eğitim ve öğretim hayatlarını devam ettiren öğretmen adayları evreninden örnekleme olarak alınıp kendi izin ve istekleri ile bilgi ve becerilerine müracaat edilen Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören Türkçe ile Türk dili ve

edebiyatı öğretmen adaylarının 21.yüzyıl becerileri yeterlilik durumlarının tespiti ve becerileri içerisinde de önemli yer tutan öğrenme ve yenilikçi becerilerin iletişim ve işbirliği alt becerisiyle ilişkilendirilebilecek etkili iletişim becerileridir.

Bu çalışmanın bir diğer boyutu Türkçe ile Türk dili ve edebiyatı öğretmeni adaylarının etkili iletişim becerilerinin tespitidir.Kuşkusuz tüm dünya ülkelerinin önceliği gelecekteki beklentilerine şekil verecek bilimsel,kültürel, teknolojik donanımlarla donatılmış bireyler yetiştirmektir. Asıl sorun ülkelerin ihtiyaç duydukları bireylere bilimsel, kültürel,teknolojik gelişmeleri nasıl vermek gerektiğidir. Bunu da başaracak olanlar yine etkili iletişim becerisine sahip öğretmenler olacaktır.Öğretmenlerin 21.yüzyıl becerileri donatılmış olmasının yanında duyduğunu düşündüğünü, hissettiğini çevresine aktarabilecek iletişim becerisine sahip olması ve eğittiği bireylere bu iletişim becerisiyle rol model olmasıdır.Bütüncül anlayışı savunan ve köklerden geleceğe sloganı ile birçok akademisyen ve uzmanın katkıları ile hayata geçirilen Türkiye Yüzyılı Maarif modeliyle öğrenci merkeze alınmış öğrencilerde oluşturulmaya çalışılan beceriler çerçevesinde benlik eğilimleri ki içinde merak, azim ve kararlılık, özyeterlilik,öz güven alt beceriler yer almakta;sosyal eğilimler ki içinde sorumluluk, girişkenlik alt beceriler yer almakta, bu becerileri birçok yönden tamamlayan entelektüel eğilimler ki yaratıcılık, gerçeği arama, açık fikirlilik, soru sorma, şüphe duyma, eleştirel bakma gibi son derece önemli alt beceriler yer almakta olup bu becerileri kazandırmada en önemli faktör kuşkusuz etkili iletişim becerisine sahip olmaktır.Aynı modelin sosyal duygusal öğrenme becerileri içinde iletişim, iş birliği, sosyal farkındalık alt becerileri yer almakta olup bu becerilere sahip olmak içinde öğretmenlerin ve öğrencileri iletişim becerilerinin yerinde ve etkileyici olarak bulunması gerekmektedir.

Bu çalışma katılımcı adayların hem Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği hem de Etkili İletişim Beceriler Ölçeğinin cinsiyet, yaş, mezun olunan okul, doğup büyünen yerleşim yeri, ekonomik durum, ailenin eğitim düzeyi, sosyal medya kullanımı gibi değişkenlere göre gösterecekleri farklılıkları tespit etmek açısından son derece önemli olup alan yazına katkı sunacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Özgün Değeri

Bu çalışma, Türkçe ile Türk dili ve edebiyatı öğretmeni adaylarının 21. yüzyıl becerileri ve etkili iletişim becerilerini incelemektedir. Alan yazınındaki incelemelerden, 21. yüzyıl becerilerini ele alan araştırmaların var olduğu ancak bu becerilerin etkili iletişim ve benzeri beceriler açısından ilişkisel bir bakış açısıyla ele alınan bir çalışmaya rastlanmadığı ve bu konunun çeşitli yeterlikler ve değişkenler açısından incelenmediği görülmüştür. 21. yüzyıl becerileri ve etkili iletişim becerileri, birçok araştırmacı tarafından farklı beceriler ve

değişkenlerle birlikte detaylı bir şekilde incelenmiş ve bu bağlamda ortaya çıkan farklı yorumlar ve tespitlerle birçok öneri sunulmuştur. Bu çalışma, alan yazınında henüz yer almayan Türkçe ile Türk dili edebiyatı öğretmeni adaylarının 21. yüzyıl becerileriyle etkili iletişim becerilerini değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışma, özgün bir bakış açısı sunarak, 21. yüzyıl becerileriyle etkili iletişim becerileri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle, elde edilecek bulguların sadece bu öğretmen adayları için değil, genel olarak alan yazınına da katkı sağlaması beklenmektedir. Yapılacak analizler, öğretmen adaylarının profillerine bağlı olarak 21. yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerileri arasındaki ilişkiyi daha iyi anlamamıza ve öğretmen yetiştirme ve geliştirme süreçlerine yardımcı olacaktır.

Araştırmanın Yaygın Etkisi

Türkçe ile Türk dili ve edebiyatı öğretmeni adaylarının 21. yüzyıl becerileri ve etkili iletişim becerileri üzerine yapılan bu araştırma, eğitim ve öğretim sistemimizin öğrenen ve öğretecek sınıfında yer alan ve bilgi ve teknoloji çağının öğrenen bireylerine hitap edecek ve bilgi donatacak öğretmen adaylarının bu becerilerdeki yetkinliklerini tespit ederek becerilerin 21. yüzyıl insanına sağlayacağı katkı ile birlikte eğitim ve öğretim kurumlarının, dolayısıyla öğrencilerin başarıları ile öğretmen yetkinliklerine ve topluma önemli katkı sağlayabilecek yetkinliktedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü'nde öğrenim gören Türkçe ile Türk dili ve edebiyatı öğretmeni adayları ile sınırlanmıştır. Araştırma, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören ilgili bölümlerin öğretmen adaylarının görüşleri ile sınırlıdır.

Araştırma sonucunda ulaşılan veriler, kullanılan ölçme araçları ile toplanan verilerle sınırlıdır.

Varsayımlar

Bu çalışma, evrenin örnekleminin yeterli bir temsil sunduğunu varsaymaktadır.

Öğretmen ve öğretmen adaylarının, veri toplama araçlarındaki maddelere objektif cevaplar verdiği öngörülmektedir.

Çalışmada, Çevik ve Şentürk (2019) tarafından geliştirilen Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği ile Buluş vd. (2016) tarafından geliştirilen Etkili İletişim Becerileri Ölçeği'nin, öğretmen adaylarının ölçeklerdeki becerilerini ölçtüğü varsayılmaktadır.

Ölçekte öğretmenler ve öğretmen adaylarının ölçme aracını içtenlikle cevapladığı varsayılmaktadır.

Üniversitenin öğrenci işleri bilgi sisteminden alınan öğrenci sayılarına ilişkin bilgilerin güvenilir olduğu varsayılmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

21. Yüzyıl Becerileri Açısından Kuramsal Çerçeve

Ünlü iletişimci McLuhan (1964), 21. yüzyılda teknolojiye dayalı gelişmelerle bireylerin, Hutchins (1969), öğrenme süreçlerinin eğitim sistemini değiştirebileceğini; Toffler (1981) de 21. yüzyıl becerilerinin toplumları yeniden şekillendireceğini vurgu yapmışlardır. Değişen teknolojik ilerlemelere paralel bireylerin söz konusu değişiklilere ya uyum sağlaması ya da refleks göstermesi, teknolojik gelişmeleri yakalayabilmeleri, artan bilgi yığınlarından işine yarayacak bilgiyi seçip analiz ederek birikim elde etmeleri ve bu bilgiyi yaşamlarında kullanarak ürüne dönüştürmek için temel becerilerle birlikte üst düzey becerilerle yeterliliklere sahip olunması da gerekmektedir (Tuğluk & Özkan, 2019). Yaşanan çağın bilgi toplumlarında bireylerin sahip olmaları beklenen üst düzey beceriler 21. yüzyıl becerileri olarak tanımlanmaktadır (Anagün vd., 2016). 21. yüzyıl becerileri, ne sadece beceriyi ne sadece bilgiyi kapsar. 21. yüzyıl becerileri; her şeyi anlamayı ve performansı da kapsayan bilgi ve beceriler toplamıdır (Dede, 2010).

21. yüzyıl becerileri İtalya, Finlandiya ,Avustralya, Kanada, Belçika, İrlanda, Norveç, Yeni Zelanda'nın da aralarında bulunduğu birçok ülkenin eğitim programlarında çok önceden yer almasına rağmen ülkemizde 2004'ten itibaren öğretim programlarına alınarak derslerde eleştirel ve yaratıcı düşünmek iletişim kurmak, araştırmak, problemleri çözebilmek, karar verebilmek, bilgi teknolojilerini kullanmak ve girişimciliği önemseyen ortak becerilere yer verilmiştir (OECD, 2009).

Genel olarak 21. yüzyıl becerileri olarak tanımlanan becerileri; farklı kurum ve kuruluşlar; ATCS (Assessment and Teaching of 21st Century Skills), P21 (Partnership for 21st Century Learning), OECD (Organization for Economic Cooperation and Development), ASIA Society (Asia Society Partnership for Global Learning), ISTE (International Society for Technology in Education), NCREL (North Central Regional Educational Laboratory), EU (European Union) farklı biçimlerde sınıflandırmışlardır.

Tablo 1. *Yüzyıl Becerileri Kurum Sınıflandırmaları*

P21 (Partnership For 21st Century Skills)	NCREL En Gauge (North Central Regional Educational Laboratory	ATCS (Assesment And Teaching Of 21 Century Skills)	NETS/ISTE (National Educational Technology Standards)	EU (Europea n Union))	OECD (Organisation For Economic Cooperation And Development)
Öğrenme ve Yenilenme Yaratıcılık ve yenilenme, Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme İletişim ve İşbirliği Becerileri	Yaratıcı Düşünmek Uyum, öz yön. risk alma ve yaratıcılık Etkili İletişim işbirliğiyle çalışma Kişisel ,sosyal ve vatandaşlık sorumluluğu, İnteraktif etkileşim	Düşünme Yolları Yarat. ve İnovas. Eleş.düşün. Prob. çözme ve karar ver. Bilişüstü farkındalık Çalışma Yolları İletişim İşbirliğ	Yara. ve İnovasyon Yaratıcı düşün. bilgiyi yapılandırma ürüne dönüştürme ve süreçte teknoloji kullanmak Eleş. Düşün., problem çözme ve karar verme İletişim ve İşbirliği Digital medya kullanımı İletişim kurma İşbirliği	Öğrenmeyi Öğrenme İletişim Ana dilde iletişim Yabancı dil ile iletişim	Heterojen gruplarla Etkileşim Diğerleriyle iyi ilişkiler kurma İşbirliği içinde tak. halinde çalışmak Karmaşık olayları yönetmek ve çözmek
Yaşam ve Kariyer Bec. Esneklik ve Uyum Girişim ve Öz Yönetim Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler Lid. ve Sor.	Yüksek Üretkenlik Planlama ve Yönetim Araçları etkili kullanma Üretim yeteneği ve yüksek kalite	Dünyada Yaşama Küresel ve yerel vatandaşlık Kültürel Farkındalık	Digi.Vatandaşlık Kül. ve sos. konuları teknoloji aracılığı ile anlamak	Kültürel farkındalık Sosyal ve vatandaşlık yeterliliği Girişimci duyarlılığı	
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri Bilgi, Medya, Teknoloji okuryazarlığı	Dijital Çağ, Temel,bilimsel, ekonomik ve tekno.Görsel bilgi ve Çok kültürlü okuryazarlıkları ve küresel farkındalık	Çalışma Araçları Bilgi,İletişim ve Teknoloji Okuryazarlıkları	Teknolojik Uygulamalar ve Kavramlar Teknolojinin anlamı	Digital yeter. sistemlerini ve uygul.kavrama Araştırma ve Bilgi Akıcılığı Bilgiyi elde et. bilgiyi kullanıp değerlendirmek, için dijital araç uygu..kullanma	Teknoloji araçlarının kullanımı Dil sembol ve metin kullanımı Bilgi ve Teknoloji kullanımları

Not. Kaynak: (Voogt & Roblin, 2010, ss. 11-12)

21.yy becerilerini sınıflandıran Tablo 1'deki sınıflandırmaların içinden bu çalışmanın amacına en uygun olanı P21 platformunu öğretim elemanları, akademisyen ve iş dünyasındaki liderlerinin çalışma ve katkılarıyla aşağıdaki sınıflandırma ve değerlendirme yapılmıştır.

21 Yüzyıl Becerileri Sınıflandırması (P21 Platformu)

A) Öğrenme ve Yenilen. Bec.	B) Yaşam ve Kariyer Bec.	C) Bilgi Medya ve Tekno.Bec.
* Yarat. ve Yenilen.	* Esnek. ve Uyum	***** Bilgi Okuryazar.
* Eleşt. Düşün. ve Prob.Çözme	***** Giriş. ve Özyön.	***** Medya Okuryazar.
* İletiş. ve İş birliği	***** Sos.ve Kültürlerarası Bec.	***** Bilgi ve İletiş. Okuryaz.
	* Lider. ve Sorumlu.	

Öğrenme ve Yenilik Becerileri

4C critical thinking (eleştirel düşünme ve problem çözme) ,communication (iletişim), collaboration (işbirliği), creativity (yaratıcılık) şeklinde dört beceridir (Kylonen, 2012; Partnership for 21st Century Learning, 2007; Trilling & Fadel, 2009). Bu beceriler boyu öğrenmenin,yaratıcı düşünmenin anahtarı olarak değerlendirilebilir (Trilling & Fadel, 2009). Facione vd. (1995) göre eleştirel düşünme analizleri doğru yapmayı, çıkarımlar ve değerlendirmeler yapabilmeyi, tümevarımlı, tümdengelimli düşünmeyi kapsayıp yargılayan, yansıtan ve amaçlı bir faaliyettir (Facione vd., 2000). Bu beceriye sahip bireyler; duruma uygun fikirler bulur, yürütür, karmaşık durumlarda sonuca ulaşmak için parçaların birbirleriyle ilişkisine bakarak bütünü oluşturabilir, farklı bakış açılarını tahlil edip,değerlendirir, bilgileri yorumlayıp sonuçlar çıkarır eleştirel düşünebilme özelliklerine sahiptirler (Partnership for 21st Century Learning, 2015; Trilling & Fadel, 2009).

Problem çözme bir sorunu ortadan kaldırmak için gerekli olan zihni faaliyetleri sırasıyla kullanmak şeklinde tanımlamak mümkündür (Haladyna, 1997). Bu becerisi olan bireyler; her türden problemi gerek geçmişten gelen geleneksel yöntemler gerekse yenilikçi ve modern yöntemlerle çözmek için farklı bakış açılarına sahip açıklamak ve farklı çözümler bularak hallederler.

İletişim becerisi; iletişimin farklı becerilerini değişik şekil ve bağlamlarda etkin kullanarak fikirleri doğru ifade etme aynı zamanda etkin bir dinleyici olma becerisine sahip olmak şeklinde ifade edilebilir (Partnership for 21st Century Learning, 2015; Trilling & Fadel, 2009). İş birliği becerisi farklı yer ve gruplarla etkili ve başarılı çalışabilme yeteneği sergileyip ortak bir hedefe ulaşmak için gerekirse ödün vermek ve ortak çalışma sorumluluğunu üstlenmek çalışma gruplarına bireysel katkı sunmak şeklinde ifade edilebilir (Partnership for 21st Century Learning, 2015; Trilling & Fadel, 2009). Yaratıcılık herhang bir şeyi yeni yol ve yöntemlerle birleştirmek, yeni bir şeyler meydana getirmek, bilinmedik yöntemler kullanarak ilginç durumlar işler ve ürünler oluşturmak için çalışmak şeklinde tanımlanabilir (Brookhart, 2010).

Yaratıcılık becerisine sahip bireyler; yeni ve farklı fikir teknikler kullanarak yaratıcı düşünceler bulup geliştirip bu düşüncelerini en üst seviyeye çıkarmak için kendi düşüncelerini inceler, analiz edip değerlendirme özelliklerine sahiptirler (Partnership for 21st Century Learning, 2015; Trilling & Fadel, 2009).

Yaşam ve Kariyer Becerileri a) esneklik ve uyumluluk b) girişkenlik ve kendi kendini yönetme c) sosyal ve kültürlerarası etkileşim d) üretkenlik ve hesap verebilirlik e) liderlik ve sorumluluk becerileri olarak sınıflandırılır (Kylonen, 2012; Partnership for 21st Century Learning, 2007; Trilling & Fadel, 2009). Bu becerilere sahip öğrencilerde bulunması gereken şöyle sıralanabilir (Partnership for 21st Century Learning, 2015): Esneklik ve uyumluluk becerisi olan bireyler; değişikliğe uyum sağlayıp değişen rollller ve iş sorumluluklarına, program uyar, övgüyü ve eleştiriyi olumlu karşılar, farklı mekanlarda hızlı çözümler elde etmek için çeşitli görüş ve düşünceleri anlamaya çalışıp ve fikirler arasında denge kurma özelliğine sahiptirler. Girişken ve kendisini yönetebilme beceri ve yetkinliğine sahip bireyler; hedeflerini ve süreci iyi yönetip, hedeflerini somut olan-olmayan s başarı kriterleri ile değerlendirir, taktiklerini ve stratejilerini belirler,bağımsız olarak da çalışıp, kendisini yönlendirebilir.Sosyal,kültürlerarası etkileşim becerisi olan bireyler çevrelerindeki kişilerle etkili etkileşimde bulunup dinleme ve konuşma için uygun zamanı ayarlayabilen, değişik gruplarla uyumlu çalışabilen, diğer kültürlere saygı duyan ve diğer kültürel geçmişi olan bireylerle başarılı bir şekilde çalışıp, özgün düşünceler yaratmak ve işin niteliğini artırmak için hem sosyal hem de kültürel farklılıkları geliştirip iyileştirme özelliklerine sahiptirler Üretkenlik ve hesap verebilirlik becerisi bulunan bireyler; plan ve proje yönetebilmei hedeflenen sonuçlara ulaşmak için öncelikli çalışmaları tespit edebilen, etik çalışan süreci ve projeleri başarılı yöneten, kendisini profesyonelce tanıtabilen, gruplarla işbirliği içinde çalışıp grup çeşitliliğine saygı duyar ve çıkacak sonuçlarda sorumluluğa sahiptirler.

Liderlik ve sorumluluk becerisi gelişmiş bireyler; etrafındakileri hedefe yönlendirip kendine has becerisiyle problem çözme becerilerini birleştirip, ortak bir hedefe ulaşmak için kendi gücünü başkalarının güçlerini biraraya getirip, etki ve güç kullanırken dürüst ve etik davranışlar sergileyerek,sorumluluğunda bulunanlara karşı sorumlu davranma özelliklerine sahiptirler (Yalçın, 2018).

Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri ise bilgi, medya, bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı şeklinde sınıflandırılmaktadır (Kylonen, 2012; Partnership for 21st Century Learning, 2007; Trilling & Fadel, 2009). Dijital okuryazar becerisine sahip bireyler, karşılaştığı problem için yerinde ve yaratıcılığı ön plana çıkaran bilgiler kullanması,farklı kaynak ve bilgi merkezlerinden gelen bilgileri seçmesi, bilgi erişimi ve kullanımı ile ilgili ahlaki/yasal konular

hakkında temel bilgi ve anlayışa sahip olması beklenmektedir (Partnership for 21st Century Learning, 2015; Trilling & Fadel, 2009).

21. yüzyıl becerilerinin (P21) alt becerilerinden yaratıcılık ve yenilenme becerisini, ATCS projesinin düşünme yolları becerisi içinde yer alan yaratıcı ve inovasyon becerisiyle NETS/ISTE projesinin (Voogt & Roblin, 2010). 21.yüzyıl becerilerinin yaratıcılık ve inovasyon becerisi çok boyutlu 21. yüzyıl becerilerinin girişimcilik ve inovasyon becerisiyle ilişkilendirilmiştir.

21.yüzyıl becerileri(P21) projesi ile ATCS ve NETS/ISTE projelerinin(Voogt & Roblin, 2010). öğrenme ve yenilenme becerilerinin eleştirel düşünme ve problem çözme alt becerisi, çok boyutlu 21. Yüzyılbecerilerinin eleştirel düşünme ve problem çözme becerisiyle ilişkilendirilmiştir.

21. yüzyıl becerileri P21 arasında yer alan yaşam ve kariyer becerileri ise, karmaşık şekilde ortaya çıkan sosyal ve profesyonel yaşamın karmaşık sorunların üstesinden gelecek becerileri içerdiği düşünülmekte olup bireyin kültürel uyuma sahip ve sorumluluk duygusunun gelişmesine katkı sunması beklenmektedir. Bu bölümdeki yaşam ve kariyer becerileri, ATCS projesinin ikinci ana başlığı altında yer alan yaşam ve kariyer becerisi çok boyutlu 21. yüzyıl becerileri ölçeğin kariyer bilinci becerisiyle 21. yüzyıl becerilerinin girişim ve öz yönetim becerisini, EU'nın (Voogt & Roblin, 2010) 21. yüzyıl becerilerinin girişimci duyarlılığı becerisi çok boyutlu 21.yüzyıl becerileri girişimcilik ve inovasyon becerisiyle ilişkilendirilebilir.

21. yüzyıl becerileri yaşam ve kariyer ana başlığı altında yer alan sosyal ve kültürlerarası beceriler liderlik ve sorumluluk becerisini; ATCS projesinin kişisel ve sosyal sorumluluk (kültürel farkındalık) becerisini, EU'nın (Voogt & Roblin, 2010) 21. yüzyıl becerilerinin sosyal ve vatandaşlık yeterliliği becerisini çok boyutlu 21. yüzyıl becerilerinin sosyal sorumluluk ve liderlik becerisiyle ilişkilendirmek mümkündür.

21. yüzyıl becerisinin son ana başlığı bilgi, medya ve teknoloji becerileri olup bilgi, medya, teknoloji okuryazarlığı kapsamında değerlendirilmektedir.EU projesinindeki bilgiyi edinilmesi, işlenilmesi, yönetilmesi, kullanılması ve değerlendirilmesi becerileri bu kapsamda değerlendirilebilir. 21. yüzyıl becerilerinin bilgi, medya ve teknoloji becerileri ana başlığı altındaki bilgi, medya, teknoloji okuryazarlığı becerileri, NCREL'nin 21.yüzyıl becerilerinin digital çağ okuryazarlığı ATCS projesinin bilgi,iletişim teknoloji okuryazarlığı becerisiyle EU'nın (Voogt & Roblin, 2010) 21. yüzyıl becerilerinin dijital yeterlilik sistemlerini ve uygulamalarını kavrama becerisini çok boyutlu 21. yüzyıl becerilerinin bilgi ve teknoloji okuryazarlığı becerileriyle ilişkilendirip bu çalışmanın alan yazın taramasında ve bulgulara ulaşılmasında kullanılmıştır.

Etkili İletişim Becerileri Açısından Kurumsal Çerçeve

İletişim, bireylerin,grupların ve toplumların arasında söz, yazı, görüntü, jest,mimik vb. simgeler vasıtasıyla fikirlerin,istek ve duyguların karşılıklı iletilmesi sürecidir (Demirel, 2006). Başka bir ifade ile iletişim duygu, düşünce, bilgi alışverişi ve bilgi ve birikimin ortak kullanılmasıdır (Işık, 2000). İletişim, kaynak ile hedef arasında gerçekleşen bilgi, beceri, tutum ve düşüncelerin paylaşılması için zorunlu olan süreçtir (Demir & Bingöl, 2011, s. 152). Hall (1997) için iletişim insanların değişik şekillerde algılayıp yorumladıklarından dolayı mesaj almak,yorumlamak ve göndermek insanların kişisel birikimleri ile şekillenir. İletişim becerisi, kişilerin elde ettikleri başarıların arkasındaki en önemli etkendir.İletişim sürecinin gerçekleşmesinde birbirleriyle bağlantılı bulunan öğeler vardır ki bu öğeler sırasıyla, kaynak, kaynak ve hedefin algılama ve değerlendirme şekli, mesaj, uygulama yolu, alıcı, geri dönüt ve gürültü şeklindedir (Eren, 1989). İletişimde başarılı olmak için bu öğelerin doğru ve yerinde kullanılması şarttır, fakat çoğu zaman nasıl gerçekleştiğine bakılmadan toplumsal yaşamın her safhasında, aile hayatında mutluluk ya da mutsuzluğu belirtmekte, iş çevresinde başarıya ulaşmada iletişimi kullanmaktayız ve bundan ötürü de iletişimsiz bir hayat düşünememekteyiz (Tuna, 2012). İletişimin olmadığı bir hayatın düşünülemeyeceğinden hareketle iletişim değişik şekillerde gerçekleşebilir ki bunları, bireyin kendisi ile bireyin karşısındakiyle kurumsal ve kitle iletişimi olarak sıralamak mümkündür (Karayiğit, 2019).

Bireyin Kendisiyle İletişimi

Mesajı gönderen ve alan kişinin aynı olduğu iletişim biçimidir. Gönderici de hedef de aynı kişi yani bizzat kendidir. İnsanlar çevresindekilerle kurduğu iletişimi kendisiyle de kurabilir. Bu sebeple insanların en sık kullandıkları iletişim biçimi kendileriyle kurdukları iletişimdir. (Tutar & Yılmaz, 2012). Diğer iletişimlerde başarılı olmak için bireyler öncelikle kendileriyle iletişim kurabilmelidirler.Zira birey başkasına göndereceği mesajı ancak bu şekilde değerlendirebilir ve anlamlı iletişim kurabilir (Işık & Biber, 2008).Kendi ile iletişim kurabilen, diğerleriyle de iletişim kurabilir. Kendisiyle iletişim sağlayamayıp sorun yaşayan birey diğer bireylerle iletişim kurarken de problem yaşar.Birey kendisine ve çevresine nasıl bakar, hayatı ve olayları nasıl değerlendirirse kuracağı iletişimi de o şekilde kuracaktır (Güngör, 2013).

Bireylerarası İletişim

Bireylerarası iletişim “bir kişi veya grupla etkili ilişki kurup ve birbirlerini anlama” şeklinde tanımlanabilir (Rungapadiachy, 1999). Bireylerarası iletişim, tek ve çift yönlü iletişim olmak üzere sınıflandırılabilir.

Tek Yönlü İletişim

Bu iletişim için bir bakıma kör iletişim de denilebilir.Mesajın kaynaktan alıcıya gittiği ancak alıcının geri bildirimde bulunmadığı iletişim şeklidir.Bu iletişim, çeşitli işletmelerde, özellikle dikey iletişimin olduğu durumlarda kullanılmaktadır. Bu tür iletişimde gönderici ve alıcı devamlı tek olmayabilir. Kaynak bir, alıcı bir veya daha fazla kişiden oluşabileceği gibi, tam tersi de olabilir.Bu tür iletişimde kaynak mesajı gönderir ancak alıcıdan geri bildirimde bulunması beklenmez. Kaynak, alıcının iletiyi nasıl algıladığı ile pek ilgilenmez.Bu tür iletişim için "enformasyon" aktarımı denilebilir (Tutar vd., 2003). Bu doğrultuda iletişimin bu şeklinde ileti ya da mesaj kaynaktan hedefe geri bildirimsiz olarak iletilir. İletişimin bu şeklinde kaynak tek; alıcı birden çok olabildiği gibi;kaynağın birden çok alıcının tek kişi olabildiği sonucu ortaya çıkmaktadır (Karayiğit, 2019).

Çift Yönlü İletişim

Çift yönlü iletişimide kaynaktan gönderilen iletiye, hedeften geri bildirimin alındığı iletişim türü olup ve bu tür iletişimde kaynak ile hedefin karşılıklı etkileşimde bulunurken bilgi alışverişleri kimi zaman iletişime dönüşüp, kimi zaman da iletişime dönüşmez (Kaya, 1991).

Kurumsal İletişim

Kurumların amaçladıkları hedeflere ulaşmaları için gerekli yönetim ve üretim sürecinde planlama, örgütlenme, insan kaynakları ve denetim vb.durumların sağlanması için sınırları ve kuralları belirlenmiş iletişm şeklidir.Bu iletişimde, kurumların belirledikleri hedefler doğrultusunda topluluklar ile devamlı bilgi ve fikir alışverişi yapılır. Kurumsal iletişim, bir kurumun, işletmenin veya kuruluşun hedeflediğ kitleye yönelik kanallarının açık olmasına yönelik çalışmaların tamamıdır (Tuncel, 2011).

Kitle İletişim

Kitle sezgi, görüş ve bilgi paylaşımında bulunup birbirleriyle iletişimde olan bireyler topluluğu olarak tanımlanır. Kitle iletişimi vasıtasıyla ile insan topluluklarına çeşitli bilgi, beceri ve düşünceler aktarılır (Tutar & Yılmaz, 2012). Bu tür iletişimde gaye eğitsel katkı sunmak, bilgi paylaşmak, haber vermek ya da kitlelere hoş vakit geçirmektir.Bu etkinlikler kitlesel iletişime uygun araçlar olarak bilinen dergi, gazete, televizyon ve radyo gibi araçlar vasıtasıyla yerine getirilmekte ve kitleler bilinçlendirilmektedir (Kılıçaslan, 2011).

İletişim Çeşitleri

İletişim sözlü ve sözsüz bir şekilde gerçekleşmektedir. (Karayiğit, 2019).

Sözlü İletişim

Bireylerin duygu ve düşüncelerini sözcüklerle anlatıp konuşma dilinin imkanları gerçekleşen dilin en önemli unsur olduğu iletişimdir. Bu iletişimde mesaj, dil vasıtasıyla bildirilir. Bu nedenle sözlü iletişimde yazının kullanıldığı bir yardımcıya veya kaynağa ihtiyaç duyulmaz. Fakat jestler ve mimiklerle destek sağlanabilir.Bu tür iletişim mekân birlikteliğine gerek duyulmadan görsel desteği olan ya da olmayan teknolojik araçlarla gerçekleşir (Hayes, 2002; Rungapadiachy, 1999).

Sözlü Olmayan İletişim

İnsanların duygu ve düşüncelerini farklı nedenlerle diliyle veya sözüyle gerçekleştiremediği durumda,birtakım bedensel hareketlerle yansıttıkları iletişim türüdür.Sözlü iletişimde konuşma son derece önem arz ederken sözsüz iletişimde yüz ifadesi,kaşın gözün hareketleri, beden duruşu, giyim-kuşam, kısaca beden dili önemli yer tutmaktadır (Usluata, 1995).

Bu iletişimin bir diğer türü de iletişimin yazılı olanıdır.İletişimin yazılı olanı, insanların ilişkilerindeki sınırları genişletirken kullandıkları en başarılı ve etkili ilk iletişim biçimi olarak değerlendirilebilir (Zıllıoğlu, 1996).

İletişim Becerisi ve Etkili İletişim

İletişim sosyal hayattta oldukça önemli bir yere ve hayati değere sahiptir.Sağlıklı ve doğru iletişim toplumların kalkınması ve geleceklerinin şekillenmesi için son derece önemlidir (Gürgen, 1997). Etkili ve başarılı bir iletişim için karşıdaki anladığını göstermek veya iletinin karşı tarafça anlaşılıp anlaşılmadığını kontrol etmek ya da iletiyi değişik yol ve yöntemlerle tekrarlamak, konuşanın ifade etmek istediklerini anlayarak yansıtmak, dönüt vermek çok önemli iletişim becerileri olarak değerlendirilebilir (Korkut, 2004). Etkili iletişim, sözlü, yazılı veya beden diliyle kaynak ve hedefin amaçladıklarını yerine getirmesidir. Doğru bir süreçte ürün doğru iletişim ile sağlanabilir.Etkili iletişimde gerçekleşmesi istenen, herkesle her ortamda sağlıklı iletişim kurmayı başarmaktır (Tutar, 2009).

Kuramsal çerçeveler içinde alanyazından elde edilen bilgiler ve genel kabullerden yola çıkılarak, beş temel etkili iletişim becerisi önerisi yapılmıştır. Bunlardan. Ego Geliştirici Dil, bireyin kişilerle kurduğu ilişkilerde özbenliğini pozitif yönde etkileyen bir ifade türü olarak değerlendirilirken Etkin-Katılımlı Dinleme,bireyin yeterli motivasyonla mesajın anlaşılmasına katkı sağlaması ve o ana aktif bir şekilde katılması şeklinde tanımlamak mümkündür. Etkin dinleme dinlenen kişinin önemsendiği duygusuna katkı sağlamak etkileşimin güvenle gerçekleşmesini sağlarken ve paylaşımların doyurucu olmasına katkı sunar (Cüceloğlu, 2015).

Kendini Tanıma-Kendini Açma becerisi ise bireyin kendi farkındalığını anlaması, duygu ve düşünceleriyle yeter seviyede ilişki kurmasını ve kendi iradesi ile kendisini açmasını sağlar.Empati karşıda yer alan kişinin öznel dünyasını dikkate alarak onu anlayıp anlaşıldığı düşünülen hissiyat, fikir ve beklentilerin kendine aktarılması olarak tanımlanabilir. Ben Dili ise mesajı ileten bireyin istenmeyen davranışlarının dinleyen üzerindeki etkisinin geri iletilmesi olarak tanımlanabilir.Ben dili kullanan kişi yargılamak, eleştirmek, suçlamak gibi davranışlarda bulunmaz (Buluş vd., 2017). Bu beceriler, 21. yüzyıl insanının ihtiyaç duyduğu beceriler arasında olup ve her alanda ihtiyaç duyulduğu gibi eğitimde de son derece önemlidir (Mete, 2021). Öğretmen-öğrenci arasındaki kaliteli iletişim, öğrenci davranışlarını olumlu etkilediği gibi akademik başarıları üzerinde de etkili olduğu birçok araştırmayla tespit edilmiştir.Eğitim ve ortamında kaynak durumundaki öğretmenin öğrencileri ile öncelikli olarak sağlıklı ve etkili iletişim kurmalıdır (Selimhocaoğlu, 2004). Öğrenciler sınıflarında güvende olmayı arzu ederler.Bu güven ortamı fiziksel açıdan olduğu gibi duygusal açıdan da sağlanmalıdır. Öğretmen duygusal açıdan güven ortamını öğrencilerin kendilerini rahatça ifade edebildiği bir iletişim ortamı oluşturarak sağlamalıdır (Kısaç, 2007). Öğretmenin etkili iletişimdeki başarısı, eğitimde karşılaşacağı problemlerin çözümüne de yardım edecektir (Gülbahar & Aksungur, 2018).

Öğretmenin iletişime katılan öğeleri tanıması ve başarılı olması, iletişim kurmada kendisinin gelişmesine katkı sunacağı gibi bu becerisini sınıf ortamına taşıması olumlu ve başarılı bir ortam sağlayacak birbirlerin anlayan başarılı iletişim kuran başarılı bireylerin olduğu ortamı da sağlanmış olacaktır (Yavuz & Demir, 2023).

21. Yüzyıl Becerileri Alanyazın Araştırmaları

Küresel ekonomi, 21. yüzyılın ortalarında ortaya çıkarak, modernleşme arzusunu ve bilim ile teknolojideki gelişmeleri beraberinde getirmiş; bu durum, dünya toplumlarını hızlı bir değişim sürecine sokmuştur (Prensky, 2010; Friedman, 2005). Bu bakış açısı, ülkelerin dünya ülkeleri arasında gelişme ve kalkınma, devam ettirilebilir ekonomik gelişme için ihtiyaç duydukları her yönden kendini yetiştirmiş yetenekli bireylerin yaşanılan yüzyıla uygun yeterlilik ve özelliklerle donanmalarını zorunlu kılmıştır (Ananiadou & Claro, 2009; Gardner, 2010). Söz konusu gereksinimler, literatürde genellikle “21. Yüzyıl Becerileri” olarak adlandırılmıştır (Dede, 2010; Silva, 2009; Trilling & Fadel, 2009).

21.yüzyılda, yaşamın her alanında meydana gelen büyük yenilik ve değişimler, emek ve güç gerektiren işlerin dijital becerilere, bilgi ve teknolojiye, iş birliğine, yenilik ve yaratıcılığa, girişimciliğe yönelmesine neden olmuştur. Bu değişim ve beceriler, "21. Yüzyıl Becerileri" olarak adlandırılmakta olup, becerilerin birçoğu genellikle eğitimle ilişkilidir. Bu

beceriler, bireyin başarılı olabilmesi için gereken düşünme, öğrenme ve duyuşsal özelliklerini ifade etmektedir. Pellegrino ve Hilton'a (2012) göre, gerçekçi düşünme,sorunun üstesinden gelme,birlikte hareket etme isteği, başarılı ilişkiler ve iletişim,amaca yönelik hareket etme isteği, bilgiyi nasıl edeceğini bilmek gibi bilişsel ve bilişsel olmayan bir dizi beceri, 21. yüzyıl becerilerini tanımlar.

Becerilerin önemi sosyal hayatta ayakta kalma, iş ve öğrenim hayatındaki kariyer becerileri, bilimsel ve akademik çalışmalar, yarışma ve başarma arzusu ile her geçen gün artmaktadır. Bu zorunluluk, sadece öğretmenler için değil, öğrencilerin de bilim ve teknolojiyi kullanma, etkili iletişim, dijital okuryazarlık, yaratıcılık, üretkenlik, işbirliği, problem çözme, eleştirel düşünme gibi becerilerle donatılmasını gerektirmektedir (Voogt & Roblin, 2012).

Tüm dünyada önem kazanan ve 21. yüzyılın gereksinimleri olarak tanımlanan beceriler, birçok ülkede farklı perspektiflerle incelenmiş ve çeşitli kurumlar tarafından değerlendirilmiştir. Örneğin, 21. Yüzyıl Becerileri Ortaklığı (P21), Amerika Ulusal Araştırma Konseyi, 21. Yüzyıl Becerilerinin Değerlendirilmesi ve Öğretilmesi Kurumu (ATC 21), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), American The North Central Regional Educational Laboratory (NCREL) gibi birçok kurum, bu becerileri farklı isimler ve tanımlamalar altında ele almıştır (Çevik & Şentürk, 2019).

Ülkemizde de, 21. yüzyıl becerilerinin gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerle rekabet edebilmek adına Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda, öğrencilerin ve özellikle öğretmen adaylarının sahip olmaları beklenen beceriler; doğru ve yerinde düşünebilmek, çalışma yol ve yöntemlerini bilmek, hangi araçlarla çalışabileceğine karar vermek, kendisini dünyaya ve çağa entegre etmek şeklinde tanımlanabilecek beceriler şeklinde gruplandırılmıştır (MEB, 2011). Bu sebepledir ki literatürde öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerilerine yönelik algıları ve yeterlilikleri yukarıda sayılan becerilerin dışında çeşitli değişkenlere bağlı olarak farklılık gösterip göstermediğine yönelik oldukça fazla alanyazın çalışması yapılmıştır. Bunlardan bazıları şu şekilde özetlemek mümkündür:

Murat (2018) ortaokul fen dersleri öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri ile (STEM)'e dair değerlendirmelerini incelediği çalışmasında cinsiyet ve üniversite değişkenlerini dikkate alarak çalışmıştır. Araştırma sonucunda öğrenme ve yenilenme becerileri alt boyutunun cinsiyet açısından farklılık göstermezken kayıtlı olunan üniversiteye göre yaşam, kariyer becerilerinin farklılık göstermediği ve bilgi, medya teknoloji becerileri bakımından kimi üniversitelerin farlılık göstermezken kimilerinin farlılaştığını tespit etmiştir.

Aydın (2019) İngilizce öğretmenliği okuyan aday öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerine yönelik yeterlilikleri ve bu becerileri önemsenip önemsenmediğini tespit etmek amaçlı çalışma sonunda İngilizce son sınıf okuyan öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık becerilerinin yüksek olmasına karşın öğrenme ve kariyer becerilerinin düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Atakişi (2019) çeşitli branşlarda öğretmenlik yapan ve aynı branşlardaki aday öğretmenlerin yüzyıl becerilerinden bilgi okuryazarlıklarını çeşitli değişkenlere göre incelemiş gerek öğretmenlerin gerekse öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık becerilerinin öğrenim seviyesi, okuma oranları, cinsiyet değişkenleri bakımından anlamlı olarak farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır.

Erdoğan (2020) Türkçe dersi öğretmen adaylarının yüzyıl becerileri ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenlere göre incelemiş,çalışmasında yüzyıl becerilerinin değişkenlere göre farklılaşmadığı,yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin değişkenlere göre farklılaştığı ve öğretmen adaylarının yüzyıl becerileri ile öğrenme eğilimleri arasında anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Eker (2020) İngilizce öğretmenlerinin yüzyıl becerilerinin alt boyutlarından öğrenme ve yenilikçi becerileri ile sınıftaki pedagojik uygulamalarını incelemiş, öğretmenlerin beceriler konusunda bilgili oldukları, okul yönticilerinin bu beceriler konusunda eksiklerinin bulunduğu kanaatine ulaşmıştır.

Alkış (2020) yüksek öğrenim gören bireylerin 21. yüzyıl yeterliklerini öğrencilerin cinsiyet,yaş vs.değişkenlerine göre incelemiş, araştırma sonucunda anlamlı yordamalar olduğu gibi anlam yordayıcılığı olmayan alt boyut değişkenleri görüldüğü kanaatine ulaşmıştır.

Tülgen (2021) öğretmen algıları bakımından okul yöneticiliği yapanların 21. yüzyıl becerileri ile teknoloji liderliği davranışları arasındaki ilişkiyi öğretmenlerin algılarına göre araştırmayı amaçladığı çalışmasında okul yöneticiliği yapanların 21. yüzyıl becerileriyle teknoloji liderliği arasında pozitif, orta düzey ve anlamlı bir ilişki olduğunu sonucuna varmıştır.

Toptal (2021) Türkçe öğretmenliği öğrenimi gören öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri özyeterlik algılarını değişkenler açısından incelemiş, araştırmasında öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri özyeterlik algıları katılımcıların cinsiyetleri, annelerin eğitim durumu, gibi değişkenlere göre farklılaştığına; babaların eğitim durumuyla aile gelir durumu gibi değişkenler açısından ise farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Aksüt (2023) sosyal bilgiler dersi öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri yeterlikleriyle yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçladığı

çalışmasının sonucunda sözü edilen adayların 21. yüzyıl becerileri yeterlikleri ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkinin anlamlı ve pozitif olduğu kanaatine ulaşmıştır.

Etkili İletişim Becerileri Alanyazın Araştırmaları

21. yüzyıl becerilerinin öğrenme ve yenilik becerilerinden iletişim ve işbirliği alt başlığı, öğretmenler ve öğrenenler için son derece önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Sürekli değişen ve gelişen dünyada, insanların başarılarına en önemli katkı sağlayan faktörlerden biri iletişimdir,çünkü bu beceri insanlara modern dünyayı oluşturma imkanı tanımaktadır (Hall, 1997).

Bir birey, sosyal hayatın bir parçası olarak sürekli iletişim ve ilişki içinde olmak durumundadır.Bu durum çevresindeki diğer bireylerle ve toplumla etkileşimde bulunmasını sağlar. Birey, iletişim ve ilişkiler aracılığıyla ihtiyaçlarını giderirken aynı zamanda hayatını denge ve uyum içerisinde sürdürür. Sosyal hayatta karşılaşan bireyler, ilişkilerini düzenleyerek etkili iletişim sayesinde toplum içinde uygun davranışları sergilemek durumundadırlar (Karacan-Doğan, 2016, s.92). Bu bağlamda etkili iletişim, bireyin yaşamının her alanında kendini ifade etmek, karşısındaki anlayabilmek, doğabilecek sorunları önleyebilmek ve içinde bulunduğu toplumla anlaşabilmesini sağlar (Lahninger, 1999; Akt., Uzuntaş, 2013). İletişimin etkili, anlamlı ve yerinde olmasıyla; akademik ve mesleki başarı, maddî iyilik, toplumsal ve sosyal gelişim, kişisel gelişim, ruh sağlığı ve verimlilik gelişecektir.Başarısız bir iletişimin sonucunda ise vakit, ekonomik yetersizlik, mesleki başarısızlık ve verim kaybı yaşanabilecektir (Karacan-Doğan, 2016, s. 92; Mısırlı, 2004, s.153).

İletişim becerilerinin önemine binaen ülkemizde ve yurtdışında iletişim becerileri üzerine birçok araştırma yapılmış ve bu araştırmalarda iletişim becerilerini ölçmek için çeşitli ölçekler kullanılmıştır. Bu ölçeklerden bazıları şunlardır:

a) Barnes ve Olson'un (1995) "Anne-Baba-Ergen İletişim Ölçeği"
b) McCroskey ve McCroskey'nin (1988) "Algılanan İletişim Yeterliği Ölçeği"
c) Burleson ve Samter'in (1990) "İletişim İşlevleri Ölçeği"
d) Rubin ve Martin'nin (1994) "Kişilerarası İletişim Yeterliği Ölçeği"

Ancak, sözü edilen ölçekler incelendiklerinde birçoğunun iletişimdeki birçok boyutu ölçerken etkili iletişime odaklanmadığı veya bu konuyu ölçmediği görülmektedir (Buluş vd., 2017).

Dünyada önemi her geçen gün artan etkili iletişim becerisi ülkemizde de son yıllarda büyük önem kazanmış, etkili iletişim becerileri üzerine, farklı zümreler ve meslek grupları için

birçok araştırma ve inceleme yapma zorunluluğu hissetmişlerdir. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır:

Sezgin (2019) öğretmen adaylarının işbirlikli öğrenme ile etkili iletişim arasındaki ilişkiyi cinsiyet, yaş, sınıf, büyüdüğü aile tipi, eğitim düzeyi gibi değişkenlere göre incelemiş, yaptığı analizlerde, işbirlikli öğrenme tutumu ile etkili iletişim becerileri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucunu tespit etmiştir.

Görpe (1999) ön ergenlik dönemindeki bireylerde etkili iletişim ve empatik beceriyi inceleyerek çalışma sonunda 10 haftalık etkili iletişim ve empati eğitiminin ön ergenlerde olumlu etki yarattığını sonucunu tespit etmiştir.

Üstünsel (2011) etkili iletişim becerileri ve beden dilinin önemini vurgulayan tez çalışmasında etkili iletişim becerileri ve bilinçli beden dilinin kullanımının, kişinin özel hayatında karşılacağı kişiler arası ilişkileri güçlendirdiği ve başarıyı artırdığı sonucuna varmıştır.

Gürses (2006) eğitim örgütü yöneticilerinin etkili iletişim kurma becerilerini belirlemeye yönelik bir çalışma yapmış, çalışma sonucunda yöneticilerin karşılaştıkları iletişim sorunlarını öğretmenlerin bakış açılarına göre analiz edip çözüm önerileri geliştirmiştir.

Özgit (1992) iletişim becerileri hususunda verilen eğitim ile iletişim çatışmalarına girme eğilimi üzerine yaptığı çalışmasında, iletişim becerileri eğitimi alan bireylerin günlük yaşamlarında daha açık, istekli ve eleştirel olma eğiliminde artış olduğunu gözlemlemiştir.

Ölmez (2016) ailede etkili iletişim için oyun, mizah ve çerçeveleme (NLP) uygulamalarını inceleyen çalışmasında aile içi olumlu iletişimi hedeflemiş çalışma sonucunda eğlenceli durumların, sorun çözme becerilerini artırdığını ve aile içinde mutlu bir ortamın oluşmasına katkı sağladığını göstermiştir.

Çelebi (2023) beden eğitimi dersi öğretmenleriyle diğer branşlardaki öğretmenlerin etkili iletişim ve mesleki tutumlarını incelediği çalışmasında iletişim becerileri ile mesleki tutum düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamış sonuçta iletişimi iyi olan öğretmen yetişmesi için aday öğretmenlerin iletişim becerileri ile işe yönelik becerilerinin geliştirmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

Aksungur (2018) yüksek lisans çalışmasında Türkçe öğretmenlerinin sınıf içi etkili iletişim becerilerini çeşitli değişkenleri açısından inceleyerek, Türkçe öğretmenlerinin "Sınıf İçi Etkili İletişim Becerileri Algı Ölçeği" alt faktörlerine ilişkin algı düzeylerinin oldukça iyi seviyede olduğunu,bağımsız değişkenlerin de öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerileri algılarına etki ettiği kanaatine ulaşmıştır.

Özer (2011) tez çalışmasında sosyal uyum sağlamada iletişim becerilerinin etkisi ve önemini araştırarak, üniversite öğrencilerinin etkili iletişim beceri düzeyleri ile sosyal uyumları arasındaki ilişkiyi ölçmeyi ve etkisinin tespitini amaçlamıştır. Sonuç olarak, sosyal uyum sağlamada etkili iletişim becerilerinin önemli bir faktör olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Karayiğit (2019) yüksek lisans tezinde okul müdürleriyle öğretmenlerin mesleki motivasyonları arasındaki ilişkiyi iletişim becerilerine göre incelemiş,öğretmen algıları ve

branşlara göre öğretmenlerin motivasyon düzeylerinde değişiklik tespit etmiş,okul müdürleri ile öğretmenlerin mesleki motivasyonları arasında etkili iletişim bakımından olumlu bir ilişki olduğu kanaatine ulaşmıştır.

Sultanlı (2019) yüksek lisans çalışmasında örgütsel iletişimle iş-yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi inceleyerek, örgütsel iletişim ile iş-yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin olumlu olduğunu; alt boyutlardan iletişim yeterliliği ile iletişim ikliminin, iş yaşam kalitesini olumlu etkilediğini, bölümler arası iletişimi de ise olumsuz etkilediğini belirtmiştir.

Ağca (2019) yüksek lisans çalışmasıyla lisansüstü öğrencilerinin üniversite vizyon geliştirme sürecinde bulunmalarında etkili iletişimin rolünü ve etkisini ölçmeyi amaçlamış, lisansüstü öğrencilerin enstitü vizyon geliştirmesine katkı sağladıklarını ve iletişim teknolojilerinin istenilen düzeyde kullanılmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Bu araştırmalar ve ölçekler, 21. yüzyıl becerileri ve etkili iletişim konularında yapılan çalışmalara önemli katkılar sağlamış ve gelecekte yapılacak araştırmalara referans olacak niteliktedir. Dolayısıyla yukarıdaki alan yazın araştırmalarından ve ölçeklerden anlaşıldığı üzere, 21. yüzyıl becerileri ve etkili iletişim becerileri, çeşitli değişkenlerle birlikte birçok araştırmacı tarafından incelenmiş ve farklı yorumlar ve tespitlerle çeşitli önerilere ulaşılmıştır. Bu bağlamda, Türkçe eğitim ve öğretimi okuyan öğretmen adayları ile Türk dili ve edebiyatı eğitim ve öğretimi okuyan öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileriyle etkili iletişim becerileri arasındaki ilişkiyi anlamak, bu becerilerin cinsiyet, yaş, mezun olunan ortaöğretim kurumu, vb. çeşitli değişkenler açısından nasıl etkilendiğini anlamak amacıyla yapılacak olan bu çalışmanın, alana özgü ve literatüre katkı sağlayabilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırma Yöntemi

Bu çalışmada, Türkçe eğitimi anabilim dalı ile Türk dili ve edebiyatı eğitimi anabilim dalı öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerilerinin incelenmesi amacıyla yapılmış olup ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu model, birden çok sayıdaki değişkenin aralarındaki değişim ve ilişkiyi tespit etmeyi amaçlayan yaklaşımdır. İlişkisel taramada, değişkenlerin birlikte değişme durumlarını ve değişme gerçekleşmiş ise ne şekilde gerçekleştiğinin tespiti yapılır (Karasar, 2011). Çalışmada, veriler değerlendirilirken ölçmek, veri işlemek ve istatistikî yöntemler kullanıldığı için nicel araştırmadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye genelinde faaliyet gösteren çeşitli üniversitelerde yüksek öğrenim gören Türkçe eğitimi anabilim dalı ile Türk dili ve edebiyatı eğitimi anabilim dallarında öğrenim görmekte olan adaylar oluşturmaktadır. Örneklem ise Atatürk Üniversitesi KKEF Türkçe eğitimi anabilim dalı ile Türk dili ve edebiyatı eğitimi anabilim dalı programlarında yüksek öğrenim yapan öğretmen adayları arasından seçilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veriler, Çevik ve Şentürk (2019) tarafından geliştirilen "*ÇBYYBÖ*" ile Buluş vd. (2017) tarafından geliştirilen *"EİBÖ*" veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Gönüllü katılımcılara, kişisel bilgiler formu ile birlikte söz konusu ölçekler metin olarak dağıtılarak cevaplamaları istenmiştir.Ulaşılan verilerin analizinde, SPSS istatistik programı kullanılmıştır.Araştırması yapılan çalışmada aşağıda belirtilen veri toplama araçları kullanılmıştır:

Kişisel Bilgi Formu

Gönüllülük esasına göre araştırmanın katılımcılarına ait demografik bilgilerini toplamak için kullanılmıştır.

Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği

Çevik ve Şentürk (2019) tarafından geliştirilen ölçek, araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri düzeylerini tespit etmek için kullanılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi (AFA) gerçekleştirilmiş olup, 41 maddeden oluşan 5 alt boyutta incelenen ölçek, katılımcılara "Tamamen Katılıyorum , Katılıyorum, Fikrim Yok, Katılmıyorum, Kesinlikle Katılmıyorum " şeklinde değerlendirme imkanı sunulmuştur.

Çevik ve Şentürk (2019) tarafından geliştirilen ölçek beş alt ölçekten ve bu ölçeklere bağlı 41 maddeden oluşan bir Likert tipi ölçektir. Bu alt ölçekler ve madde sayıları sırasıyla 15 maddeli bilgi ve teknoloji okuryazarlığı becerileri, 6 maddeli eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri, 10 maddeli girişimcilik ve inovasyon becerileri, 4 maddeli sosyal sorumluluk ve liderlik becerileri, 6 maddeli kariyer bilinci becerileri şeklinde düzenlenmiştir. Maddeler, katılımcıların görüş birliğine varma düzeyini belirlemek amacıyla (1), (2), (3), (4), (5) şeklinde puanlanmıştır. Ölçeğin hedef kitlesi, 15-25 yaş arasındaki önlisans ve lisans öğrencileridir. Ölçeğin kapsam geçerliği için uzman görüşlerinden elde edilen içerik geçerlilik sabiti kullanılmıştır. Bu sabit, her bir madde için olumlu görüş sayısının toplam uzman sayısına oranıyla bulunmuştur (Çevik & Şentürk, 2019).

Çeşitli istatistiksel yöntemler sonucunda ölçeğin genel Cronbach Alfa güvenirlik puanı 0.86 iken her bir alt faktörün katsayısı ise 0.70'in üzerinde olup bu durum ölçeğin genelinde ve alt faktörler arasında güvenilirlik sağlandığını kanıtlar.Ayrıca, diskriminant analizinde tüm gruplar arasındaki farklılığın istatistiksel açıdan anlamlı olduğuna ulaşılmış ($p < 0.001$), bu da ölçeğin geneli ile alt faktörler arasında ayırt edici bir özellik bulundurduğunu göstermektedir. Alt faktörler arasındaki toplam korelasyon değerleri incelendiğinde, her bir alt faktörün $r=0.30$'un üzerinde olması, ölçekte kullanılan maddelerinin geçerliliğini destekler özelliktedir (Nunnally & Bernstein, 1994). Bu durum, ölçeğin istenilen özellikleri ölçecek etkinliktedir (Çevik & Şentürk, 2019).

Etkili İletişim Becerileri Ölçeği

Buluş vd. (2017) tarafından geliştirilen bu ölçek, araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının etkili iletişim becerilerini incelemek için kullanılmıştır. 34 maddeden oluşan ölçek, "Hiç Uygun Değil, Çok Az Uygun, Kısmen Uygun, Çoğunlukla Uygun, Tamemen Uygun " şeklinde yapılandırılmıştır. Ölçekte beş farklı alt boyut bulunmaktadır, bu nedenle puanlama yapılırken toplam puanlama üzeri değil alt boyutlar üzerinden yapılacaktır. Ayrıca, ölçeğin 15, 16, 28, 32 ve 33 nolu maddeleri tersten puanlanarak alt boyutlardan alınan toplam puanın artmasıyla iletişim becerilerini kullanma düzeyi yükselmektedir. Ölçeğin beş alt faktörü ve bu

faktörlere bağlı maddeler şu şekildedir: Egoyu Geliştirici Dil : (1. 2. 3. 8. 12. 14. maddeler), Etkin Dinleme: (25.26. 31. 32. 35. 36. 38. 42. maddeler), Kendini Tanıma-Kendini Açma: (48. 49. 53. 57. 58. maddeler), Empati: (67. 69, 70, 82, 83, 85, 86, 89.maddeler), Ben Dili: (90. 92. 95. 99. 104. 106. 107. Maddeler).

Ölçeğin madde analizi, maddelerin ayırt edicilik indeks değerlerinin yüksek olduğunu göstermiştir. 1.alt faktör için 0.32-0.60, 2.alt faktör için 0.52-0.64, 3. alt faktör için 0.50-0.60, 4. alt faktör için 0.54-0.64, 5. alt faktör için 0.41-0.68 aralığında olan ayırt edicilik indeks değerleri, ölçeğin madde ayırt edicilik özelliklerinin "iyi" düzeyde olduğunu göstermektedir. Ayrıca, yapı geçerliği için yapılan Açımlayıcı Faktör Analizi sonuçları, Buluş vd. (2017) tarafından geliştirilen bu ö ölçeğin beş faktörlü bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymuştur. Faktörler arasındaki yük değerleri 0.40 ve üzerindedir, bu da ölçekteki maddelerin faktörlerle güçlü ilişkiler içinde olduğunu göstermektedir. *EİBÖ*'nün alt ölçekleri arasındaki korelasyon analizi (0.25-0.58, $p<0.01$), orta düzeyde anlamlı ilişkilerin bulunduğunu göstermiştir. Alt ölçekler arasındaki bu korelasyonlar, ölçeğin yapı geçerliğini desteklemektedir. Ölçeğin alt ölçekler Cronbach's alpha katsayılarına göre incelendiği zaman, .85 ile *Empati* ölçeği en yüksek değere sahipken .73 *Egoyu Geliştirici Dil* ölçeği de en düşük katsayı değerlerine sahip olduğu görülmüştür. Bu durum, ölçeğin ve içindeki maddelerin tutarlı ve güvenilir bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, *EİBÖ*'nün genel olarak kabul edilebilir psikometrik özelliklere sahip olduğu, ancak bazı düzenlemelere ihtiyaç duyabileceği sonucuna varılmıştır. Bu düzenlemelerin yapılması, ölçeğin daha etkili bir şekilde kullanılmasını sağlayabilir ve gelecekteki araştırmalara katkıda bulunabilir.

Süreç/Uygulama

Bu araştırma, "Türkçe ile Türk dili ve edebiyatı öğretmeni adaylarının 21. yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerilerinin incelenmesi" konusunda gönüllülük esasına dayanarak planlanmıştır. Araştırmanın katılımcıları Atatürk Üniversitesi KKEF Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü'nün ilgili programlarında öğrenim alan öğretmen adaylarının arasından seçilmiştir. Katılımcılara önce kişisel bilgi formu dağıtılmış, ardından 41 maddelik *ÇBYYBÖ* ve 34 maddelik *EİBÖ* uygulanarak araştırmanın verileri elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada ulaşılan verilerin analizi için 9 farklı istatistiksel analiz kullanılmıştır. Aşağıda verilen bu analizler bilgisayar ortamında SPSS istatistik programı ile yapılmıştır.

1. Frekans

2. Yüzde
3. Aritmetik ortalama
4. Standart sapma
5. Bağımsız örneklemler için t testi
6. Tek Yönlü Varyans analizi (ANOVA)
7. LSD Post Hoc testi
8. Kruskal Wallis H testi
9. Dunn Bonferroni Post Hoc testi

Araştırmada kullanılan *ÇBYYBÖ*'nün ve *EİBÖ*'nün içyapı tutarlılığı için Cronbach Alfa analizi yapılmıştır. *ÇBYYBÖ*'nün Cronbach Alfa katsayısı.901 olarak oldukça yüksek ve *EİBÖ*'nün Cronbach Alfa katsayısı.868 olarak oldukça yüksek bulunmuştur.

Verilerin normal dağılıma uygunluğunu anlamak amacıyla Skewnes-Kurtosis, analizleri yapılmıştır. Skewnes-Kurtosis, değerlerinin +1.96 ile -1.96 arasındaki aralık bulunması normal dağılım şeklinde yorumlanır (George & Mallery, 2010). Tüm ölçeklerin Skewnes (Çarpıklık) ve Kurtosis (Basıklık) değerleri normal aralıkta çıkmıştırUlaşılan bulgular normal dağılıma uyduğu için veri analizi yapılırken grupların sayıları 30 kişiyi aştığında parametrik analizler yapılmıştır.

Tablo 2. *Skewnes-Kurtosis Analizleri*

	Skewness	Kurtosis
Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği	.616	1.256
EİBÖ Egoyu Geliştirici Dil Boyutu	-.483	.483
EİBÖ Etkin Dinleme Boyutu	-.967	1.411
EİBÖ Kendini Tanıma-Kendini Açma Boyutu	-.238	-.107
EİBÖ Empati Boyutu	.038	-.135
EİBÖ Ben Dili Boyutu	-.070	-.364

Not. EİBÖ: Etkili İletişim Becerileri Ölçeği

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, verilerin istatistiksel analizlerinden elde edilen bulgular ve yorumları verilmiştir.

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının demografik özellikleriyle ilgili bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. *Araştırmaya, Katılan Türkçe ve Türk Dili Edebiyatı Öğretmeni Adaylarının Demografik Özellikleri*

Özellikler		f	%
Cinsiyet	Kadın	174	70.7
	Erkek	72	29.3
Yaş	21-25 yaş	171	69.5
	26-30 yaş	11	4.5
	Diğer	64	26.0
Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumu	Anadolu Lisesi	143	58.1
	Anadolu İmam Hatip Lisesi,	43	17.5
	Meslek Lisesi	19	7.7
	Sosyal Bilimler Lisesi	16	6.5
	Fen Lisesi	3	1.2
	Proje Anadolu Lisesi	4	1.6
	Açık Öğretim Lisesi	6	2.4
	Diğer	12	4.9
Kitap Okuma Durumu	Evet sürekli okurum	130	52.8
	Hayır okumam	12	4.9
	Arada bir okurum	104	42.3
Kişisel Yeteneklerini ve Yaratıcı Becerilerini Yazma Durumu	Evet yazarım	33	13.4
	Hayır yazmam	97	39.4
	Arada bir yazarım	116	47.2
Doğup Büyüdüğü ve Yaşamını Sürdürdüğü Yer	Büyükşehir Merkezi	78	31.7
	Şehir Merkezi	41	16.7
	İlçe	68	27.6
	Kasaba	8	3.3
	Köy	51	20.7
Annenin Eğitim Durumu	Okur yazar değil	39	15.9
	İlkokul	88	35.8
	Ortaokul	48	19.5
	Lise	51	20.7
	Önlisans	16	6.5
	Lisans	3	1.2
	Yüksek lisans	1	.4

Tablo 3 ***(Devamı)***

Babanın Eğitim Durumu	Okur yazar değil	3	1.2
	İlkokul	60	24.4
	Ortaokul	58	23.6
	Lise	71	28.9
	Önlisans	24	9.8
	Lisans	26	10.6
	Yüksek lisans	4	1.6
Anne mesleği	Ev hanımı	226	91.9
	Memur	8	3.3
	Özel sektör	10	4.1
	Emekli	2	.8
Baba mesleği	Memur	33	13.4
	Özel sektör	81	32.9
	Çiftçi	54	22.0
	Emekli	78	31.7
Ailenin Gelir Durumu	Asgari ücretin altında	51	20.7
	Asgari ücret - 25.000 TL	72	29.3
	25.001-35.000 TL	53	21.5
	35.001-45.000 TL	49	19.9
	45.001 TL ve üstünde	21	8.5
Sosyal Medyayı Takip Etme Durumu	Evet sürekli takip ederim	160	65.0
	Hayır hiç takip etmem	4	1.6
	Arada bir takip ederim	82	33.3
Sosyal Medyada Sıkça ve Çokça Kullandığı Araçlar	Facebook	9	1.12
	Instagram	199	24.75
	Linkedln	4	0.50
	Pinterest	39	4.85
	Twitter	90	11.19
	Whatsaap	198	24.63
	Telegram	22	2.74
	Tik Tok	24	2.99
	Myspace	1	0.12
	Snapchat	51	6.34
	Youtube	158	19.65
	Diğer	9	1.12
Bölüm	Türkçe Öğretmenliği	116	47.2
	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği	130	52.8
Sınıf	1. sınıf	85	34.6
	2. sınıf	60	24.4
	3. sınıf	55	22.4
	4. sınıf	46	18.7
İkamet Edilen Yer	Devlet yurdu	157	63.8
	Özel yurt	11	4.5
	Evde aile ile	69	28.0
	Evde arkadaşımla	4	1.6
	Evde tek başıma	5	2.0

Not. n = 246

Tablo incelendiğinde araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının %71'i kadın, %29'u erkek, %70'i 21-25 yaşında, %5'i 26-30 yaşında, %26'sı diğer yaş aralıklarında, %58'i Anadolu

Lisesi mezunu, % 18'i Anadolu İmam Hatip Lisesi mezunu, % 8'i Meslek Lisesi mezunu, % 7'si Sosyal Bilimler Lisesi mezunu, % 2'si Açık Öğretim Lisesi mezunu, Proje Anadolu Lisesi mezunu, % 1'i Fen Lisesi mezunu, % 53'ü sürekli kitap okuyor, % 42'si arada bir kitap okuyor, % 5'i hiç kitap okumuyor, % 47'si arada bir yaratıcı becerilerini yazıyor, % 40'ı yaratıcı becerilerini hiç yazmıyor, %13'ü yaratıcı becerilerini yazıyor, %32'si büyükşehir merkezinde doğup büyümüş, %28'i ilçede doğup büyümüş, %32'si büyükşehir merkezinde doğup büyümüş, %21'i köyde doğup büyümüş, %17'si şehir merkezinde doğup büyümüş, %3'ü kasabada doğup büyümüş, %36'sının annesinin eğitimi ilkokul, %21'inin annesinin eğitimi lise, %20'sinin annesinin eğitimi ortaokul, %16'sının annesi okuryazar değil, %7'sinin annesinin eğitimi ön lisans, %1'inin annesinin lisans ve yüksek lisans, %29'unun babasının eğitimi lise, %24'ünün babasının eğitimi ilkokul, %24'ünün babasının eğitimi ortaokul, %11'inin babasının eğitimi lisans, %10'unun babasının eğitimi ön lisans, %2'sinin babasının eğitimi yüksek lisans, %1'inin babası okuryazar değil, %92'sının annesi ev hanımı, %4'ünün annesi özel sektör çalışanı, %3'ünün annesi memur, %1'inin annesi emekli, %33'ünün babası özel sektör çalışanı, %32'sinin babası emekli, %22'sinin babası çiftçi, %13'ünün babası memur, %29'unun ailesinin geliri asgari ücret -25.000 TL, %22'sinin ailesinin geliri 25.001-35.000 TL,%21'inin ailesinin geliri asgari ücretin altında, %20'sinin ailesinin geliri 35.001-45.000 TL, %9'unun ailesinin geliri 45.001 TL ve üstünde, %65'i sosyal medyayı sürekli takip ediyor, %33'ü sosyal medyayı arada bir takip ediyor, %2'si sosyal medyayı hiç takip etmiyor, %25'i Instagram ve Whatsaap kullanıyor, %20'si Youtube kullanıyor, %11'i Twitter kullanıyor, %6'sı Snapchat kullanıyor, %5'i Pinterest kullanıyor, %3'ü Telegram ve Tik Tok kullanıyor, %1'i Facebook, Linkedln ve Myspace kullanıyor, %53'ü Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği bölümünde, %47'si Türkçe Öğretmenliği bölümünde, %35'i birinci sınıfta, %24'ü ikinci sınıfta, %22'si üçüncü sınıfta, %19'u dördüncü sınıfta, %64'ü devlet yurdunda kalıyor, %28'i evde ailesiyle birlikte kalıyor, %5'i özel yurtta kalıyor, %2'si evde tek başına ve evde arkadaşıyla kalıyor olduğu görülmektedir.

Araştırmanın katılımcısı öğretmen adaylarının Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği ve Etkili İletişim Becerileri Ölçeği puanlarına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. *Çok Boyutlu 21. Yüzyıl, Becerileri Ölçeği ve Etkili İletişim Becerileri Ölçeği Puanlarına İlişkin Aritmetik, Ortalama ve Standart Sapma, Değerleri*

	Minimum	Maximum	Arit.orta	S.s.
Bilgi ve Teknoloji Okuryazarlığı Becerileri	15	63	27.70	7.704
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Beceri	6	30	11.39	5.251
Girişimcilik ve İnovasyon	10	44	23.48	6.631

Tablo 4 ***(Devamı)***

Sosyal Sorumluluk ve Liderlik Becerileri	4	17	9.02	2.549
Kariyer Bilinci	6	28	9.23	3.633
Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği	41	150	80.81	17.412
EİBÖ Egoyu Geliştirici Dil Boyutu	10	30	23.91	3.621
Etkin Dinleme Boyutu	14	40	34.05	4.454
Kendini Tanıma-Kendini Açma Boyutu	5	25	17.98	3.704
Empati Boyutu	20	40	32.07	4.052
Ben Dili Boyutu	16	35	26.44	3.362

Bilgi ve Teknoloji Okuryazarlığı Becerilerinin ortalaması 27.70 olup bu boyuttan alınabilecek puan aralığı 15-75 arasında değiştiğinden adayların bilgi ve teknoloji okuryazarlığı becerilerinin düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerilerinin ortalaması 11.39 olup bu boyuttan alınabilecek puan aralığı 6-30 arasında değiştiğinden adayların eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Girişimcilik ve İnovasyon Becerilerinin ortalaması 23.48 olup bu boyutta alınabilecek puan aralığı 10-50 arasında değiştiğinden adayların girişimcilik ve inovasyon becerilerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Sosyal Sorumluluk ve Liderlik Becerilerinin ortalaması 9.02 olup bu boyuttan alınabilecek puan aralığı 4-20 arasında değiştiğinden adayların sosyal sorumluluk ve liderlik becerilerinin düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

*Kariyer Bilin*ci *Becerilerinin* ortalaması 9.23 olup bu boyuttan alınabilecek puan aralığı 6-30 arasında değiştiğinden adayların kariyer bilincinin çok düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeğinin ortalaması 80.81 olup bu boyuttan alınabilecek puan aralığı 41-205 arasında değiştiğinden adayların 21. yüzyıl becerilerinin düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

EİBÖ Egoyu Geliştirici Dil Boyutunun ortalaması 23.91 olup bu boyuttan alınabilecek puan aralığı 6-30 arasında değiştiğinden adayların egoyu geliştirici dil becerilerinin çok yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Etkin Dinleme Boyutunun ortalaması 34.05 olup bu boyuttan alınabilecek puan aralığı 8-40 arasında değiştiğinden adayların etkin dinleme becerilerinin çok yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Kendini Tanıma-Kendini Açma Boyutunun ortalaması 17.98 olup bu boyuttan alınabilecek puan aralığı 5-30 arasında değiştiğinden adayların kendini tanıma-kendini açma becerilerinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Empati Boyutunun ortalaması 32.07 olup bu boyuttan alınabilecek puan aralığı 8-40 arasında değiştiğinden adayların empati becerilerinin çok yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

*Ben Dili Boyut*unun ortalaması 26.44 olup bu boyuttan alınabilecek puan aralığı 7-35 arasında değiştiğinden adayların ben dili kullanma becerilerinin çok yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Türkçe ve Türk dili edebiyatı öğretmeni adayları arasında 21. yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerileri arasında cinsiyet temelinde anlamlı farklılıklar var mıdır?

Araştırmanın katılımcısı öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre *Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği* ve *Etkili İletişim Becerileri* Ölçeği puanları açısından fark olup olmadığını anlamak amacıyla t testi uygulanmış ve bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. *Araştırmanın, Katılımcı, Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre ÇBYYBÖ, ve EİBÖ Puanlar Açısından Farkla İlgili Bulgular*

	Cinsiyet	N	Arit. Orta.	Stan.Sap.	t	p
Bilgi ve Teknoloji Okuryazarlığı	Kadın	174	27,55	7,701	-.453	.651
Becerileri	Erkek	72	28,04	7,754		
Eleştirel Düşünme ve Problem	Kadın	174	10,75	4,235	**-2.522**	**.013**
Çözme Becerileri	Erkek	72	12,96	6,923		
Girişimcilik ve İnovasyon	Kadın	174	23,30	6,522	-.643	.521
	Erkek	72	23,90	6,914		
Sosyal Sorumluluk ve Liderlik	Kadın	174	8,64	2,286	**-3.304**	**.001**
Becerileri	Erkek	72	9,92	2,920		
Kariyer Bilinci	Kadın	174	8,75	3,396	**-3.289**	**.001**
	Erkek	72	10,39	3,938		
Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri	Kadın	174	78,99	16,518	**-2.576**	**.011**
Ölçeği	Erkek	72	85,21	18,805		
Egoyu Geliştirici Dil Boyutu	Kadın	174	24,41	3,270	**3.464**	**.001**
	Erkek	72	22,69	4,130		
Etkin Dinleme Boyutu	Kadın	174	34,78	3,824	**3.601**	**.000**
	Erkek	72	32,29	5,327		
Kendini Tanıma-Kendini Açma	Kadın	174	17,97	3,793	-.029	.977
Boyutu	Erkek	72	17,99	3,507		
Empati Boyutu	Kadın	174	32,49	3,876	**2.526**	**.012**
	Erkek	72	31,07	4,313		
Ben Dili Boyutu	Kadın	174	26,91	3,263	**3.523**	**.001**
	Erkek	72	25,29	3,342		

Araştırmanın katılımcısı öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri, sosyal sorumluluk ve liderlik becerileri, kariyer bilinci,

ÇBYYBÖ'nin, egoyu geliştirici dil boyutu, etkin dinleme boyutu, empati boyutu, ben dili boyutu puanları açısından farklara ait t değerleri $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgular araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri, sosyal sorumluluk ve liderlik becerileri, kariyer bilinci, *ÇBYYBÖ'nin* egoyu geliştirici dil boyutu, etkin dinleme boyutu, empati boyutu, ben dili boyutu puanları bakımından farklılık bulunduğu sonucuna ulaştırmıştır.

Tablo 3. incelendiğinde kadınların erkeklere göre egoyu geliştirici dil boyutu, etkin dinleme boyutu, empati boyutu, ben dili boyutu puan ortalamalarının daha yüksek olduğu, erkeklerin kadınlara göre eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri, sosyal sorumluluk ve liderlik becerileri, kariyer bilinci, *ÇBYYBÖ* puan ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Türkçe ve Türk dili edebiyatı öğretmeni adayları arasında 21. yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerilerini kullanmalarında yaş değişkeni açısından anlamlı farklılık var mıdır?

Araştırmanın katılımcısı öğretmen adaylarının yaşlarına göre *ÇBYYBÖ* ve *EİBÖ* puanları açısından farkın tespiti için Kruskal Wallis H testi uygulanmış ve bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. *Araştırmanın, Katılımcı Öğretmen Adaylarının Yaşlarına Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular*

	Yaş	N	Arit. ort.	Stan.sap.	KW	p	FARK
Bilgi ve Teknoloji Okuryazarlığı Becerileri	21-25 yaş	171	27.45	7.003			
	26-30 yaş	11	23.18	4.834	4.791	.091	-
	Diğer	64	29.13	9.432			
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri	21-25 yaş	171	11.40	5.125			
	26-30 yaş	11	8.82	2.926	2.937	.230	-
	Diğer	64	11.83	5.800			
Girişimcilik ve İnovasyon	21-25 yaş	171	23.46	6.532			
	26-30 yaş	11	19.27	5.515	5.039	.081	-
	Diğer	64	24.25	6.878			
Sosyal Sorumluluk ve Liderlik Becerileri	21-25 yaş	171	9.08	2.436			
	26-30 yaş	11	7.18	1.940	**7.043**	**.030**	**1-3>2**
	Diğer	64	9.16	2.835			
Kariyer Bilinci	21-25 yaş	171	9.25	3.327			
	26-30 yaş	11	7.27	1.794	4.071	.131	-
	Diğer	64	9.52	4.493			
Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği	21-25 yaş	171	80.64	15.913			
	26-30 yaş	11	65.73	12.092	**10.243**	**.006**	**1-3>2**
	Diğer	64	83.88	20.572			
Egoyu Geliştirici Dil Boyutu	21-25 yaş	171	23.81	3.656			
	26-30 yaş	11	25.55	2.423	2.590	.274	-
	Diğer	64	23.89	3.674			

Tablo 6 ***(Devamı)***

Etkin Dinleme Boyutu	21-25 yaş	171	33.99	4.626	1.051	.591	-
	26-30 yaş	11	35.45	3.503			
	Diğer	64	33.98	4.135			
Kendini Tanıma-Kendini Açma Boyutu	21-25 yaş	171	17.89	3.654	4.045	.132	-
	26-30 yaş	11	20.27	3.228			
	Diğer	64	17.80	3.835			
Empati Boyutu	21-25 yaş	171	31.96	4.041	1.466	.480	-
	26-30 yaş	11	33.09	3.081			
	Diğer	64	32.20	4.247			
Ben Dili Boyutu	21-25 yaş	171	26.52	3.419	3.812	.149	-
	26-30 yaş	11	27.91	3.330			
	Diğer	64	25.97	3.167			

Araştırmanın katılımcısı öğretmen adaylarının yaşlarına göre sosyal sorumluluk ve liderlik becerileri ve *ÇBYYBÖ* puanları açısından farklara ait KW değerleri p<0.05 önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgular, araştırmanın katılımcı öğretmeni adaylarının yaşlarına göre *sosyal sorumluluk ve liderlik becerileri* ve *ÇBYYBÖ* toplam puanları açısından aralarında farklılık bulunduğu sonucuna ulaştırmıştır.

Hangi yaş grubundakiler arasında fark olduğunu anlamak amacıyla uygulanan Dunn Bonferroni Post Hoc testi sonucuna göre, 21-25 yaş ve diğer yaş grubundakilerin 26-30 yaşındakilere göre sosyal sorumluluk ve liderlik becerileri ve *ÇBYYBÖ* puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar p<0.05 önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. *Türkçe ve Türk dili edebiyatı öğretmeni adayları arasında 21. yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerilerini kullanmalarında mezun olunan ortaöğretim kurumu açısından anlamlı farklılık var mıdır?*

Araştırmaya katılım sağlayan öğretmen adaylarının mezun oldukları ortaöğretim kurumlarına göre *ÇBYYBÖ* ve *EİBÖ* puanları açısından fark olup olmadığını anlamak amacıyla Kruskal Wallis H testi uygulanmış ve bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. *Araştırmanın Katılımcı Öğretmen Adaylarının Mezun Oldukları Ortaöğretim Kurumlarına Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular*

	Ortaöğrt.kur.	N	Arit. orta.	Stan.sap.	KW	p	FARK
Bilgi ve Teknoloji Okuryazarlığı Becerileri	Anadolu Lisesi	143	28.30	8.712	10.062	.185	-
	A. İ. Hatip Lisesi	43	27.44	5.629			
	Meslek Lisesi	19	25.63	6.291			
	Sosyal Bilimler Lis.	16	29.44	6.831			
	Fen Lisesi	3	22.33	3.215			
	Proje Anadolu Lis.	4	24.00	4.163			
	Açık Öğretim Lisesi	6	28.00	3.464			
	Diğer	12	24.75	6.454			

Tablo 7 ***(Devamı)***

Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri	Anadolu Lisesi	143	11.36	5.141	6.950	.434	-
	A. İ. Hatip Lisesi	43	10.42	4.153			
	Meslek Lisesi	19	12.84	8.002			
	Sosyal Bilimler Lis	16	12.44	4.195			
	Fen Lisesi	3	15.67	4.163			
	Proje Anadolu Lis.	4	11.25	5.377			
	Açık Öğretim Lisesi	6	9.67	4.457			
	Diğer	12	11.50	6.530			
Girişimcilik ve İnovasyon	Anadolu Lisesi	143	23.70	6.954	**15.662**	**.028**	**1-2-4>6**
	A. İ. Hatip Lisesi	43	24.21	5.858			
	Meslek Lisesi	19	22.00	5.869			
	Sosyal Bilimler Lis	16	26.25	6.658			
	Fen Lisesi	3	26.33	11.590			
	Proje Anadolu Lis.	4	17.25	3.948			
	Açık Öğretim Lisesi	6	19.67	2.944			
	Diğer	12	20.17	4.549			
Sosyal Sorumluluk ve Liderlik Becerileri	Anadolu Lisesi	143	9.04	2.503	9.552	.215	-
	A. İ. Hatip Lisesi	43	9.40	2.683			
	Meslek Lisesi	19	8.37	2.521			
	Sosyal Bilimler Lis	16	9.44	2.220			
	Fen Lisesi	3	11.33	3.512			
	Proje Anadolu Lis.	4	6.75	2.872			
	Açık Öğretim Lisesi	6	8.00	2.000			
	Diğer	12	8.50	2.680			
Kariyer Bilinci	Anadolu Lisesi	143	9.34	3.617	11.419	.121	-
	A. İ. Hatip Lisesi	43	9.60	4.473			
	Meslek Lisesi	19	8.79	3.614			
	Sosyal Bilimler Li	16	9.00	2.530			
	Fen Lisesi	3	12.67	3.215			
	Proje Anadolu Lis.	4	6.00	.000			
	Açık Öğretim Lisesi	6	7.83	2.229			
	Diğer	12	8.42	2.109			
Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği	Anadolu Lisesi	143	81.74	18.890	12.411	.088	-
	A. İ. Hatip Lisesi	43	81.07	16.806			
	Meslek Lisesi	19	77.63	14.572			
	Sosyal Bilimler Lis	16	86.56	12.329			
	Fen Lisesi,	3	88.33	16.073			
	Proje Anadolu Lis.	4	65.25	12.945			
	Açık Öğretim Lisesi	6	73.17	8.998			
	Diğer	12	73.33	10.491			
Egoyu Geliştirici Dil Boyutu	Anadolu Lisesi	143	23.68	3.854	5.403	.611	-
	A. İ. Hatip Lisesi	43	24.21	3.306			
	Meslek Lisesi	19	24.84	3.149			
	Sosyal Bilimler Lis	16	23.50	2.658			
	Fen Lisesi	3	24.33	3.055			
	Proje Anadolu Lis.	4	26.25	2.062			
	Açık Öğretim Lisesi	6	23.00	2.828			
	Diğer	12	24.25	4.555			
Etkin Dinleme Boyutu	Anadolu Lisesi	143	34.10	4557	4.483	.723	-

Tablo 7 ***(Devamı)***

	A. İ. Hatip Lisesi	43	34.37	3.645			
	Meslek Lisesi	19	33.84	4.324			
	Sosyal Bilimler Lis	16	32.81	3.936			
	Fen Lisesi	3	33.33	7.371			
	Proje Anadolu Lis.	4	36.50	3.416			
	Açık Öğretim Lisesi	6	32.17	6.676			
	Diğer	12	34.58	5.534			
	Anadolu Lisesi	143	18.16	3.743			
	A. İ. Hatip Lisesi	43	17.70	3.827			
Kendini	Meslek Lisesi	19	16.42	3.388			
Tanıma-	Sosyal Bilimler Lis	16	18.75	3.768	8.699	.275	-
Kendini Açma	Fen Lisesi	3	15.33	5.132			
Boyutu	Proje Anadolu Lis.	4	21.00	1.826			
	Açık Öğretim Lisesi	6	18.00	3.521			
	Diğer	12	17.83	2.887			
	Anadolu Lisesi	143	32.06	3.946			
	A. İ. Hatip Lisesi	43	31.91	3.551			
	Meslek Lisesi	19	30.95	4.927			
	Sosyal Bilimler Lis	16	31.50	4.066			
Empati Boyutu	Fen Lisesi	3	31.67	8.021	7.599	.369	-
	Proje Anadolu Lis.	4	37.25	3.594			
	Açık Öğretim Lisesi	6	33.67	5.086			
	Diğer	12	33.00	3.516			
	Anadolu Lisesi	143	26.40	3.384			
	A. İ. Hatip Lisesi	43	26.63	3.352			
	Meslek Lisesi	19	26.42	3.731			
Ben Dili	Sosyal Bilimler Lis	16	26.50	3.033			
Boyutu	Fen Lisesi	3	24.67	3.512	2.071	.956	-
	Proje Anadolu Lis.	4	28.25	3.403			
	Açık Öğretim Lisesi	6	26.17	3.656			
	Diğer	12	26.17	3.433			

Araştırmanın katılımcısı öğretmen adaylarının eğitim durumlarına göre girişimcilik ve inovasyon puanları açısından farklara ait KW değerleri $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgular, katılımcı aday öğretmenlerin eğitim durumlarına göre *girişimcilik ve inovasyon* puanları açısından aralarındaki farkın anlamlı olduğu sonucuna ulaştırmıştır.

Hangi eğitim durumundakilerin arasındaki farkı anlamak amacıyla uygulanan Dunn Bonferroni Post Hoc testi sonucu, Anadolu Lisesinden, Anadolu İmam Hatip Lisesinden ve Sosyal Bilimler Lisesinden mezun olanların Proje Anadolu Lisesinden mezun olanlara göre *girişimcilik ve inovasyon* kişisel ve sosyal özellikler boyutu puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Türkçe ve Türk dili edebiyatı öğretmeni adayları arasında 21. yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerilerini kullanmalarında kitap okuma değişkeni açısından anlamlı farklılık var mıdır?

Katılımcı öğretmen adaylarının kitap okuma durumlarına göre *ÇBYYBÖ* ve *EİBÖ* puanları açısından farklılığın tespiti için Kruskal Wallis H testi uygulanmış ve bulgular Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. *Araştırmanın Katılımcı Öğretmen Adaylarının Kitap Okuma Durumlarına Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular*

	Kitap okuma	N	Arit. orta.	Stan.sap.	KW	p	FARK
Bilgi ve Teknoloji Okuryazarlığı Becerileri	Evet sürekli okuru	130	26.03	6.863	**16,397**	**,000**	**3>1**
	Hayır okumam	12	30.92	6.585			
	Arada bir okurum	104	29.40	8.361			
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri	Evet sürekli okuru	130	10.50	4.753	**10,249**	**,006**	**3>1**
	Hayır okumam	12	15.92	8.898			
	Arada bir okurum	104	11.99	5.008			
Girişimcilik ve İnovasyon	Evet sürekli okuru	130	22.95	6.529	2.532	.282	-
	Hayır okumam	12	25.42	8.028			
	Arada bir okurum	104	23.91	6.582			
Sosyal Sorumluluk ve Liderlik Becerileri	Evet sürekli okuru	130	8.72	2.534	**6.978**	**.031**	**2>1**
	Hayır okumam	12	10.50	2.747			
	Arada bir okurum	104	9.21	2.491			
Kariyer Bilinci	Evet sürekli okuru	130	8.10	2.880	**32.963**	**.000**	**2-3>1**
	Hayır okumam	12	10.92	3.605			
	Arada bir okurum	104	10.44	4.024			
Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği	Evet sürekli okuru	130	76.31	14.881	**23.123**	**.000**	**2-3>1**
	Hayır okumam	12	93.67	15.611			
	Arada bir okurum	104	84.96	18.855			
Egoyu Geliştirici Dil Boyutu	Evet sürekli okuru	130	24.53	3.311	**7.555**	**.023**	**1>3**
	Hayır okumam	12	22.08	6.112			
	Arada bir okurum	104	23.35	3.502			
Etkin Dinleme Boyutu	Evet sürekli okuru	130	34.83	4.008	**7.934**	**.019**	**1>3**
	Hayır okumam	12	31.83	7.383			
	Arada bir okurum	104	33.34	4.403			
Kendini Tanıma-Kendini Açma Boyutu	Evet sürekli okuru	130	18.76	3.537	**14.655**	**.001**	**1>2-3**
	Hayır okumam	12	16.33	3.576			
	Arada bir okurum	104	17.18	3.725			
Empati Boyutu	Evet sürekli okuru	130	32.67	3.699	5.058	.080	-
	Hayır okumam	12	32.33	6.184			
	Arada bir okurum	104	31.30	4.096			
Ben Dili Boyutu	Evet sürekli okuru	130	27.28	3.276	**19.863**	**.000**	**1>2-3**
	Hayır okumam	12	24.25	3.079			
	Arada bir okurum	104	25.63	3.211			

Katılımcı öğretmen adaylarının kitap okuma durumlarına göre *bilgi ve teknoloj okuryazarlığı becerileri, eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri, sosyal sorumluluk ve liderlik becerileri, kariyer bilinci, ÇBYYBÖ, egoyu geliştirici dil boyutu, etkin dinleme boyutu, kendini tanıma-kendini açma boyutu, ben dili boyutu* puanları açısından farklara ait KW değerleri $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmış. Bu bulgular araştırmanın katılımcısı öğretmen adaylarının kitap okuma durumlarına göre *bilgi ve teknoloji okuryazarlığı becerileri, eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri, sosyal sorumluluk ve liderlik becerileri, kariyer bilinci, ÇBYYBÖ egoyu geliştirici dil* boyutu, *etkin dinleme* boyutu, *kendini tanıma-kendini açma* boyutu, *ben dili* boyutu puanları bakımından aralarında farkı bulunduğu sonucuna ulaştırmıştır.

Kitap okuma durumu ne olanlar arasındaki farkı anlamak amacıyla uygulanan Dunn Bonferroni Post Hoc testi sonucuna göre, "arada bir kitap okuyanların" "sürekli kitap okuyanlara" göre *bilgi ve teknoloji okuryazarlığı* ile *eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri* puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı, "hiç kitap okumayanların" "sürekli kitap okuyanlara" göre sosyal sorumluluk ve liderlik becerileri puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı, "hiç kitap okumayanların" ve "arada bir kitap okuyanların" "sürekli kitap okuyanlara" göre kariyer bilinci ve *ÇBYYBÖ* puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı," sürekli kitap okuyanların" "arada bir kitap okuyanlara" göre *egoyu geliştirici dil* boyutuyla *etkin dinleme* boyutu puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı, "sürekli kitap okuyanların" "hiç kitap okumayanlara" ve "arada bir kitap okuyanlara" göre *kendini tanıma-kendini açma boyutuyla ben dili boyutu* puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Türkçe ve Türk dili edebiyatı öğretmeni adayları arasında 21. yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerilerini kullanmalarında yaratıcı yazma becerileri değişkeni bakımından anlamlı farklılık var mıdır?

Araştırmanın katılımcısı öğretmen adaylarının yaratıcı yazma becerilerine göre *ÇBYYBÖ* ve *EİBÖ* puanları açısından farklılığın tespiti için Tek Yönlü Varyans analizi uygulanmış ve bulgular Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. *Araştırmanın, Katılımcı, Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Yazma Becerilerine Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular*

		N	Arit. orta.	Stan.sap.	F	p	FARK
Bilgi ve Teknoloji Okuryazarlığı Becerileri	Evet yazarım	33	23.45	6.042	**8.391**	**.000**	**2-3>1**
	Hayır yazmam	97	29.55	7.363			
	Arada bir yazarım	116	27.35	7.929			
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri	Evet yazarım	33	11.12	6.045	1.584	.207	-
	Hayır yazmam	97	12.12	5.438			
	Arada bir yazarım	116	10.86	4.809			
Girişimcilik ve İnovasyon	Evet yazarım	33	19.52	6.769	**14.641**	**.000**	**2-3>1**
	Hayır yazmam	97	25.87	6.441			
	Arada bir yazarım	116	22.61	6.017			
Sosyal Sorumluluk ve Liderlik Becerileri	Evet yazarım	33	7.58	2.586	**13.669**	**.000**	**2>1-3**
	Hayır yazmam	97	9.92	2.405			
	Arada bir yazarım	116	8.67	2.398			
Kariyer Bilinci	Evet yazarım	33	8.58	3.083	**3.639**	**.028**	**2>3**
	Hayır yazmam	97	9.99	3.695			
	Arada bir yazarım	116	8.78	3.641			
Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği	Evet yazarım	33	70.24	15.318	**16.115**	**.000**	**2>1-3 3>1**
	Hayır yazmam	97	87.44	15.886			
	Arada bir yazarım	116	78.28	17.155			
Egoyu Geliştirici Dil Boyutu	Evet yazarım	33	25.36	2.903	**4.190**	**.016**	**1>2**
	Hayır yazmam	97	23.30	3.852			
	Arada bir yazarım	116	24.01	3.503			
Etkin Dinleme Boyutu	Evet yazarım	33	34.82	4.673	.900	.408	-
	Hayır yazmam	97	33.66	4.555			
	Arada bir yazarım	116	34.16	4.308			
Kendini Tanıma-Kendini Açma Boyutu	Evet yazarım	33	19.24	3.113	11.229	.000	**1-3>2**
	Hayır yazmam	97	16.66	3.744			
	Arada bir yazarım	116	18.72	3.516			
Empati Boyutu	Evet yazarım	33	33.55	4.229	5.197	.006	**1>2**
	Hayır yazmam	97	31.16	3.883			
	Arada bir yazarım	116	32.41	3.998			
Ben Dili Boyutu	Evet yazarım	33	27.39	3.344	2.803	.063	-
	Hayır yazmam	97	25.90	3.346			
	Arada bir yazarım	116	26.62	3.328			

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının kişisel yeteneklerini ve yaratıcı becerilerini yazma durumlarına göre *bilgi ve teknoloji okuryazarlığı*, *girişimcilik ve inovasyon, sosyal sorumluluk ve liderlik becerileri, kariyer bilinci boyutları* ile *ÇBYYBÖ, egoyu geliştirici dil boyutu, kendini tanıma-kendini açma, empati boyutları* puanları bakımından farklara ait KW değerleri $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bulgular, Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının kişisel yeteneklerini ve yaratıcı becerilerini yazma durumlarına göre *bilgi ve teknoloji okuryazarlığı, girişimcilik ve inovasyon,*

sosyal sorumluluk ve liderlik ve *kariyer bilinci becerileri* ile *ÇBYYBÖ, egoyu geliştirici dil kendini tanıma-kendini açma ve empati boyutları* puanları bakımından aralarında farklılık bulunduğu sonucuna ulaştırmıştır.

Kişisel yetenekleri ve yaratıcı becerilerini yazma durumları ne olanlar arasındaki farkı anlamak amacıyla uygulanan Dunn Bonferroni Post Hoc testi sonucu, yazmayanların ve arada bir yazanların sürekli yazanlara göre *bilgi ve teknoloji okuryazarlığı* ile *girişimcilik ve inovasyon becerileri* puanlarının aritmetik ortalamalarının daha yüksek ve aralarındaki farklar $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı, "yazmayanların" "yazanlara" ve "arada bir yazanlara" göre *sosyal sorumluluk ve liderlik becerileri* ve *ÇBYYBÖ* puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı, "yazmayanların" "arada bir yazanlara" göre *kariyer bilinci* puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı, "yazanların" "yazmayanlara" göre *egoyu geliştirici dil* ve *empati boyutları* puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı, "yazanların" ve "arada bir yazanların" "yazmayanlara" göre *kendini tanıma-kendini açma* boyutu puanlarının ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Türkçe ve Türk dili edebiyatı öğretmeni adayları arasında 21. yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerilerinin kullanılmasında doğup büyünen yerleşim yeri değişkeni açısından anlamlı farklılık var mıdır?

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının doğup büyüdüğü ve yaşamını sürdürdüğü yerleşim yerine göre *ÇBYYBÖ* ve *EİBÖ* puanları açısından farklılığın tespiti için Kruskal Wallis H testi uygulanmış ve bulgular Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. *Araştırmanın, Katılımcı, Öğretmen Adaylarının Doğup Büyüdüğü ve Yaşamını Sürdürdüğü Yere Göre, ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular*

		N	Ari. orta.	Stan.sap.	KW	p	FARK
Bilgi ve Teknoloji Okuryazarlığı Becerileri	Büyükşehir Merkezi	78	26.62	8.585	**11.334**	**.023**	**4-5>1**
	Şehir Merkezi	41	28.68	7.834			
	İlçe	68	26.60	6.287			
	Kasaba	8	34.63	11.476			
	Köy	51	28.92	6.587			
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri	Büyükşehir Merkezi	78	11.47	5.704	.408	.982	-
	Şehir Merkezi	41	11.20	4.931			
	İlçe	68	11.13	4.747			
	Kasaba	8	10.75	3.770			
	Köy	51	11.88	5.736			
Girişimcilik ve İnovasyon	Büyükşehir Merkezi	78	24.03	7.588	**11.231**	**.024**	**4>1-2-3-5**
	Şehir Merkezi	41	22.32	6.267			
	İlçe	68	22.79	6.231			

Tablo 10 ***(Devamı)***

	Kasaba	8	30.50	3.780			
	Köy	51	23.39	5.586			
	Büyükşehir Merkezi	78	8.79	2.741			
Sosyal Sorumluluk ve Liderlik Becerileri	Şehir Merkezi	41	9.56	2.367			
	İlçe	68	8.72	2.442	7.102	.131	-
	Kasaba	8	10.50	3.117			
	Köy	51	9.08	2.374			
Kariyer Bilinci	Büyükşehir Merkezi	78	8.73	3.124	5.782	.216	-
	Şehir Merkezi	41	9.68	4.390			
	İlçe	68	8.87	2.737			
	Kasaba	8	11.50	3.665			
	Köy	51	9.75	4.525			
	Büyükşehir Merkezi	78	79.64	18.952			
Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği	Şehir Merkezi	41	81.44	16.965			
	İlçe	68	78.12	14.504	**10.264**	**.036**	**4>1-3**
	Kasaba	8	97.88	17.365			
	Köy	51	83.02	17.725			
	Büyükşehir Merkezi	78	24.64	3.415			
Egoyu Geliştirici Dil Boyutu	Şehir Merkezi	41	23.39	4.381			
	İlçe	68	23.53	3.298	5.481	.241	-
	Kasaba	8	22.75	3.327			
	Köy	51	23.90	3.651			
	Büyükşehir Merkezi	78	34.68	4.365			
Etkin Dinleme Boyutu	Şehir Merkezi	41	32.61	5.162			
	İlçe	68	35.03	3.875	**11.630**	**020**	**3>1-2-5**
	Kasaba	8	33.00	3.546			
	Köy	51	33.12	4.471			
	Büyükşehir Merkezi	78	18.38	3.672			
Kendini Tanıma-Kendini Açma Boyutu	Şehir Merkezi	41	17.34	3.772			
	İlçe	68	18.44	4.144	6.626	.157	-
	Kasaba	8	15.88	3.563			
	Köy	51	17.57	2.921			
	Büyükşehir Merkezi	78	32.36	4.184			
	Şehir Merkezi	41	31.59	4.025			
Empati Boyutu	İlçe	68	32.59	4.012	3.175	.529	-
	Kasaba	8	31.38	1.408			
	Köy	51	31.45	4.187			
	Büyükşehir Merkezi	78	26.67	3.500			
	Şehir Merkezi	41	26.15	3.321			
Ben Dili Boyutu	İlçe	68	26.88	3.285	4.190	.381	-
	Kasaba	8	25.00	2.976			
	Köy	51	25.96	3.316			

Araştırmanın katılımcıları öğretmen adaylarının doğup büyüdüğü ve yaşamını sürdürdüğü yerleşim yerine göre *bilgi ve teknoloji okuryazarlığıyla girişimcilik ve inovasyon becerileri , ÇBYYBÖ* ve *etkin dinleme boyutu* puanları açısından farklara ait KW değerleri $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bulgular, araştırmanın katılımcısı öğretmen

adaylarının doğup büyüdüğü ve yaşamını sürdürdüğü yerleşim yerine göre *girişimcilik ve inovasyon, bilgi ve teknoloji okuryazarlığı becerileri, ÇBYYBÖ* ve etkili iletişim becerilerinin *etkin dinleme boyutu* puanları açısından aralarında fark olduğunu göstermektedir.

Doğup büyüdüğü ve yaşamını sürdürdüğü yerleşim yeri ne olanlar arasındaki farkın tespiti maksadıyla uygulanan Dunn Bonferroni Post Hoc testi sonucu, "kasaba" ve "köyde yaşayanların" "büyükşehirde yaşayanlara" göre *bilgi ve teknoloji okuryazarlığı becerileri* puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı, "kasabada yaşayanların" "büyükşehirde, şehirde, ilçede ve köyde yaşayanlara" göre *girişimcilik ve inovasyon becerisi* puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı, "kasabada yaşayanların" "büyükşehirde" ve "ilçede yaşayanlara" göre *ÇBYYBÖ* puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı, "ilçede yaşayanların" "büyükşehirde, şehirde ve köyde yaşayanlara" göre *etkin dinleme boyutu* puanlarının aritmetik ortalamasının yüksek ve aralarındaki farklar $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Türkçe ve Türk dili edebiyatı öğretmeni adayları arasında 21. yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerilerinin gelişmesinde anne-babanın eğitim durumları değişkeni açısından anlamlı farklılık var mıdır?

Araştırmanın katılımcısı öğretmen adaylarının anne eğitim durumu değişkeni açısından *ÇBYYBÖ* ve *EİBÖ* puanları açısından farklılığın tespiti maksadıyla Kruskal Wallis H testi uygulanmış ve bulgular Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. *Araştırmanın Katılımcı Öğretmen Adaylarının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular*

		N	Aritm.orta.	Stan.sap	KW	p
Bilgi ve Teknoloji Okuryazarlığı Becerileri	Okur yazar değil	39	28.54	7.483	5.791	.327
	İlkokul	88	28.02	8.093		
	Ortaokul	48	25.94	6.346		
	Lise	51	27.39	7.484		
	Önlisans	16	28.56	6.593		
	Lisans/ Yüksek lisans	4	33.75	18.464		
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri	Okur yazar değil	39	11.49	4.861	9.328	.097
	İlkokul	88	10.61	4.709		
	Ortaokul	48	10.98	5.587		
	Lise	51	12.45	5.438		
	Önlisans	16	12.13	6.438		
	Lisans/Yüksek lisans	4	16.25	6.801		
Girişimcilik ve İnovasyon	Okur yazar değil	39	22.95	6.353	5.778	.328
	İlkokul	88	23.76	6.334		
	Ortaokul	48	22.15	5.805		
	Lise	51	23.51	7.379		

Tablo 11 ***(Devamı)***

	Önlisans	16	26.19	7.521		
	Lisans/Yüksek lisans	4	27.25	10.243		
Sosyal Sorumluluk ve Liderlik Becerileri	Okur yazar değil	39	9.00	1.987	1.166	.948
	İlkokul	88	8.99	2.822		
	Ortaokul	48	9.08	2.483		
	Lise	51	9.00	2.623		
	Önlisans	16	8.75	2.352		
	Lisans/Yüksek lisans	4	10.25	2.872		
Kariyer Bilinci	Okur yazar değil	39	9.54	3575	4.706	.453
	İlkokul	88	9.06	3.368		
	Ortaokul	48	9.08	3.972		
	Lise	51	9.12	3.531		
	Önlisans	16	9.06	3.235		
	Lisans/Yüksek lisans	4	13.75	7.042		
Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği	Okur yazar değil	39	81.51	17.018	5.234	388
	İlkokul	88	80.44	18.324		
	Ortaokul	48	77.23	15.275		
	Lise	51	81.47	16.314		
	Önlisans	16	84.69	15.798		
	Lisans/ Yüksek lisans	4	101.25	33.974		
Egoyu Geliştirici Dil Boyutu	Okur yazar değil	39	23.74	3.143	5.253	.386
	İlkokul	88	23.99	3.932		
	Ortaokul,	48	24.35	3.647		
	Lise	51	23.55	3.607		
	Önlisans	16	24.56	2.581		
	Lisans/Yüksek lisans	4	20.50	3.873		
Etkin Dinleme Boyutu	Okur yazar değil	39	33.44	3.837	2.995	.701
	İlkokul	88	34.22	4.303		
	Ortaokul	48	34.63	4.466		
	Lise	51	33.69	5.501		
	Önlisans	16	34.25	2.864		
	Lisans/Yüksek lisans	4	33.50	5.000		
Kendini Tanıma-Kendini Açma Boyutu	Okur yazar değil	39	17.67	3.557	1.447	.919
	İlkokul	88	17.93	4.011		
	Ortaokul	48	17.90	3.459		
	Lise	51	18.00	3.388		
	Önlisans	16	18.63	3.964		
	Lisans/Yüksek lisans	4	20.00	5.228		
Empati Boyutu	Okur yazar değil	39	31.92	3.390	2.773	.735
	İlkokul	88	31.90	4.434		
	Ortaokul	48	32.85	3.946		
	Lise	51	31.84	4.356		
	Önlisans	16	31.88	2.754		
	Lisans/Yüksek lisans	4	31.75	3.862		
Ben Dili Boyutu	Okur yazar değil	39	26.54	2.855	7.160	.209
	İlkokul	88	26.94	3.361		
	Ortaokul	48	26.19	3.636		
	Lise	51	26.02	3.461		
	Önlisans	16	26.19	3.526		
	Lisans/Yüksek lisans	4	23.75	1.258		

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının anne eğitim seviyesi değişeni bakımından *eleştirel düşünme ve problem çözme bilgi ve teknoloji okuryazarlığı, girişimcilik ve inovasyon, sosyal sorumluluk ve liderlik ile kariyer bilinci becerileri, ÇBYYBÖ, egoyu geliştirici dil, etkin dinleme, kendini, tanıma-kendini açma boyutu, empati boyutu ve ben dili boyutları* puanları bakımından farklara ait KW Değerleri p>0.05 önem düzeyinde anlamsız bulunmuştur. Bu bulgular araştırmanın katılımcısı öğretmen adaylarının anne eğitim seviyesi değişeni bakımından *eleştirel düşünme ve problem çözme, bilgi ve teknoloji okuryazarlığı, girişimcilik ve inovasyon, sosyal sorumluluk ve liderlik, kariyer bilinci becerileri, ÇBYYBÖ,* etkili iletişim becerilerinin *egoyu geliştirici dil, etkin dinleme, kendini tanıma-kendini açma, empati* ve *ben dili boyutlarının* puanları açısından aralarında fark olmadığını göstermektedir.

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının baba eğitim seviyesi değişenine bakımından *ÇBYYBÖ* ve *EİBÖ* puanları açısından farklılığın tespiti için Kruskal Wallis H testi uygulanmış ve bulgular Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. *Araştırmanın Katılımcı Öğretmen Adaylarının Babanın Eğitim Durumuna Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular*

		N	*Arit. orta.*	*Stan.sap.*	*KW*	*p*	*FARK*
Bilgi ve Teknoloji Okuryazarlığı Becerileri	Okur yazar değil,	3	24.67	5.132	4.082	.666	-
	İlkokul,	60	26.83	8.002			
	Ortaokul,	58	28.47	7.556			
	Lise,	71	27.15	7.804			
	Önlisans,	24	28.33	5.954			
	Lisans,	26	29.08	8.713			
	Yüksek lisans,	4	28.50	9.849			
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri	Okur yazar değil,	3	14.67	11.719	7.124	.310	-
	İlkokul,	60	11.28	4.844			
	Ortaokul,	58	10.72	4.360			
	Lise,	71	11.45	5.766			
	Önlisans,	24	13.58	6.086			
	Lisans,	26	10.46	4.950			
	Yüksek lisans,	4	12.25	2.630			
Girişimcilik ve İnovasyon	Okur yazar değil,	3	17.33	2.517	**14.969**	**.021**	**6>4**
	İlkokul,	60	23.38	6.610			
	Ortaokul,	58	23.28	5.988			
	Lise,	71	22.03	5.918			
	Önlisans,	24	24.25	5.936			
	Lisans,	26	27.69	8.569			
	Yüksek lisans,	4	26.25	9.430			
Sosyal Sorumluluk ve Liderlik Becerileri	Okur yazar değil,	3	7.33	3.055	7.593	.269	-
	İlkokul,	60	8.75	2.377			
	Ortaokul,	58	9.33	2.488			
	Lise,	71	8.80	2.713			
	Önlisans,	24	9.50	2.432			
	Lisans,	26	9.54	2.702			

Tablo 12 ***(Devamı)***

	Yüksek lisans,	4	7.25	1.500			
	Okur yazar değil,	3	8.67	3.786			
	İlkokul,	60	9.03	3.493	2.689	.847	-
Kariyer Bilinci	Ortaokul,	58	9.57	3.351			
	Lise,	71	9.10	3.646			
	Önlisans,	24	9.08	2.749			
	Lisans,	26	9.65	5.299			
	Yüksek lisans,	4	8.00	2.309			
	Okur yazar değil,	3	72.67	19.399			
	İlkokul,	60	79.28	17.771			
Çok Boyutlu	Ortaokul,	58	81.36	16.621			
21. Yüzyıl	Lise,	71	78.54	17.050	7.351	.290	-
Becerileri	Önlisans,	24	84.75	15.922			
Ölçeği	Lisans,	26	86.42	19.996			
	Yüksek lisans,	4	82.25	18.661			
	Okur yazar değil,	3	25.00	6.083			
	İlkokul,	60	23..95	3.028			
Egoyu	Ortaokul,	58	23.81	3.451	3.783	.706	-
Geliştirici Dil	Lise,	71	23.97	4.178			
Boyutu	Önlisans,	24	24.88	3.026			
	Lisans,	26	22.88	3.892			
	Yüksek lisans,	4	23.75	4.193			
	Okur yazar değil,	3	33.00	8.660			
	İlkokul,	60	33.80	4.337			
	Ortaokul,	58	33.97	4.209			
Etkin Dinleme	Lise,	71	33.70	4.935	4.438	.618	-
Boyutu	Önlisans,	24	34.21	4.303			
	Lisans,	26	35.46	3.744			
	Yüksek lisans,	4	36.00	2.944			
	Okur yazar değil,	3	15.33	2.517			
	İlkokul,	60	17.38	4.051			
Kendini	Ortaokul,	58	17.66	3.306			
Tanıma-	Lise,	71	18.58	3.371	**14.593**	**.024**	**7>1-2-**
Kendini Açma	Önlisans,	24	17.54	4.118			**3-5**
Boyutu	Lisans,	26	18.23	3.777			
	Yüksek lisans,	4	23.75	.957			
	Okur yazar değil,	3	32.67	7.095			
	İlkokul,	60	32.07	4.210			
	Ortaokul,	58	31.48	3.944			
Empati Boyutu	Lise,	71	32.56	3.850	7.297	.294	-
	Önlisans,	24	31.75	4.665			
	Lisans,	26	31.81	3.763			
	Yüksek lisans,	4	35.25	2.217			
	Okur yazar değil,	3	26.67	3.215			
	İlkokul,	60	26.57	3.377			
	Ortaokul,	58	26.52	3.208			
Ben Dili	Lise,	71	26.48	3.505	1.536	.957	-
Boyutu	Önlisans,	24	26.54	3.349			
	Lisans,	26	25.73	3.389			
	Yüksek lisans,	4	26.50	4.796			

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının baba eğitim durumu değişeni bakımından *girişimcilik ve inovasyon becerisi* ile *kendini tanıma-kendini açma boyutu* puanları açısından farklara ait KW Değerleri p<0.05 önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bulgular, katılımcıların baba eğitim durumları değişeni bakımından *girişimcilik ve inovasyon* ve *kendini tanıma-kendini açma boyutu* puanları açısından aralarında farklılık bulunduğu sonucuna ulaştırmıştır.

Babalarının eğitim durumu arasındaki farklılığın tespiti maksadıyla uygulanan Dunn Bonferroni Post Hoc testi sonucuna göre, babalarının eğitimi lisans olanların babalarının eğitimi lise olanlara göre *girişimcilik ve inovasyon* puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar p<0.05 önem düzeyinde anlamlı, babalarının eğitimi yüksek lisans olanların babası okuryazar olmayanlara, ilkokul, ortaokul ve ön lisans olanlara göre *kendini tanıma-kendini açma boyutu* puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar p<0.05 önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Türkçe öğretmen adayları ile Türk dili ve edebiyatı öğretmeni adayları arasında 21. yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerilerinin ortaya çıkmasında ailenin gelir durumu değişkeni açısından anlamlı farklılık var mıdır?

Araştırmanın katılımcı öğretmeni adaylarının ailenin gelir durumu değişkenine göre *ÇBYYBÖ* ve *EİBÖ* puanları açısından farklılığın tespiti için Kruskal Wallis H testi uygulanmış ve bulgular Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13. *Araştırmanın, Katılımcı, Öğretmen Adaylarının Ailenin Gelir Durumuna Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular*

		N	Arit. Orta.	Stan.sap.	KW	p	FARK
Bilgi ve Teknoloji Okuryazarlığı Becerileri	Asgari ücretin altında	51	29.43	8.336	6.337	.175	-
	Asgari ücret 25.000	72	26.03	6.537			
	25.001-35.000	53	28.25	6.869			
	35.001-45.000	49	28.14	8.441			
	45.001 üstü	21	26.76	9.386			
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri	Asgari ücretin altında	51	10.35	3.846	4.644	.326	-
	Asgari ücret 25.000	72	10.99	4.920			
	25.001-35.000	53	10.87	4.319			
	35.001-45.000	49	13.10	6.549			
	45.001 üstü	21	12.67	7.102			
Girişimcilik ve İnovasyon	Asgari ücretin altında	51	23.57	5.216	5.382	.250	-
	Asgari ücret 25.000	72	22.32	6.794			
	25.001-35.000	53	23.62	6.558			
	35.001-45.000	49	24.86	6.748			
	45.001 üstü	21	23.67	8.714			

Tablo 13 ***(Devamı)***

Sosyal Sorumluluk ve Liderlik Becerileri	Asgari ücretin altında	51	9.00	2.926	2.675	.614	-
	Asgari ücret 25.000	72	8.99	2.481			
	25.001-35.000	53	9.30	2.198			
	35.001-45.000	49	8.90	2.552			
	45.001 üstü	21	8.71	2.795			
Kariyer Bilinci	Asgari ücretin altında	51	9.84	4.249	7.142	.129	-
	Asgari ücret 25.000	72	8.50	2.551			
	25.001-35.000	53	9.19	4.174			
	35.001-45.000	49	9.90	3.343			
	45.001 üstü	21	8.76	4.134			
Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği	Asgari ücretin altında	51	82.20	18.422	7.748	.101	-
	Asgari ücret 25.000	72	76.82	15.444			
	25.001-35.000	53	81.23	15.830			
	35.001-45.000	49	84.90	18.491			
	45.001 üstü	21	80.57	21.044			
Egoyu Geliştirici Dil Boyutu	Asgari ücretin altında	51	24.18	3.109	**11.198**	**.024**	**2>4**
	Asgari ücret 25.000	72	24.57	3.377			
	25.001-35.000	53	24.43	3.232			
	35.001-45.000	49	22.31	4.139			
	45.001 üstü	21	23.43	4.319			
Etkin Dinleme Boyutu	Asgari ücretin altında	51	33.73	3.656	5.027	.285	-
	Asgari ücret 25.000	72	34.43	4.605			
	25.001-35.000	53	33.66	3.803			
	35.001-45.000	49	33.80	5.526			
	45.001 üstü	21	35.14	4.564			
Kendini Tanıma-Kendini Açma Boyutu	Asgari ücretin altında	51	17.51	3.289	3.549	.470	-
	Asgari ücret 25.000	72	17.65	3.780			
	25.001-35.000	53	17.98	4.012			
	35.001-45.000	49	18.33	3.418			
	45.001 üstü	21	19.38	4.141			
Empati Boyutu	Asgari ücretin altında	51	31.25	3.969	7.633	.106	-
	Asgari ücret 25.000	72	32.47	3.871			
	25.001-35.000	53	31.96	3.772			
	35.001-45.000	49	31.63	4.517			
	45.001 üstü	21	34.00	3.987			
Ben Dili Boyutu	Asgari ücretin altında	51	26.92	2.911	**9.817**	**.044**	**1-2-3>4**
	Asgari ücret 25.000	72	26.69	3.359			
	25.001-35.000	53	26.94	3.800			
	35.001-45.000	49	25.43	3.298			
	45.001 üstü	21	25.48	2.926			

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının ailenin gelir durumlarına göre egoyu geliştirici dil ve ben dili boyutları puanları açısından farklara ait KW değerleri $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bulgular, katılımcıların aile gelir durumu değişkenine göre *girişimcilik ve inovasyon* ve *kendini tanıma-kendini açma boyutu* puanları açısından aralarındaki farkın anlamlı olduğunu göstermiştir.

Ailelerinin gelir değişkenine göre aradaki farkı anlamak amacıyla uygulanan Dunn Bonferroni Post Hoc testi sonucu, ailesinin geliri "asgari ücret ile 25.000 TL olanların" "ailesinin geliri 35.001-45.000 olanlara" göre *egoyu geliştirici dil boyutu* puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar $p<0.05$ önem düzeyinde farkı anlamlı bulurken, ailesinin geliri "asgari ücretin altında, asgari ücret ile 25.000 TL ve 25.001-35.000 TL olanların" ailesinin geliri 35.001-45.000TL olanlara" göre *ben dili boyutu* puanlarının aritmetik ortalamasının yüksek ve aralarındaki farklar $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Türkçe öğretmen adayları ile Türk dili ve edebiyatı öğretmeni adayları arasında 21. yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerilerinin ortaya çıkmasında anne ve baba meslek durumu değişkeni açısından anlamlı farklılık var mıdır?

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının annesinin mesleğine göre *ÇBYYBÖ* ve *EİBÖ* puanları açısından farklılığın tespiti için Kruskal Wallis H testi uygulanmış ve bulgular Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14. *Araştırmanın Katılımcı Öğretmen Adaylarının Annenin Mesleğine Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular*

		N	Aritmetik ortalama	Standart sapma	KW	p	FARK
Bilgi ve Teknoloji Okuryazarlığı Becerileri	Ev hanımı	226	27.19	7.229	9.245	.026	**2>1**
	Memur	8	34.63	11.148			
	Özel sektör	10	32.70	11.451			
	Emekli	2	31.50	3.536			
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri	Ev hanımı	226	11.18	5.163	5.552	.136	-
	Memur	8	15.25	7.005			
	Özel sektör	10	12.80	5.203			
	Emekli	2	13.50	3.536			
Girişimcilik ve İnovasyon	Ev hanımı	226	23.15	6.519	6.647	.084	-
	Memur	8	28.25	8.207			
	Özel sektör	10	26.60	5.379			
	Emekli	2	26.00	12.728			
Sosyal Sorumluluk ve Liderlik Becerileri	Ev hanımı	226	9.00	2.607	1.093	.779	-
	Memur	8	9.88	2.588			
	Özel sektör	10	8.90	.994			
	Emekli	2	8.50	.707			
Kariyer Bilinci	Ev hanımı	226	9.04	3.562	11.953	.008	**2>1**
	Memur	8	12.63	4.838			
	Özel sektör	10	10.80	2.898			
	Emekli	2	8.50	3.536			

Tablo 14 ***(Devamı)***

Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği	Ev hanımı	226	79.56	16.864	14.331	.002	**2>1**
	Memur	8	100.63	21.206			
	Özel sektör	10	91.80	15.768			
	Emekli	2	88.00	9.899			
Egoyu Geliştirici Dil Boyutu	Ev hanımı	226	23.99	3.668	3.148	.369	-
	Memur	8	24.38	2.669			
	Özel sektör	10	22.10	3.247			
	Emekli	2	22.50	.707			
Etkin Dinleme Boyutu	Ev hanımı	226	34.13	4.553	4.004	.261	-
	Memur	8	33.63	2.669			
	Özel sektör	10	33.60	3.026			
	Emekli	2	29.00	2.828			
Kendini Tanıma-Kendini Açma Boyutu	Ev hanımı	226	18.05	3.691	1.412	.703	-
	Memur	8	17.50	4.567			
	Özel sektör	10	17.00	3.859			
	Emekli	2	16.50	.707			
Empati Boyutu	Ev hanımı	226	32.19	4.163	2.583	.461	-
	Memur	8	31.13	2.295			
	Özel sektör	10	30.60	2.066			
	Emekli	2	30.00	2.828			
Ben Dili Boyutu	Ev hanımı	226	26.54	3.409	3.306	.347	-
	Memur	8	25.00	2.507			
	Özel sektör	10	25.30	2.946			
	Emekli	2	27.00	.000			

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının anne mesleği değişkenine göre *bilgi ve teknoloji okuryazarlığı, kariyer bilinci becerileri* ve *ÇBYYBÖ* puanları açısından farklara ait KW değerleri $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bulgular, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının annesinin mesleği değişkenine göre *bilgi ve teknoloji okuryazarlığı, kariyer bilinci becerileri* ve *ÇBYYBÖ* puanları bakımından aralarında farklılığın bulunduğu sonucuna ulaştırmıştır.

Annesinin mesleğine ne olduğu ve aralarındaki farklılığın tespiti maksadıyla uygulanan Dunn Bonferroni Post Hoc testi sonucu, "annesi memur olanların" "annesi ev hanımı olanlara" göre *bilgi ve teknoloji okuryazarlığı becerileri*, *kariyer bilinci* ve *ÇBYYBÖ* puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Katılımcı öğretmen adaylarının baba mesleği değişkenine göre *ÇBYYBÖ* ve *EİBÖ* puanları açısından farklılığın tespiti amacıyla Kruskal Wallis H testi uygulanmış ve bulgular Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15. *Araştırmanın Katılımcı Öğretmen Adaylarının Babanın Mesleğine Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular*

		N	Arit. orta.	Stan.sap.	F	p	FARK
Bilgi ve Teknoloji Okuryazarlığı Becerileri	Memur	33	27.58	6.220	.720	.541	-
	Özel sektör	81	28.70	8.629			
	Çiftçi	54	27.09	8.208			
	Emekli	78	27.12	6.883			
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri	Memur	33	10.70	4.586	.879	.452	-
	Özel sektör	81	11.70	5.019			
	Çiftçi	54	12.11	5.920			
	Emekli	78	10.87	5.268			
Girişimcilik ve İnovasyon	Memur	33	24.33	7.078	.887	.448	-
	Özel sektör	81	24.17	6.549			
	Çiftçi	54	22.78	6.212			
	Emekli	78	22.88	6.813			
Sosyal Sorumluluk ve Liderlik Becerileri	Memur	33	9.15	2.502	.554	.646	-
	Özel sektör	81	8.99	2.517			
	Çiftçi	54	9.33	2.577			
	Emekli	78	8.77	2.603			
Kariyer Bilinci	Memur	33	9.24	3.153	.655	.581	-
	Özel sektör	81	9.10	3.646			
	Çiftçi	54	9.81	4.353			
	Emekli	78	8.95	3.267			
Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği	Memur	33	81.00	14.180	.735	.532	-
	Özel sektör	81	82.67	18.667			
	Çiftçi	54	81.13	18.140			
	Emekli	78	78.59	16.847			
Egoyu Geliştirici Dil Boyutu	Memur	33	23.36	4.129	.442	.723	-
	Özel sektör	81	23.88	3.868			
	Çiftçi	54	23.85	3.235			
	Emekli	78	24.22	3.414			
Etkin Dinleme Boyutu	Memur	33	35.67	3.926	**3.867**	**.010**	**1-4>2-3**
	Özel sektör	81	33.40	4.862			
	Çiftçi	54	33.00	4.365			
	Emekli	78	34.78	4.018			
Kendini Tanıma-Kendini Açma Boyutu	Memur	33	18.24	4.258	.605	.612	-
	Özel sektör	81	18..05	3.889			
	Çiftçi	54	17.39	3.642			
	Emekli	78	18.19	3.311			
Empati Boyutu	Memur	33	32.42	3.759	1.048	.372	-
	Özel sektör	81	32.42	4.376			
	Çiftçi	54	31.24	3.938			
	Emekli	78	32.14	3.890			
Ben Dili Boyutu	Memur	33	25.85	2.671	.644	.587	-
	Özel sektör	81	26.65	3.725			
	Çiftçi	54	26.19	3.614			
	Emekli	78	26.64	3.049			

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının baba mesleği değişkenine göre etkin dinleme boyutunun puanları açısından farklılıklara ait KW değerleri $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bulgular, araştırma katılımcıları öğretmen adaylarının baba mesleği değişkenine göre *etkin dinleme becerisi* puanları açısından aralarında farkın anlamlı olduğunu göstermiştir.

Babasının mesleği değişkeni açısından aradaki farkın tespiti maksadıyla uygulanan Dunn Bonferroni Post Hoc testi sonucu, "babası memur ve emekli olanların" "babası özel sektör çalışanı ve çiftçi olanlara" *göre etkin dinleme boyutu* puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

*Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının arasında ÇBYYBÖ ve EİBÖ gelişmesinde sosyal medyayı takip değişkeni bakımından anlamlı farklılık var mıdır***?**

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının sosyal medyayı takip etme durumlarına göre *ÇBYYBÖ* ve *EİBÖ* puanları açısından farklığın tespiti maksadıyla Kruskal Wallis H testi uygulanmış ve bulgular Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16. *Araştırmanın Katılımcı Öğretmen Adaylarının Sosyal Medyayı Takip Durumlarına Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular*

		N	Arit. orta.	Stan.sap.	KW	p	FARK
Bilgi ve Teknoloji Okuryazarlığı Becerileri	Evet sürekli	160	27.53	7.554	1.665	.435	-
	Hayır hiç	4	24.00	6.976			
	Arada bir	82	28.20	8.047			
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri	Evet sürekli	160	11.93	5.454	**6.895**	**.032**	**1>3**
	Hayır hiç	4	8.75	5.500			
	Arada bir	82	10.48	4.702			
Girişimcilik ve İnovasyon	Evet sürekli	160	24.03	6.801	3.700	.157	-
	Hayır hiç	4	21.00	1.826			
	Arada bir	82	22.54	6.346			
Sosyal Sorumluluk ve Liderlik Becerileri	Evet sürekli	160	9.12	2.526	2.201	.333	-
	Hayır hiç	4	10.75	3.594			
	Arada bir	82	8.73	2.529			
Kariyer Bilinci	Evet sürekli	160	9.18	3.617	.129	.938	-
	Hayır hiç	4	8.75	3.202			
	Arada bir	82	9.34	3.719			
Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği	Evet sürekli	160	81.79	16.843	3.044	.218	-
	Hayır hiç	4	73.25	14.637			
	Arada bir	82	79.28	18.577			
Egoyu Geliştirici Dil Boyutu	Evet sürekli	160	23.81	3.577	3.647	.161	-
	Hayır hiç	4	27.50	3.786			
	Arada bir	82	23.93	3.654			
Etkin Dinleme Boyutu	Evet sürekli	160	34.03	4.549	1.478	.477	-
	Hayır hiç	4	36.50	3.873			
	Arada bir	82	33.98	4.303			

Tablo 16 ***(Devamı)***

Kendini Tanıma-Kendini Açma Boyutu	Evet sürekli	160	17.83	3.934	1.096	.578	-
	Hayır hiç	4	17.00	3.830			
	Arada bir	82	18.30	3.223			
Empati Boyutu	Evet sürekli	160	31.96	4.218	1.449	.485	-
	Hayır hiç	4	32.75	1.708			
	Arada bir	82	32.27	3.814			
Ben Dili Boyutu	Evet sürekli	160	26.33	3.414			
	Hayır hiç	4	27.75	1.893	1.550	.461	-
	Arada bir	82	26.59	3.322			

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının sosyal medyayı takip etme durumlarına göre *eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi* puanlarında görülen farklara ait KW değerleri p<0.05 önem düzeyinde ve farkın anlamlı olduğuna ulaşılmıştır.

Sosyal medyayı takip etme durumlarının ne olduğu ve aralarındaki farklılığın tespiti maksadıyla uygulanan Dunn Bonferroni Post Hoc testi sonucu, "sosyal medyayı sürekli takip edenlerin" "sosyal medyayı ara sıra takip edenlere" göre *eleştirel düşünme ve problem çözme* beceri puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar p<0.05 önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Türkçe öğretmen adayları ile Türk dili ve edebiyatı öğretmeni adayları arasında 21. yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerilerinin ortaya çıkmasında sıkça ve çokça takip edilen sosyal medya araçları anlamlı farklılık var mıdır?

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının sıkça ve çokça takip ettikleri sosyal medya araçlarına göre *ÇBYYBÖ* ve *EİBÖ* puanları açısından farklılığı belirlemek için Kruskal Wallis H Testi uygulanmış ve bulgular Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17. *Araştırmaya Katılanların Sıkça ve Çokça Takip Ettikleri Sosyal Medya Araçlarına Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular*

	Facebook	Instagram	Linkedln	Pinterest	Twitter	Whatsaap	Telegram	Tik Tok	Snapchat	Youtube
Bilgi ve Teknoloji Okuryazarlığı Becerileri	t=-.848 p=.397	t=.161 p=.872	t=1.112 p=.293	t=-.725 p=.472	t=-.851 p=.396	t=-.222 p=.825	t=-.385 p=.701	t=.985 p=.326	t=.276 p=.783	t=-.100 p=.920
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri	t=1.129 p=.260	t=1.222 p=.223	t=.063 p=802	t=-1.994 p=.052	t=.290 p=.772	**t=-2.025** p=**.047**	t=-.922 p=.357	t=-.141 p=.888	t=-.063 p=.950	t=-.564 p=.573
Girişimcilik ve İnovasyon	t=1.163 p=.246	t=-.524 p=.601	t=.589 p=.444	t=.875 p=.386	**t=2.107** **p=.036**	t=.243 p=.808	**t=2.397** **p=.017**	**t=2.809** **p=.005**	t=1.679 p=.094	t=.505 p=.614
Sosyal Sorumluluk ve Liderlik Becerileri	t=1.719 p=.087	t=-.269 p=.788	t=.950 p=.331	t=1.053 p=.294	t=1.802 p=.073	t=-.329 p=.743	t=1.729 p=.085	t=.556 p=.578	t=1.871 p=.063	t=.335 p=.738
Kariyer Bilinci	t=.649 p=.517	t=-.593 p=.554	t=3.17 p=.055	t=.102 p=.919	t=.747 p=.456	t=-.800 p=.425	**t=2.105** **p=.036**	t=1.216 p=.225	t=.882 p=.378	t=-.108 p=.914

Tablo 17 ***(Devamı)***

Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği	t=.793 p=.429	t=.076 p=.939	t=.000 p=.991	t=-.287 p=.774	t=.926 p=.355	t=-.933 p=.352	t=1.144 p=.254	t=1.791 p=.075	t=1.198 p=.232	t=.004 p=.997
Egoyu Geliştirici Dil Boyutu	t=1.013 p=.312	t=-1.400 p=.163	t=.870 p=.352	t=1522 p=.129	**t=-2.059** **p=.041**	t=.031 p=.975	t=.368 p=.714	t=-1.539 p=.125	t=-.279 p=.780	t=-.362 p=718
Etkin Dinleme Boyutu	t=.116 p=.908	t=.563 p=.574	**t=4.208** **p=.041**	t=.428 p=.669	t=.067 p=.947	t=.813 p=.417	t=-.158 p=.874	t=-.109 p=.913	t=1.319 p=.188	t=-.368 p=.713
Kendini Tanıma-Kendini Açma Boyutu	t=-1.173 p=.242	t=.125 p=.901	t=.951 p=.164	t=.233 p=.816	t=.221 p=.825	t=1.210 p=.228	t=-.329 p=.742	t=.438 p=.665	t=-1.586 p=.117	t=-1.736 p=.084
Empati Boyutu	t=.447 p=.655	t=.577 p=.564	t=1.533 p=.217	t=.264 p=.792	t=-.868 p=.386	t=-.654 p=.514	t=-1.193 p=.234	t=-.729 p=.467	t=.903 p=.368	t=-.117 p=.907
Ben Dili Boyutu	t=-1.822 p=.070	t=.031 p=.976	t=.143 p=.706	t=.460 p=.646	**t=-2.365** **p=.019**	t=-.140 p=.889	t=.288 p=.774	t=-.353 p=.724	t=-.673 p=.502	t=-.568 p=.571

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının *Linkedln* sosyal medya araçlarını kullanma durumuna göre Etkili İletişim Becerilerinin *etkin dinleme boyutu* puanları açısından farklara ait KW değerleri p<0.05 önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur.Bulgular katılımcı öğretmen adaylarının Linkedln sosyal medya araçlarını kullanma durumuna göre *etkin dinleme boyutu* açısından fark olduğunu göstermektedir. *Linkedln* sosyal medya araçlarını "kullananların" "kullanmayanlara" göre *etkin dinleme boyutu* puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının *Twitter* medya araçlarını kullanma durumu göre *ÇBYYBÖ'*nin *girişimcilik ve inovasyon* alt becerisi ve *EİBÖ'*nin *egoyu geliştirici dil* ve *ben dili boyutlarının* puanları bakımından aralarındaki farklara ait t değerleri p<0.05 önem düzeyinde anlamlı çıkmıştır. Bulgular katılımcı öğretmen adaylarının *Twitter* sosyal medya araçlarını kullanma durumuna göre *girişimcilik ve inovasyon, egoyu geliştirici dil boyutu* ve *ben dili boyutu* açısından fark olduğunu göstermektedir.Twitter medya araçlarını "kullananların" "kullanmayanlara" göre girişimcilik ve inovasyon puan ortalamaları daha yüksek, Twitter sosyal medya araçlarını "kullanmayanların" "kullananlara" göre *egoyu geliştirici dil* ve *ben dili boyutlarının* puanları bakımından aralarında bulunan farklara ait t değerleri p<0.05 önem düzeyinde anlamlı tespit edilmiştir.

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının *Whatsaap* sosyal medya araçlarını kullanma durumu göre *eleştirel düşünme ve problem çözme* becerisi puanı açısından aralarında farka ait t değerleri p<0.05 önemli ve anlamlı bulunmuştur.Bulgular araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının Whatsaap sosyal medya araçlarını kullanma durumuna göre eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi bakımından farklılık olduğunu göstermektedir. *Whatsaap* sosyal medya araçlarını "kullanmayanların" "kullananlara" göre *etkin dinleme boyutu* puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının *Telegram* sosyal medya aracını kullanma durumu göre 21.yüzyıl becerilerinin girişimcilik ve inovasyon becerisi ve etkili iletişim

becerilerinin kariyer bilinci puanı açısından aralarında farklara ait t değerleri p<0.05 önem düzeyinde anlamlı tespit edilmiştir.Bulgular araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının *Telegram* sosyal medya araçlarını kullanma durumuna göre *girişimcilik ve inovasyon* ve *kariyer bilinci becerileri* açısından fark olduğunu göstermektedir. *Telegram* sosyal medya araçlarını "kullananların" "kullanmayanlara" göre *girişimcilik ve inovasyon* ve *kariyer bilinci becerileri* puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının *Tik Tok* sosyal medya araçlarını kullanma durumuna göre *ÇBYYB'nin girişimcilik ve inovasyon* puanları bakımından aralarındaki farklara ait t değerleri p<0.05 önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Tespit edilen bulgular araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının *Tik Tok* sosyal medya araçlarını kullanma durumuna göre *girişimcilik ve inovasyon* ve *kariyer bilinci becerileri* açısından fark olduğunu göstermektedir. Tik Tok sosyal medya araçlarını "kullananların" "kullanmayanlara" göre *girişimcilik ve inovasyon becerisi* ile *kariyer bilinci becerisi* puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur.

Türkçe ve Türk dili edebiyatı öğretmeni adayları arasında 21. yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerilerinin şekillenmesinde öğrenim görülen bölüm ve sınıf seviyesi değişkeni açısından anlamlı farklılık var mıdır?

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının öğrenim görülen bölüme göre *ÇBYYBÖ* ve *EİBÖ* puanları açısından farklığın tespiti için t testi uygulanmış ve bulgular Tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18. *Araştırmanın Katılımcı Öğretmen Adaylarının Öğrenim Görülen Bölüme Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular*

		N	Arit. orta.	Stan.sap.	t	p
Bilgi ve Teknoloji Okuryazarlığı Becerileri	Türkçe Öğretmenliği	116	27.55	7.012	-.275	.783
	Türk Dili ve Ed. Öğr.	130	27.82	8.298		
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri	Türkçe Öğretmenliği	116	10.36	4.420	**-3.002**	**.003**
	Türk Dili ve Ed. Öğr.	130	12.32	5.756		
Girişimcilik ve İnovasyon	Türkçe Öğretmenliği	116	24.59	6.520	**2.519**	**.012**
	Türk Dili ve Ed. Öğr.	130	22.48	6.595		
Sosyal Sorumluluk ve Liderlik Becerileri	Türkçe Öğretmenliği	116	8.93	2.449	-.495	.621
	Türk Dili ve Ed. Öğr.	130	9.09	2.643		
Kariyer Bilinci	Türkçe Öğretmenliği	116	8.45	2.308	**-3.346**	**.001**
	Türk Dili ve Ed. Öğr.	130	9.92	4.391		
Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği	Türkçe Öğretmenliği	116	79.89	15.219	-.787	.432
	Türk Dili ve Ed. Öğr.	130	81.64	19.179		

Tablo 18 ***(Devamı)***

Egoyu Geliştirici Dil Boyutu	Türkçe Öğretmenliği	116	24.09	3.508	.718	.473
	Türk Dili ve Ed. Öğr.	130	23.75	3.725		
Etkin Dinleme Boyutu	Türkçe Öğretmenliği	116	34.92	3.758	**2.980**	**.003**
	Türk Dili ve Ed. Öğr.	130	33.28	4.878		
Kendini Tanıma-Kendini Açma Boyutu	Türkçe Öğretmenliği	116	18.26	3.874	1.133	.258
	Türk Dili ve Ed. Öğr.	130	17.72	3.542		
Empati Boyutu	Türkçe Öğretmenliği	116	32.33	3.787	.930	.353
	Türk Dili ve Ed. Öğr.	130	31.85	4.276		
Ben Dili Boyutu	Türkçe Öğretmenliği	116	26.88	3.363	1.952	.052
	Türk Dili ve Edeb. Öğret	130	26.05	3.324		

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümlere göre *ÇBYYBÖ'*nin *eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri*, *girişimcilik ve inovasyon, kariyer bilinci* alt becerilerinin ve *EİBÖ*'nin *etkin dinleme boyutunun* puanları bakımından aralarındaki farklara ait t değerleri p<0.05 önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgular, araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programlara göre *eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri*, *girişimcilik ve inovasyon, kariyer bilinci* alt becerileri ile *etkin dinleme boyutu* bakımlarından anlamlı farklılık olduğunu göstermektedir. Türk dili edebiyatı öğretmenliği programındakilerin Türkçe öğretmenliği programındakilere göre *eleştirel düşünme ve problem çözme* ve *kariyer bilinci* alt becerileri puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Türkçe Öğretmenliği programındakilerin Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği programındakilere göre *girişimcilik ve inovasyon* ve *etkin dinleme boyutu* puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre *ÇBYYBÖ* ve *EİBÖ* puanları açısından farklılığın tespiti amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi uygulanmış ve bulgular Tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 19. *Araştırmanın Katılımcı Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular*

		N	Arit. orta.	Stan.sap.	F	p	FARK
Bilgi ve Teknoloji Okuryazarlığı Becerileri	1. sınıf	85	28.52	8.730	.749	.524	-
	2. sınıf	60	27.40	7.031			
	3. sınıf	55	27.78	6.825			
	4. sınıf	46	26.46	7.565			
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri	1. sınıf	85	11.92	5.566	**3.469**	**.017**	**1-3-4>2**
	2. sınıf	60	9.53	3.249			
	3. sınıf	55	11.91	5.089			
	4. sınıf	46	12.24	6.416			

Tablo 19 ***(Devamı)***

Girişimcilik ve İnovasyon	1. sınıf	85	23.80	6.706	**4.654**	**.004**	**2>3-4**
	2. sınıf	60	25.60	6.733			
	3. sınıf	55	22.73	5.836			
	4. sınıf	46	21.02	6.486			
Sosyal Sorumluluk ve Liderlik Becerileri	1. sınıf	85	9.08	2.808	.196	.899	-
	2. sınıf	60	8.80	2.291			
	3. sınıf	55	9.05	2.563			
	4. sınıf	46	9.13	2.409			
Kariyer Bilinci	1. sınıf	85	9.24	4.040	1.197	.311	-
	2. sınıf	60	8.58	2.272			
	3. sınıf	55	9.35	3.782			
	4. sınıf	46	9.91	4.049			
Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği	1. sınıf	85	82.55	19.286	.546	.651	-
	2. sınıf	60	79.92	14.557			
	3. sınıf	55	80.82	15.439			
	4. sınıf	46	78.76	19.527			
Egoyu Geliştirici Dil Boyutu	1. sınıf	85	23.42	3.643	1.432	.234	-
	2. sınıf	60	24.45	3.254			
	3. sınıf	55	24.38	3.342			
	4. sınıf	46	23.54	4.252			
Etkin Dinleme Boyutu	1. sınıf	85	33.52	4.423	**4.508**	**.004**	**2>1-3-4**
	2. sınıf	60	35.85	3.303			
	3. sınıf	55	33.51	4.807			
	4. sınıf	46	33.35	4.873			
Kendini Tanıma-Kendini Açma Boyutu	1. sınıf	85	17.20	3.654	2.329	.075	-
	2. sınıf	60	18.63	3.631			
	3. sınıf	55	17.95	3.699			
	4. sınıf	46	18.59	3.739			
Empati Boyutu	1. sınıf	85	32.41	4.019	1.684	.171	-
	2. sınıf	60	32.08	3.894			
	3. sınıf	55	31.05	3.798			
	4. sınıf	46	32.65	4.498			
Ben Dili Boyutu	1. sınıf	85	25.71	3.082	2.597	.053	-
	2. sınıf	60	27.23	3.285			
	3. sınıf	55	26.51	3.701			
	4. sınıf	46	26.67	3.360			

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre *ÇBYYBÖ*'nin *eleştirel düşünme ve problem çözme, girişimcilik ve inovasyon* alt becerileri ile *EİBÖ*'nin *etkin dinleme* puanları bakımından farklara ait F değerleri $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı olduğu tespit edilmiştir.Bulgular, araştırmanın katılımcı öğretmeni adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre *eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri* puanları bakımından aralarında farklılık bulunduğu sonucuna ulaştırmıştır.

Kaçıncı sınıflar arasındaki farklılığın tespiti maksadıyla uygulanan LSD Post Hoc testi sonucu, "1., 3. ve 4. sınıftakilerin" "2. sınıftakilere" göre *eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri* puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar $p<0.05$ önem

düzeyinde anlamlı, "2. sınıfta olanların" "3. ve 4. sınıfta olanlara" göre *girişimcilik ve inovasyon becerisi* puanlarının aritmetik ortalamaları daha yüksek ve aralarındaki farklar p<0.05 önem düzeyinde anlamlı, "2. sınıftakiler" "1., 3.ve 4. sınıftakilere" göre *etkin dinleme boyutu* puanlarının aritmetik ortalaması yüksek ve aradaki farklar p<0.05 önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Türkçe öğretmen adayları ile Türk dili edebiyatı öğretmeni adayları arasında 21. yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerilerinin şekillenmesinde ikamet edilen yer değişkeni bakımından anlamlı farklılık var mıdır?

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının ikamet ettikleri yere göre *ÇBYYBÖ* ve *EİBÖ* puanları bakımından farklılığın tespiti maksadıyla Kruskal Wallis H testi uygulanmış ve bulgular Tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20. *Araştırmanın Katılımcı Öğretmen Adaylarının İkamet Ettikleri Yere Göre ÇBYYBÖ ve EİBÖ Puanları Açısından Farkla İlgili Bulgular*

		N	Arit. Orta.	Stan.sap.	KW	p	FARK
Bilgi ve Teknoloji Okuryazarlığı Becerileri	Devlet yurdu	157	27,99	7,768	6,630	,157	-
	Özel yurt	11	32,09	8,179			
	Evde aile ile	69	26,36	7,481			
	Evde arkadaşımla	4	28.25	4.113			
	Evde tek başıma	5	26.80	7.887			
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri	Devlet yurdu	157	11.75	5.664	1.632	.803	-
	Özel yurt	11	11.18	3.545			
	Evde aile ile	69	10.54	4.276			
	Evde arkadaşımla	4	12.00	7.439			
	Evde tek başıma	5	12.20	5.933			
Girişimcilik ve İnovasyon	Devlet yurdu	157	23.41	6.405	5.720	.221	-
	Özel yurt	11	27.45	5.854			
	Evde aile ile	69	23.01	7.453			
	Evde arkadaşımla	4	25.00	1.826			
	Evde tek başıma	5	22.20	2.950			
Sosyal Sorumluluk ve Liderlik Becerileri	Devlet yurdu	157	8.99	2.565	1.859	.762	-
	Özel yurt	11	9.36	1.963			
	Evde aile ile	69	9.04	2.736			
	Evde arkadaşımla	4	8.25	1.893			
	Evde tek başıma	5	9.40	.894			
Kariyer Bilinci	Devlet yurdu	157	9.62	3.854	6.722	.151	-
	Özel yurt	11	7.91	1.973			
	Evde aile ile	69	8.61	3304			
	Evde arkadaşımla	4	9.75	2.872			
	Evde tek başıma	5	7.80	2.683			
Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği	Devlet yurdu	157	81.75	17.635	6.355	.174	-
	Özel yurt	11	88.00	14.608			
	Evde aile ile	69	77.57	17.807			
	Evde arkadaşımla	4	83.25	11.529			
	Evde tek başıma	5	78.40	6.693			

Tablo 20 ***(Devamı)***

Egoyu Geliştirici Dil Boyutu	Devlet yurdu	157	23.62	3.567	4.011	.404	-
	Özel yurt	11	23.36	5.005			
	Evde aile ile	69	24.57	3.562			
	Evde arkadaşımla	4	24.00	1414			
	Evde tek başıma	5	25.00	3.742			
Etkin Dinleme Boyutu	Devlet yurdu	157	33.75	4.453	4.176	.383	-
	Özel yurt	11	33.91	4.061			
	Evde aile ile	69	34.72	4.690			
	Evde arkadaşımla	4	34.00	2.160			
	Evde tek başıma	5	34.80	3.271			
Kendini Tanıma-Kendini Açma Boyutu	Devlet yurdu	157	17.74	3.771	8.466	.076	-
	Özel yurt	11	16.18	3.157			
	Evde aile ile	69	18.57	3.676			
	Evde arkadaşımla	4	20.50	2.380			
	Evde tek başıma	5	19.20	1.304			
Empati Boyutu	Devlet yurdu	157	32.25	4.172	1.947	.746	-
	Özel yurt	11	30.36	3.075			
	Evde aile ile	69	32.00	4.109			
	Evde arkadaşımla	4	31.75	2.363			
	Evde tek başıma	5	31.40	1.342			
Ben Dili Boyutu	Devlet yurdu	157	26.51	3.326	3.588	.465	-
	Özel yurt	11	25.09	2.809			
	Evde aile ile	69	26.54	3.587			
	Evde arkadaşımla	4	25.00	1.414			
	Evde tek başıma	5	27.00	3.606			

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının ikamet ettikleri yere göre *ÇBYYBÖ* ve *EİBÖ* açısından farklara ait KW değerleri p>0.05 önem düzeyinde anlamsız bulunmuştur. Bu bulgular, araştırmanın katılımcı öğretmeni adaylarının ikamet ettikleri yere göre *ÇBYYBÖ* ve *EİBÖ* puanları bakımından aralarında anlımlı farklılık bulunmadığı sonucuna ulaştırmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma ve Sonuç

Türkçe öğretmen adayları ile Türk dili ve edebiyatı öğretmeni adaylarının çok boyutlu 21. yüzyıl becerileriyle etkili iletişim becerilerini incelenmesini amaçlayan bu araştırmada, Türkçe ile Türk dili ve edebiyatı öğretmenliği programlarında öğrenimine devam eden 174'ü kadın, 72'si erkek; 130'u Türkçe, 116'sı Türk dil ve edebiyatı programlarında öğrenimine devam eden toplam gönüllü 246 öğretmen adayının çeşitli değişkenlere göre becerilerine ilişkin bulgular bağlamında elde eilen sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının arasında *ÇBYYB* ve *EİB* üzerinde cinsiyet temelinde anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin alt problem kapsamında, araştırmanın katılımcısı Türkçe ile Türk dili ve edebiyatı öğretmeni adaylarının cinsiyetlerine göre çok boyutlu 21. yüzyıl becerilerinden eleştirel düşünme ve problem çözme, sosyal sorumluluk ve liderlik, kariyer bilinci becerileri, puanları açısından anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre erkeklerin kadınlara göre eleştirel düşünme ve problem çözme, sosyal sorumluluk ve liderlik, kariyer bilinci becerileri, *ÇBYYBÖ*'nin puan ortalamalarının daha yüksek ve erkekler lehine olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bakar (2020), cinsiyetin 21.yüzyıl becerileri üzerindeki etkisinin tespitine ilişkin araştırmasında cinsiyet değişkeni açısından öğretmen adaylarının *öğrenme ve yenilenme*, *yaşam ve kariyer*, *bilgi medya ve teknoloji becerileri* boyutlarında anlamlı farklılık bulmuş, tespit ettiği farklılıkların öğrenme ve yenilenme ile yaşam ve kariyer becerileri boyutlarında farklılığın kadınlar; bilgi medya ve teknoloji becerisi boyutunda ise erkek lehine yüksek ve anlamlı olduğunu tespit etmiştir. Alkış (2020), yükseköğrenim gören öğrencilerin 21. yüzyıl yeterliliklerinin cinsiyetlerine göre etkisini araştırdığı çalışmasında, 21.yüzyıl bilgi yeterlilikleri içinde yer alan *kişisel finans ve sosyal sistem yeterlilikleri* boyutlarında, kadınların erkeklere göre daha yüksek olduğu, 21. yüzyıl bilgi yeterliliklerinden girişimcilik ve teknoloji- mühendislik boyutunda ise erkek öğrencilerinin kadınlara göre puanlarının yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Varki (2020), araştırmasında öğretmenlik öğrenimi gören adayların cinsiyetlerinin, *ÇBYYB* üzerinde anlamlı fark oluşturmadığını tespit edilmiş sadece ölçeğin *girişimcilik ve inovasyon becerileri* boyutunda puan bakımından, kadın adayların erkek adaylardan yüksek olduğunu sonucuna varmıştır. Başar (2018), ise çalışmasında fen bilimleri öğretmenliği öğrenimi gören adayların 21.yüzyıl becerileri özyeterlik algılarında kadın öğretmen adaylar lehine anlamlı

farklılık olduğu sonucunu bulmuştur. Erdoğan (2020), Türkçe öğretmenliği öğrenimi gören adayların 21. yüzyıl becerileri toplam puanı ile *öğrenme ve yenilenme becerisi* ile *bilgi, medya ve teknoloji becerisi* alt boyutlarının cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık göstermekle birlikte, *yaşam ve kariyer becerilerinin* kadın öğretmenler lehine farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır.

Devecioğlu (2023), tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre fen bilgisi öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni açısından '21. yüzyıl becerileri özyeterlik algıları', '*öğrenme ve yenilenme becerileri'*,'*yaşam ve kariyer* ile *bilgi medya ve teknoloji becerileri'* alt boyutları açısından anlamlı farklılaşma olmadığını tespit etmiştir. Araştırmanın bu sonuçları, öğretmenlik öğrenim gören her iki cinsiyetteki adayların 21. yüzyıl becerileri özyeterlik algı düzeylerinin benzer olduğunu sonucunu çıkarmıştır. Alanyazın taramasında bu sonuçla benzer ve destekleyen çalışmalar olduğu görülmektedir. Aynı şekilde Kan & Murat (2018), fen bilgisi öğretmen adaylarının *21. yüzyıl becerileri özyeterlik algı* düzeylerini cinsiyet değişkeni bağlamında incelemiş, anlamlı fark bulunmadığı sonucunu tespit etmiştir. Çolak (2019) da Kan ve Murat (2018), gibi aynı branştaki öğretmenlik öğrenimi gören adayların *21. yüzyıl becerileri özyeterlik algılarının* cinsiyete bağlı olarak değişip değişmediğini incelemiş cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulamamış ancak 21. yüzyıl becerilerinin *öğrenme ve yenilenme beceri*lerinin erkek öğretmenler lehine anlamlı farklılığını belirlemiştir. Aksüt (2023), araştırmasının sonucunda yüzyıl becerilerinin *öğrenme ve yenilenme, yaşam ve kariyer, bilgi, medya ve teknoloji becerileri* boyutlarıyla 21.yüzyıl becerileri yeterlik algıları toplam puanının cinsiyet değişeni açısından anlamlı farklılık göstermediği sonucunu tespit etmiştir. Toptal (2021), Türkçe öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri özyeterlik algılarında cinsiyetin etkisini incelemiş *öğrenme ve yenilenme, bilgi, medya ve teknoloji becerilerinin* cinsiyete göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı, yaşam ve kariyer becerilerinde ise kadın aday puanlarının erkek aday puanlarına göre yüksek ve anlamlı olduğuna ulaşmıştır. Erten (2019), öğretmenlik öğrenimi gören adayların *21. yüzyıl becerileri yeterlik algı* düzeylerinin tespiti ve becerilerin kazandırılmasına yönelik nelerin yapılabileceğine dair yaptığı çalışmada 21. yüzyıl becerilerini kullanma yeterliliği bakımından cinsiyet değişkenin bir farklılık oluşturmadığını belirlemiştir. Awofala vd. (2019), cinsiyet değişkeninin Nijerya'da fen bilgisi öğretmenliği öğrenimi alan adayların *21. yüzyıl becerileri özyeterlik algı* boyutunda anlamlı fark oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ablak (2020), çalışmasında cinsiyet değişkeninin sosyal bilgiler öğretmenliği okuyan adayların *21. yüzyıl öğrenen becerilerinin; iş birliği ve esneklik, yenilikçilik, bilişsel ve otonom* becerilerinde anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucunu bulmuştur. Bakırcı ve Günbatar (2017) cinsiyet değişkeninin *bilgi okuryazarlık* düzeyi ve ölçek alt boyutlarında farklılaşma yapıp yapmadığının tespiti için tek yönlü-çok

değişkenin olduğu varyans analiz çalışması yapmış,bağımlı değişkenin bilgi okuryazarlık ölçeğinin bağımlı değişken; cinsiyetin bağımsız değişken olduğu çalışmasının sonucunda, etki açısından bağımlı değişken üzerinde cinsiyetin anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucunu bulmuştur.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre katılımcı öğretmen adaylarının 21.yüzyıl becerilerinin ve alt boyutlarının ortaya çıkmasında cinsiyet değişkeninin erkekler lehine sonuçlanmıştır. Bu durum, çalışmanın örneklemi açısından kimi becerilere alan yazının aksine erkeklerin daha yatkın olabileceği sonucunu ortaya koymakatdır. Çalışma sonuçlarına göre *eleştirel düşünme ve problem çözme, sosyal sorumluluk ve liderlik* ile *kariyer bilinci* becerileri boyutlarının ilişkilendirilebilecek cinsiyet değişkeni erkekler lehine olumlu bir anlam gösterse de alanyazında 21. yüzyıl becerilerinin oluşmasında cinsiyet değişkeninin alt boyutlara kısmen etki ettiği görulmektedir. Alanyazında yapılan çalışmalardan hareketle 21. yüzyılda kadınların da erkekler gibi cinsiyet ayrımı gözetmeden bütün becerilere sahip olma istekleri önemli bir etken olarak göze çarpmaktadır.

Etkili iletişim becerilerinde *egoyu geliştirici dil, etkin dinleme, empati, ben dili* boyutlarının puanlarında cinsiyet açısından anlamlı farklılık olduğu, kadınların erkeklere göre etkili iletişim puan ortalamalarının daha yüksek olduğu ve kadınlar lehine olumlu olduğu tespit edilmiştir.

İbekci (2022), Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi isimli çalışmasında iletişim becerilerinin kendini tanıma-kendini açma puanlarında anlamlı farklılık oluşmadığını diğer becerilerde ise anlamlı farklılık olduğu kadın öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilerden yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sezgin (2019), çalışmasında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının *kendini tanıma-kendini açma, empati, ben dili kullanma, egoyu geliştirici dil,* boyutlarında ve ölçeğin tamamında öğretmen adayları arasında kadınların lehine olan bir sonuca ulaşmıştır. Çiftçi vd. (2020) sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin etkili iletişim becerilerine yönelik çalışmalarında, kadınların erkeklere oranla iletişim becerilerinin yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.Hajdu & Edit'in (2020), çalışmalarında iletişim becerilerinde kadın öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha yüksek puana sahip olduğuna ulaşmışlardır. Maden (2010), Türkçe öğretmenliği öğrenimi alan adaylarının iletişimin sözlü olan yeterliklerini cinsiyete göre incelemiş, çalışması sonucunda kadın adaylarının erkek adaylarından daha yüksek yeterliliğe sahip olduğu verilerine ulaşmıştır. Ocak ve Erşen (2015), araştırmalarında öğretmenlik öğrenimi gören adayların iletişim becerileri algılarında cinsiyetin anlamlı farklılık oluşturduğu ve bu farkın kadın adaylar lehine olduğu sonucuna varmışlardır. Uygun ve Arıkan (2019), çalışmalarında sosyal bilgiler

öğretmenliği alanında öğrenim gören adaylarının iletişim becerilerini cinsiyet değişkeni açısından da değerlendirip, adayların iletişim beceri düzeyi envanterinden aldıkları toplam puan ve tüm alt boyutlarında cinsiyetin anlamlı farklılık yansıttığını ve de farklılığın kadınlar lehinde olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Alanyazında bu konuda yer alan araştırmalarda, kadınların erkeklere oranla iletişim becerilerinin daha yüksek oldukları görülmektedir. Durukan ve Maden (2010), Türkçe öğretmenlerinin iletişimsel beceri düzeylerinin kadın öğretmenlerin adına olumlu ve anlamlı bir farklılık gösterdiği bulgusuna ulaşmışlardır. Baydar ve Arıcan (2021), ise araştırmalarında öğrencilerin duygusal iletişim becerilerinde erkeklerin kadınlara oranla yüksek puan edindikleri sonucuna varırken Akyurt (2018), tarafından yapılan araştırmada ise kadınların iletişim becerilerinin, zihinsel, duygusal ve davranışsal becerileri düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Özerbaş vd. (2007), Pehlivan (2005), Saracaloğlu, Özkütük ve Silkü (2001), Şeker (2000) ile Nacar ve Tümkaya (2010) gibi araştırmacıların çalışmalarında da öğretmen adaylarından kadınların iletişim beceri algıla rının erkeklere oranla yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Atayia ve Hussein (2021), yükseköğrenim gören öğrencilerinin sosyal iletişim becerileri üzerine yaptıkları araştırmalarında sosyal iletişim becerilerinde cinsiyetin bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bunun gibi cinsiyet değişkeniyle iletişim becerileri algıları arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı yönünde sonuçların bulunduğu başka araştırmalar da bulunmaktadır. (Çevik, 2011; Çiftçi & Taşkaya, 2010; Dilekmen vd., 2008; Günay, 2003; Kılcıgil vd., 2009; Aksungur, 2018; Günay, 2003; Bulut & Bozkurt, 2004; Pehlivan 2005; Çetinkaya, 2011; Kayhan, 2014).

Bu araştırmada, etkili iletişim becerilerinin *egoyu geliştirici dil, etkin dinleme empati* ve *ben dili boyutlarının* puan bakımından cinsiyete göre farklılık oluşturduğu görülmüş olup durum alanyazın taramasından elde edilen bulgularla örtüşmektedir.Erkeklere göre daha duygusal,daha sosyal olan kadınların bilimsel olarak da kanıtlandığı üzere kelime hazinelerinin zengin oldukları düşünüldüğünde kadınlar lehine olan durum ortaya çıkmaktadır. Bu çalışma ve alanyazın taraması sonuçlarına göre etkili iletim becerilerinde cinsiyet açısından kadın adaylar lehine bir durumun söz konusu olduğu görülmektedir.

Araştırmanın katılımcı öğretmen adayları arasında 21. yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerilerini kullanmalarında yaş değişkeni açısından anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin araştırma sonucuna göre 21-25 yaş ve diğer yaş grubundakilerin 26-30 yaşındakilere göre *ÇBYYB'nin sosyal sorumluluk ve liderlik becerileri* aritmetik ortalaması yüksek bulunurken yaş değişkeni açısından ve *EİB*'de anlamlı bir farklılık belirlenememiştir.

Bakar (2020) *YYBYAÖ'nin öğrenme ve yenilenme becerileri* boyutuyla yaş seviyelerini karşılaştırıp istatistikî anlamlı fark bulmuş, bu farkın da 23 yaş üzeri olanlarla 17-18 yaş ve 21-22 yaş öğrenciler arasında, 23 ve üzeri olan öğrencilerin lehine farklılığın olduğunu tespit etmiştir.

Başarır ve Sarıhan (2017), öğrencilerin yaş değişkeni ile finansal yeterlilik becerileri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu bulgusuna ulaşmış, 23 yaş ve üzeri öğrencilerin olduğu grupların araştırmadaki diğer yaş gruplarından finansal başarı düzeyleri ortalaması olarak yüksek olduğu sonucunu tespit etmişlerdir. Doğanay vd. (2007), 21.yüzyıl becerilerinde eleştirel düşünmenin yaş değişeni bağlamında farklılık oluşturup oluşturmadığına ilişkin yapmış oldukları araştırmalarında, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinde yaş değişkeninin anlamlı bir farklılık oluşturmadığı bu sebeple de eleştirel düşünmede yaşın yordayıcı olmadığını belirtmişlerdir. Alkış (2020), yükseköğrenim öğrencilerinin 21. yüzyıl bilgi yeterlilik düzeyi alt boyutları *sosyal sistem, girişimcilik, teknoloji ve mühendislik , biyoenerji, medya ve sağlık yeterliliklerinde* yaş değişkeni bakımından bir farklılığa rastlayamazken 23 yaş ve üstü yükseköğrenim öğrencilerinin *kişisel finans yeterliliklerinin*, diğer yaş gruplarından yüksek olduğunu tespit etmiştir. Tanen (1994), çalışmasında farklı yaş gruplarının kadın ve erkek çiftlerin tartışmalarını analiz etmiş, çalışma sonucunda yaşça büyük olanların daha düşük puana sahip olduğu ama konuları daha soyut ve daha az kişiselleştirip tartıştışabildiklerini belirlemiştir. Atakişi (2019), öğretmenlik öğrenimi yapan adayların 21. yüzyıl becerilerini değerlendirdiği çalışmasında bilgi yeterlilikleri ortalamalarında yaşın farklılık yaratan bir değişken olmadığı kanaatine ulaşmıştır. Alanyazında 21. yüzyıl becerileri ve alt boyutlarının ortaya çıkmasında yaş değişkeninin anlamlı farklılık oluşturmadığını ortaya koyan başka çalışmalar da vardır. Bu çalışmalar arasında Torres ve Cano (1995), Thompson (2001), Jenkins (1998), Claytor (1997), Feely (1975), Faciona, (1990), Faciona (1991), Rodriquez (2000), Rudd vd. (2000) sayılabilir.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının *ÇBYYBÖ*'nin analizleri sonucunda, adayların *bilgi ve teknoloji okuryazarlığı eleştirel düşünme ve problem çözme*,sosyal sorumluluk ve *liderlik ve kariyer* bilincinin boyutları ortalamalarının olması gerekenden düşük veya çok düşük olması, *girişimcilik ve inovasyon* becerilerinin ortalamasının da orta düzeyde olmasının da etkisiyle araştırmada *yaş* değişkenine ilişkin becerilerin ortaya çıkmasında anlamlı farklılık belirlenmemiştir. Çok boyutlu 21. yüzyıl becerilerinin ortaya çıkmasında yaş değişkeninin etkili olup olmadığına ilişkin araştırma sonucu ile alan yazında yer alan sonuçlar birbiriyle örtüşmekte ve birbirini destekler durumda olduğu söylenebilir.

Baydar ve Arıcan (2021), çalışmalarında yaş değişkeninin zihinsel, duygusal ve davranışsal iletişim becerilerinde anlamlı düzeyde farklılık oluşturduğu sonucuna ulaşmış, *yaş* aralığının artmasının iletişim becerilerini azalttığını gözlemlemişlerdir. Yılmaz vd. (2009), çalışmalarında iletişim becerilerinin yaşlara göre farklılaşmadığını tespit etmişlerdir. Erigüç ve Eriş'in (2013), yaş değişkeninin etkili iletişimde etkili olup olmadığına ilişkin araştırma sonucunda anlamlı farklılık olmadığı, iletişim becerileri alt boyutunda ise 18-20 *yaş* dilimindeki adayların olumlu değerlendirmelerini tespit etmiştir. İbekci (2022), ya*ş* grupları bakımından öğrencilerin iletişim becerilerinde anlamlı farklılık meydana gelmediğini tespit etmiştir. Atayia ve Hussein (2021) ise çalışmalarında *yaş* düzeyinin iletişim becerilerinde farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuçlar Bayrak ve Nacar (2015) ile Dalkılıç'ın (2011) çalışmaları ile benzeşmektedir. Sezgin (2019), sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının etkili iletişim becerilerinde yaş değişkeninin etkili olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Özer (2011) ve Korkut'un (2005), Akyol (2019), Kandemir ve Türkçapar (2016), Tekeli'nin (2018), araştırmalarında yaş değişkeninin iletişim becerileri puanları üzerinde anlamlı fark oluşturmadığı görülmektedir

Çalışmamızda etkili iletişim becerilerinin alt boyutlarının ortalaması ölçekte belirtilen ortalama değerlerin üzerindedir. Bu sebeple tüm yaş gruplarında *Etkili İletişim Becerileri Ölçeğinin* alt boyutlarına olumlu cevaplar verilmiş ve ortalamaları oldukça yüksek çıkmakla *birlikte yaş* değikeninin etkili iletişim becerilerinin ortaya çıkmasında anlamlı fark oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç alan yazındaki çalışma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Araştırmanın katılımcı öğretmen adayları arasında mezun olunan ortaöğretim kurumu açısından çok boyutlu 21. yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerilerini kullanmalarında anlamlı farklılık olup olmadığı noktasında,araştırmanın katılımcıları Türkçe öğretmen adayları ile Türk dili edebiyatı öğretmeni adaylarının eğitim durumlarına göre çok boyutlu 21. yüzyıl becerilerinin *girişimcilik ve inovasyon* becerisi puanları açısından anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Anadolu, Anadolu İmam Hatip ve Sosyal Bilimler Liseleri mezunlarını Proje Anadolu Lisesinden mezun olanlara göre *girişimcilik ve inovasyon becerileri* aritmetik ortalamasının daha yüksek olduğu tespit edilirken, mezun olunan okul değişkeninin etkili iletişim becerilerinde farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Acar (2009), mezun olunan lise değişkeninin öğretmen adaylarının etkili iletişim becerilerinde etkili olup olmadığına ilişkin olarak Anadolu lisesi ile meslek lisesi mezunu öğrenciler arasındaki etkili iletişim becerileri karşılaştırmasında sonucun Anadolu lisesi öğrencileri lehine olduğu şeklinde belirlemiştir. Aksüt (2023), Türkçe öğretmen adaylarına

yönelik yaptığı çalışmada, öğrenme ve yenilenme becerileri, bilgi, medya ve teknoloji ve yenilikçi kariyer becerileri boyutlarında 21. yüzyıl becerileri yeterlik algılarında mezunu olduğu lise türünün anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır. Güler (2019), Toptal (2021), Erdoğan (2020) da öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerilerinin ortaya çıkmasında mezun olunan okul değişkeninin etkili olmadığına ilişkin sonuçlara ulaşmışlardır.

21. yüzyıl becerilerinin ortaya çıkmasında mezun olunan okul değişkenine göre Anadolu, Anadolu İmam Hatip ve Sosyal Bilimler Lisesinin, Proje Anadolu Lisesine göre anlamlı farklılık oluşturması öncelikle alanyazından çıkan kimi sonuçlarla benzeşirken, alanyazında anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucunu ortaya koyan çalışmalarla da benzeşmemektedir. Ayrıca okul değişkeni 21. yüzyıl becerilerinin yalnız bir becerisinde girişimcilik ve inovasyon boyutunda anlamlı farklılık göstermiştir. Ayrıca Anadolu , Anadolu İmam Hatip ve Sosyal Bilimler Lisesi lehine anlamlı farklılık oluşmuştur. Bundaki en önemli etkenin, çalışmaya gönüllü olarak katılan adayların sayıca çoğunluğunun lehine sonuçlar çıkan okullardan mezun olmaları olduğu söylenebilir. Araşatırmada elde edilen sonuçlara göre yaş değişkeni 21.yüzyıl becerilerinin yalnızca bir *girişimcilik ve inovasyon becerilerinin* ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Diğer becerilerde anlamlı farklılık olmadığı için alanyazında tespit edilen çalışmalarla bu araştırmanın sonuçları benzerlik göstermektedir.

Elkatmış ve Ünal (2014), sınıf öğretmenliği adaylarının iletişim becerileri üzerinde adayların mezun olduğu lise türünün istatistiksel olarak farklılık oluşturduğu sonucuna ulaşırken çalışmada,genel lise mezunlarıyla diğer lise mezunları arasındaki anlamlı farklılık araştırmış ve farklılığın genel lise mezunlarının aleyhine olduğu sonucuna ulaşılmışlardır. Uygun & Arıkan (2019), iletişim becerilerinin oluşumunda öğrenim görülen ve mezunu olduğu lise değişkeninin beceriler üzerinde anlamlı fark oluşturmadığını tespit etmişlerdir.Ortaya çıkan sonuç, Kılıçoğlu vd. (2011), Çevik (2011) Ocak ve Erşen (2015), Yıldız ve Kurtuldu (2016), Gedik ve Akhan (2011) gibi araştırmacıların çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Çalışmanın katılımcı öğretmen adaylarının etkili iletişim becerilerinin ortaya çıkmasında mezun olunan okul değişkeni açısından anlamlı farklılık oluşmamıştır. Bu sonucun ortaya çıkmasında, katılımcıların büyük bir çoğunluğunun birbirleriyle benzer program uygulayan okullardan mezun olmalarının temel etken olduğu denilebilir. Ayrıca etkili iletişim becerileri bakımından anlamlı farklılık olmamasının sebeplerinden biri de çalışmaya katılan adayların etkili iletişim becerilerine en çok ihtiyaç duyan alanlardan dil ve gramer öğrenimi gören adaylar olması temel etkenlerden biri olarak değerlendirilebilir. Çalışmamızın sonucu alanyazında bu konuyla ilgili yapılan çalışmalarla benzeşmekte olup alanyazın çalışmalarıyla desteklenmiştir.

Türkçe öğretmen adayları ile Türk dili edebiyatı öğretmeni adayları arasında 21. yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerilerini kullanmalarında kitap okuma değişkeninin etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda göre *ÇBYYB*'nin *bilgi ve teknoloji okuryazarlığı, eleştirel düşünme ve problem çözme, sosyal sorumluluk ve liderlik, kariyer bilinci*, alt becerilerinde; *EİB'nin egoyu geliştirici dil, etkin dinleme, kendini tanıma-kendini açma, ben dili boyutlarının* puan olarak aralarında anlamlı farklılık olduğunu görülmüştür.

Arada bir kitap okuyanların sürekli kitap okuyanlara göre *ÇBYYB*'nin *bilgi ve teknoloji okuryazarlığı, eleştirel düşünme ve problem, çözme becerileri* puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek olduğu; hiç kitap okumayanların sürekli kitap okuyanlara göre sosyal sorumluluk ve liderlik becerisi puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek olduğu; hiç kitap okumayanların ve arada bir kitap okuyanların sürekli kitap okuyanlara göre *kariyer bilinci becerileri* puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek önem düzeyinde anlamlı olduğu analizler sonucunda belirlenmiştir.

Erbek (2021), çalışmasında öğretmen adaylarının *bilgi, medya ve teknoloji* ile *yenilikçi kariyer becerileri* boyutlarında anlamlı farklılık olmadığını gözlemlerken, *öğrenme ve yenilenme becerileri* boyutu ile *21. yüzyıl becerileri öz yeterlilik algılarında* okumaya ayrılan zaman değişkeni açısından anlamlı farklılık oluştuğu sonucunu bulmuştur.

Aksüt (2023) çalışmasında *YYBYA'nı* günlük kitap okuma alışkanlığı ve süresi değişkeni bakımından incelemiş,önem düzeyinde anlamlı farklılık bulamamıştır. Erdoğan (2020) çalışmasında, Türkçe öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığı değişenine *YYBYA* ile alt boyutlarında düzenli ve düzensiz kitap okuyan öğretmen adayları arasında anlamlı farklılaşma olmadığı sonucunu tespit etmiştir.

Bu araştırmada, alanyazında bulunan araştırmaların aksine 21.yüzyıl, becerilerinin, alt boyutlarında kitap okuma değişkeni bakımından anlamlı farklılık görülmektedir. Ancak *arada bir kitap okuyanların* sürekli kitap okuyanlara göre; hiç kitap okumayanların sürekli kitap okuyanlara göre; hiç kitap okumayanların ve arada bir kitap okuyanların sürekli kitap okuyanlara göre *bilgi ve teknoloji okuryazarlığı, eleştirel düşünme ve problem çözme, sosyal sorumluluk ve liderlik, kariyer bilinci becerileri* boyutlarındaki puanlarda görülen anlamlı farklılık beklentinin aksi bir sonuçtur. Beklenti anlamlı farklılığın sürekli kitap okuyanların lehine olması yönündedir. Bu beklenti geleneksel eğitim ve öğretim anlayışı ile örtüşen bir durumdur. Çünkü *okuma alışkanlığı* tüm dönemlerde önemlidir ve yetişen tüm bireylerde olması beklenen ve istenen bir alışkanlıktır. Bu itibarladır ki okuma; ruhları doyuran, insanları farklı kılan, geleceği şekillendiren, insanları olgunlaştıran eşsiz bir alışkanlık olup zorla değil, istenerek yapıldığında kazançları çok olan bir beceridir. Ancak araştırmamızda

ortaya çıkan sonuçtan hareketle, *arada bir kitap okuyanların* sürekli kitap okuyanlara göre; hiç kitap okumayanların sürekli kitap okuyanlara göre, hiç kitap okumayanların ve arada bir kitap okuyanların sürekli kitap okuyanlara göre becerilerde farklılık oluşturması kuşaklara okuma alışkanlığı kazandırması beklenen Türkçe ve edebiyat öğretmenlerinde görülünce yüzyıla göre düşünülmesi gereken bir tespit yapmamızı zorunlu kılıyor. Sonuçlara göre çağımızın insanı öğretmen adayı da olsa okumayı değil 21. yüzyılın bilgi ve becerileri ile hareket etmeyi tercih etmektedir. Bu sebepledir ki *arada bir okuyanların* ya da hiç okumayanların 21. yüzyıl becerileri boyutlarında sürekli okuyanlara karşı anlamlı farklılığı ortaya çıkmıştır, denilebilir.

Katılımcı öğretmen adayları arasında *etkili iletişim becerilerine* sahip olunmasında kitap okuma değişkeni açısından anlamlı farklılık olup olmadığı incelendiğinde sürekli kitap okuyanların arada bir kitap okuyanlara göre *egoyu geliştirici dil boyutu, etkin dinleme boyutu* puanlarının aritmetik ortalamalarının daha yüksek olduğu, sürekli kitap okuyanların hiç kitap okumayanlara ve arada bir kitap okuyanlara göre *kendini tanıma-kendini açma boyutu ve ben dili boyutu* puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek olduğu analiz sonucunda tespit edilmiştir.

Karatekin vd. (2012), ilköğretim öğrencilerinin okudukları kitapların sayısı ve süresi arttıkça iletişim becerilerinin artığını, günlük televizyon izleme ve bilgisayar kullanmanın artmasıyla iletişim becerisi azaldığını ifade ederken, Şen (2009), Türkçe öğretmeni adaylarının *etkili iletişim becerilerinin* alt boyutu *eleştirel düşünmeye yönelik tutumların*, kitap okuma sıklığı bakımından istatistikî anlamda farklılık göstermediğini tespit etmiş, çalışma sonucunun beklentileri karşılamadığını ifade etmiştir.

Etkili iletişim becerilerinin alt boyutlarında sürekli kitap okuyanların hiç okumayanlara ya da arada bir okuyanlara göre karşı aritmetik ortalamasının yüksek olması ve tüm becerilere sahip olması 21. yüzyıl becerilerindeki durumun aksine oluşan ve olması beklenen sonuçtur. Okuryazarlık becerileri, *Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde Beceriler* çerçevesinde de öğrenci ve öğretmenlerden beklenen ve oluşması istenen davranış değişikliklerinin temelinde yer almaktadır. Çalışmamızda, bu değişkenle ilgili çıkan sonuç alan yazındaki çalışmalardan Karatekin vd. (2012), çalışmaları ile benzeşirken Şen'in (2009), çalışması ile benzeşmemektedir.

Katılımcı öğretmen adayları arasında yaratıcı yazma becerileri değişkeninin *ÇBYYB*'nin *bilgi ve teknoloji okuryazarlığı, girişimcilik ve inovasyon, sosyal sorumluluk ve liderlik, kariyer bilinci becerileri* puanları açısından farklılık anlamlı bulunmuş "hayır yazmam" ve "arada bir yazarım" diyenlerin "evet yazarım" diyenlere göre *ÇBYYB* açısından bilgi ve teknoloji okuryazarlığı girişimcilik ve inovasyon becerilerinin puanlarının aritmetik

ortalaması daha yüksek olduğu," hayır yazmam" diyenlerin "evet yazarım" diyenlere ve "arada bir yazarım" diyenlere göre sosyal sorumluluk ve liderlik becerileri puanlarının aritmetik ortalamasının daha yüksek olduğu, kariyer bilinci boyutunda ise "hayır yazmam" diyenlerin "arada bir yazarım" diyenlerden aritmetik ortalamalarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmada *ÇBYYB*'nin alt boyutlarının yaratıcı yazma değişkeninde ortaya çıkan *"hayır yazmam"* ve *"arada bir yazarım"* diyenlerin *"evet yazarım"* diyenlere göre bilgi ve teknoloji okuryazarlığı ile girişimcilik ve inovasyon becerilerinde anlamlı farklılığın oluşması yazma becerilerinin gelişmesini önemsemeyip 21.yüzyıl becerilerini önemseyip ve kimi becerilerde yeterliliklerinin olduğunu yine *"hayır yazmam"* diyenlerin aritmetik ortalamasının *"arada bir yazarım"* ve *"sürekli yazarım"* diyenlere göre sosyal sorumluluk ve liderlik becerileriyle kariyer bilinci becerisinin daha yüksek olması yazma becerileri zayıf 21. yüzyıl becerileri gelişmiş, çağdaşları ile yarışabilecek donanımlı ve özgüveni yerinde bireyler yetiştirecek öğretmen adayları yetiştiğine işaret etmektedir.

İlgili literatür incelendiğinde ise 21. yüzyıl becerilerinin yaratıcı yazma veya yazma becerisine göre farklılık oluşturup oluşturmadığını inceleyen çalışmaya rastlanmazken *YYÖYB*21. yüzyıl öğrenme ve yenilenme becerileri üzerine ders kitaplarının değerlendirmesi; ilkokul öğrencilerinin STEM eğitimi ve öğrenme ve yenilenme becerileri özel yetenekli öğrencilerin öğrenme ve yenilenme becerileri üzerine yapılan çalışmalar bulunmaktadır.

Etkili iletişim becerileri açısından yazanların yazmayanlara göre *egoyu geliştirici dil boyutu ve empati boyutu* puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar önem düzeyinde anlamlı olduğu, yazanların ve arada bir yazanların yazmayanlara göre kendini tanıma-kendini açma boyutu puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve aralarındaki farklar önem düzeyinde anlamlı olduğu analizler sonucunda bulunmuştur.

Elkatmış ve Ünal (2014), test sonuçlarına göre sınıf öğretmenliği adaylarının iletişim beceri düzeylerinde günlük tutma ve not alma değişkeninin etkisini tespit ettiği çalışmasında farkın günlük tutmayanlar/not tutmayanların lehine yani yazma alışkanlığı olmayanların yazanlara göre iletişim becerilerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Temizkan'a (2014) göre yazma; birikim, donanım ve tecrübe gerektiren ve zor gelişen bir dil becerisidir.Birçok beceriyi beraberinde isteyen yazma becerisine öğretmen adaylarının eğilimlerin az olduğunu düşündürmektedir.

Çalışmada, etkili iletişim becerilerinin *egoyu geliştirici dil boyutu* ve *empati boyut* becerilerinde yazanların yazmayanlara göre aritmetik ortalamasının yüksek olması yazma ve okuma becerisi yerinde olan bireylerden beklenen sonuç olarak değeelendirilebilir. Çünkü "kişiye kendisini zayıf ve yetersiz hissettirmeden eksiklerini giderebilmesi ya da öz saygı

geliştiren dil anlamına gelen egoyu geliştiren dil kişinin eksiklerini okuyarak yazarak araştırarak bulmasına yardımcı olacaktır. Yine TDK'ye göre kendini duygu ve düşüncede bir başkasının yerine koyabilmek anlamına gelen empati de okuma ve yazma, hissetme becerileriyle ortaya çıkacaktır. Araştırmamızda "yazanların" "arada bir yazanlara" ve "hiç yazmayanlar" göre aritmetik ortalaması yüksek olan bir beceri boyutu *kendini tanıma- kendini açma boyutu* da yazan, yazma becerisi yerinde olan kendisini doğru ifade eden bireylerden beklenen davranış olup çalışmada görmek istenen beceri boyutu ve değişkendir. Alanyazında yazma becerisinin *etkili iletişim becerilerinin* etkisi üzerine yapılan çalışmaya rastlanmadığı için araştırma sonuçları bağlamında bu değişkenin etkili iletişim becerileri üzerine etkisini göstermesi bakımından önemlidir.

Katılımcı öğretmen adayları arasında *ÇBYYB* ile *EİB'*nin kullanılmasında doğup büyüdükleri yerleşim yeri değişkeni açısından anlamlı farklılık oluşturduğu, *ÇBYYB'nin bilgi ve teknoloji okuryazarlığı becerileri ile girişimcilik ve inovasyon becerilerinde; etkili iletişim becerilerinin de etkin dinleme boyutu* puanları açısından önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Kasaba ve köyde yaşayanların büyükşehirde yaşayanlara göre bilgi ve teknoloji okuryazarlığı becerileri puanlarının aritmetik ortalamasının yüksek bulunduğu, kasabada yaşayanların büyükşehirde, şehirde, ilçede ve köyde yaşayanlara göre *girişimcilik ve inovasyon* becerileri puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve anlamlı olduğu, kasabada yaşayanların büyükşehirde ve ilçede yaşayanlara göre *ÇBYYBÖ* puanının aritmetik ortalaması daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Toptal (2021), yaşanılan yer değişkeni açısından 21. yüzyıl becerilerinin *öğrenme ve yenilenme becerileri* puanında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit etmiş, semt veya beldede oturanların öğrenme ve yenilenme becerileri puanının il, ilçe, kasaba gruplarından daha düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aynı şekilde yaptığı incelemede, *bilgi medya ve teknoloji becerileri* puanında, yaşanılan yerleşim yeri değişkeninin istatistikî bir farklılık oluşturduğunu tespit etmiş, il merkezinde oturan adayların bilgi medya ve teknoloji becerileri puanlarının, semt veya beldede oturanlara göre daha düşük bularak farkı tespit etmiştir. Bu durumda, semt veya beldede oturan katılımcıların bilgi medya ve teknoloji düzeylerinin il merkezinde bulunan katılımcılara oranla daha yüksek olduğu kanaatine ulaşmıştır.

Çalışmaya katılım sağlayan öğretmen adayları arasında *ÇBYYB'nin* kullanılmasında doğup büyünen yerleşim yeri değişkeni açısından bilgi ve teknoloji okuryazarlığı ile girişimcilik ve inovasyon becerileri puanlarında köy ve kasabada yaşayanların büyükşehir, şehir ve ilçede yaşayanlara göre aritmetik ortalamaları yüksek bulunması kuşkusuz beklenmeyen şaşırtıcı bir sonuçtur.Çünkü 21. yüzyıl becerileri denildiğinde daha çok şehir

merkezlerinde yaşayan teknoloji ile iç içe olan bilginin her türlüsüne kolayca ulaşabilen bireylerin ve becerilerinin yüksek olması beklenmektedir. Bu durum kırsalda yaşayan bireylerde bilgi ve teknolojiye daha aç olunduğunu ya da bu becerilere ayırabilecekleri zamanın daha çok olduğu veya bu alanda kendi eksikliklerini gidererek tamamlama istek ve arzusuyla yaşadıklarını düşündürebilir. Alanyazında bu değişkenle pek fazla çalışma yapılmadığı için yapılan çalışma ile kısmen benzeşirken çalışmadan çıkan sonuç 21. yüzyılı becerilerine etkisi açısından örnek ve önemli bir çalışma olarak değerlendirilebilir.

Aydın vd. (2017), çalışmalarında katılımcı olan beden eğitimi öğretmen adaylarının yaşamlarını sürdürdükleri yerleşim merkezleri değişkeni açısından *iletişim becerileri* puanlarında anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşmışlar, büyükşehirde ve ilçede yaşayan beden eğitim öğretmenlerinin iletişim beceri puanlarını köyde yaşayan beden eğitimi öğretmenlerinden daha yüksek ve anlamlı bulmuşlardır. Tepeköylü (2007), ise çalışmasında, yaşadıkları yerleşim merkezi değişkeni açısından iletişim beceri düzeyi puanlarında istatistikî anlamlı bir fark bulamamıştır.

Çalışmada, etkili iletişim becerilerinin etkin dinleme boyutunda Türkçe öğretmen adayları ile Türk dili ve edebiyatı öğretmeni adaylarından, ilçede yaşayanların büyükşehir, şehir ve köyde yaşayanlara göre aritmetik ortalaması yüksek bulunarak alanyazındaki benzer çalışmaların aksine bir sonuç çıkmıştır. Alanyazındaki çalışmalarda, iletişim düzeylerine göre büyükşehir ve ilçede yaşayan öğretmen adayları köyde yaşayan öğretmen adaylarından daha yüksek bulunmuş ve bu sonuç yapılabilecek benzer çalışmalarda çıkması muhtemel sonuçlar arasında yer almakta olup alan yazında ulaşılan sonuç ile çalışmamızdan çıkan sonuçlar değişkenin etkili olması bakımından benzeşirken ortaya çıkan sonuçlar bakımından benzeşmemektedir. Yer değişkeninin etkili iletişim becerilerinin tüm alt boyutlarında anlamlı farklılık oluşturması beklenen bir sonuç iken araştırma sonucuna yansımamış, bu sonuç üzerinde durulması irdelenmesi gereken bir husustur.

Araştırmaya katılan öğretmen adayları arasında gerek *ÇBYYB* gerekse *EİB'*nin gelişmesinde anne eğitim durumları değişkeni puanları açısından fark anlamsız bulunmuş, becerilerin ortaya çıkmasında annenin eğitim durumu değişkeni etkili olmamıştır, sonucu ortaya çıkmıştır. Toptal (2021), *bilgi, medya ve teknoloji becerileri* puanında, anne eğitim durumunun istatistikî olarak anlamlı bir farklılık oluşturduğunu tespit ederken anne eğitim düzeyi lise olanların *bilgi medya ve teknoloji becerileri* puanlarının, anne eğitim düzeyi üniversite olanlara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşırken *öğrenme ve yenilenme becerileri* ile *yaşam ve kariyer becerileri* alt boyutlarının puanlarında istatistikî anlamda anlamlı bir farklılığa ulaşamamıştır. Çetinkaya (2011), çalışmasının analiz ortalamalarında

annelerin eğitim durumlarının farklılık oluşturduğuna ulaşsa da varyans analizinin sonuçları açısından, gruplandırmalar arasında anlamlı bir farklılık tespit edememiştir. Ulaşılan bulgulardan hareketle sadece ortalamaya bakarak anneleri liseden mezun olanların puanlarının yüksek olduğunu belirlemiştir. Erigüç ve Eriş (2013), ise öğrencilerin genel iletişim beceriler düzeyleriyle anne eğitim seviyesi arasında anlamlı bir farklılık tespit ederken anneleri ilkokul mezunu olanların diğer öğrencilerin iletişim becerileri puanlarından yüksek olduğu sonucunu tespit etmişlerdir. Araştırmada alt boyutlar açısından öğrencilerin duyuşsal ve bilişsel iletişim beceri puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edemezken davranışsal iletişim becerileri puanlarının farklılaştığı ve anne eğitimi ilkokul olan öğrencilerin genel iletişim beceri puanları farklı iken, lise ve daha iyi seviyede anne eğitim olan öğrencilerin davranışsal iletişim becerileri puanlarının diğerlerinden yüksek olduğu sonucunu bulmuşlardır. Bakar (2020), *YYBYAÖ*'nin *öğrenme ve yenilenme becerileri, yaşam ve kariyer becerileri bilgi, medya ve teknoloji becerileri* boyutlarının anne eğitim düzeyleri karşılaştırmasında istatistikî olarak anlamlı bir farkoluşturmadığı sonucunu tespit etmiştir. Aksüt (2023), çalışmasında, annelerin eğitim durumlarının *21. yüzyıl becerileri yeterlik algılarını* ve boyutlarını etkileyen bir değişken olmadığı kanaatine ulaşmıştır. Varki (2021), 21.yüzyıl becerilerinin tüm alt boyutlarının puanlarında anne eğitim seviyesi değişkeninin istatistikî ve anlamlı bir farklılaşma oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Çalışmamızda, *ÇBYYB'nin* ortaya çıkmasında annelerin eğitim durumlarına bağlı olarak anlamlı farklılık çıkmamıştır. Bu sonuç alanyazında ulaşılan (Toptal, 2021; Çetinkaya,2011; Aksüt,2023; Varki,2021)'nin çalışmaların sonuçları ile benzeşmektedir.Bu sonucun, içinde bulunduğumuz bu dönemde ve üniversite öğrenimi gören öğrenciler veya öğretmen adayları için olabilecek sonuç olarak karşılanması ve alanyazındaki (Toptal, 2021; Çetinkaya, 2011; Aksüt, 2023; Varki, 2021) benzer içerikli çalışmaları ile tutarlılık göstermesi doğal bir sonuç olarak kabul edilebilir.

Yılmaz (2007), araştırmasında, eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrencilerinin iletişim becerileri puanlarında anne eğitim değişkeninin istatistikî olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır. Toy (2007), araştırmasında annelerinin eğitim durumunun öğrencilerinin *davranışsal, duygusal, zihinsel* ve *genel iletişim becerileri* puanlarının tamamında ve gruplarında önem düzeyinde anlamlı farklılık belirleyememiştir. Sezgin (2019), sosyal bilgiler öğretmen adaylarının etkili iletişim becerilerinin tüm boyutlarında anne eğitim durumunun etkili olmadığı ve istatistikî olarak anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmanın katılımcılarının etkili iletişim becerilerinde annenin eğitim değişkenin 21. yüzyıl becerilerinin ortaya çıkmasında anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucu alanyazındaki (Sezgin, 2019; Toy, 2007; Yılmaz, 2007) çalışma sonuçları ile örtüşmektedir.

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının babalarının eğitim durumuna göre *ÇBYYBÖ'nin girişimcilik ve inovasyon* becerisi ile *EİBÖ'nin kendini tanıma-kendini açma* boyutunun aritmetik ortalamasının yüksek ve farklılığın da anlamlı olduğuna ulaşılmıştır.

Aguila (2015), İngiliz dili ve edebiyatı öğrencileri üzerine yaptığı çalışmasında eğitim düzeyi yüksek olan babaların çocuklarının 21. yüzyıl becerilerini kullanma düzeylerini yüksek ve anlamlı bulmuştur. Bakar (2020), 21. yüzyıl becerilerini etkili kullanmada babanın eğitim durumu değişkenine göre yaptığı çalışmada babası ilk, orta ve lise mezunu olan çocukların becerileri kullanmada babası lisans ve lisansüstü eğitim mezunu olan öğrencilere göre daha yüksek ve babası ilk, orta ve lise mezunlarının lehine olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çiftçi (2020), sosyal bilgiler öğretmenliği okuyan adayların 21.yüzyıl becerileri yeterlilik algısını baba eğitim durumunun etkilediği sonucuna varmıştır. Varki (2021), de öğretmen adaylarının *çok boyutlu 21. yüzyıl becerileri* ile *yaratıcı düşünme eğilimlerini* incelediği çalışmasında baba eğitim, durumunun öğretmen adaylarının becerileriyle *yaratıcı düşünme* eğilimlerini etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Aksüt (2023), çalışmasında babanın eğitim durumunun *21. yüzyıl becerileri yeterlik algılarında* etkili olmadığını tespit etmiştir. Toptal (2021), araştırmasında *21. yüzyıl becerileri, özyeterlik algı* düzeylerinda baba eğitim durumu değişkeninin etkisini incelediği çalışmasının sonucunda, *öğrenme ve yenilenme, yaşam ve kariyer becerileri ile bilgi, medya ve teknoloji becerileri* alt boyutu puanlarında, baba eğitim durumunun anlamlı bir farklılık oluşturmadığını tespit etmiştir.

Çalışmamızda, *ÇBYYB'nin girişimcilik ve inovasyon* boyutunun ortaya çıkmasında babanın eğitim değişkeni anlamlı fark oluşturmuştur. Bu durum babaların öğretim seviyelerinin artmasının çocuklar üzerinde anlamlı fark oluşturduğu sonucunu ortaya çıkardığı gibi babaların öğrenim seviyelerinin artmasıyla sosyoekonomik seviyenin düzelmesi ve iyileşmesiyle baba değişkeni çocukların 21. yüzyıl becerilerinin ortaya çıkmasında olumlu etki yapmış olarak algılanıp yorumlanabilir. "Yenilik" olarak da bilinen *inovasyon* ile kâr etmek gayesiyle risk alıp iş kuranların yaptıkları atılım olarak tanımlanan *girişimcilik* çocukların üzerinde annenin eğitim değişkeni anlamlı farklılık oluşturmazken, babanın eğitim durumu değişkeni 21.yüzyıl becerilerinin ortaya çıkmasında etkili olduğu sonucuna ulaşmamızı sağlamıştır. Çalışmamızda ulaştığımız sonuç alanyazındaki (Aguila, 2015; Aksüt, 2023; Bakar, 2020; Çiftçi, 2020; Varki, 2020) gibi araştırmacıların çalışmalarından elde ettikleri sonuçlarla benzerlik gösterirken; Toptal'ın (2021), çalışması ile de ters düşmektedir.

Etkili iletişim becerilerinden *kendini tanıma-kendini açma* boyutunda babalarının eğitimi yüksek lisans olanların babası okuryazar olmayanlara, ilkokul, ortaokul ve ön lisans olanlara göre puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve anlamlı bulunduğu tespit edilmiştir.

Yılmaz (2007), eğitim fakültesi öğrencilerinin iletişim becerileri bilişsel iletişim becerileri puanları açısından baba eğitim durumu değişkeninin öğrencilerin becerileri üzerinde anlamlı farklılık oluşturduğu sonucuna ulaşırken, Çetinkaya (2011),çalışmasında katılımcıların iletişim becerilerinde babanın eğitim durumuna değişkeninin etkili olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Erigüç vd. (2013), öğrencilerin iletişim becerileri üzerinde babalarının eğitim durumunun farklılık göstermediği sonucunu bulmuşlardır.Yine Toy (2007), da çalışmasında iletişim becerilerinde babanın eğitim durumunun, davranışsal, duygusal, zihinsel ve genel iletişim beceriler puanlarının tamamında gruplar üzeinde ve aralarında anlamlı fark bulamamıştır. Sezgin (2019), çalışmasında öğretmen adaylarının etkili iletişim becerileri üzerinde baba eğitim durumunun etkisi bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Çalışmamızda etkili iletişim becerilerinin *kendini tanıma-kendini açma* boyutunda baba değişkeninin lisans seviyesinde anlamlı fark oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu durum eğitim seviyesi yüksek ailelerde etkili iletişim becerilerinin tüm alt becerilerinde kendisi göstermesi gerekirken çalışmamızda sadece bir boyutta etkisini hissettirmiştir.Durum alanyazındaki babanın eğitim durumu değişkenin anlamlı fark oluşturmadığı sonucuna ulaşan çalışmalarla örtüşmese de çok büyük farklılık da göstermemiştir. Oysa gerek annenin eğitim seviyesi gerekse babanın eğitim seviyesi değişkeni çocukların iletişim becerilerinde doğrudan etkili olduğu yaşadığımız ve çalıştığımız eğitim ve öğretim çevresinden tespit ettiğimiz kanaattir.

Katılımcı öğretmen adayları arasında *çok boyutlu 21. yüzyıl becerile*ri ile *etkili iletişim becerilerinin* ortaya çıkmasında ailenin gelir durumu değişkeni açısından anlamlı farklılıkların olup olmadığı konusunda, *çok boyutlu 21. yüzyıl becerileri* açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Alkış (2020), araştırmasında yükseköğrenim öğrencilerinin ailenin gelir değişkeni bakımından *21. yüzyıl bilgi yeterliklerinin girişimcilik, kişisel finans, sosyal sistem, biyoenerji, medya ve sağlık* boyutlarının ortalamalarında anlamlı bir farklılık bulamazken, teknoloji ve mühendislik boyutu puan ortalamasının anlamlı farklılaştığını yine *iletişim, eleştirel düşünme ve iş birlikçi öğrenme* boyutlarının ortalamalarında öğrencilerin aile gelir değişkeninin anlamlı farklılık oluşturmadığını *yaratıcılık* alt boyut puan ortalamasının ise anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır.Ailesinin gelir seviyesi yüksek olan öğrencilerin teknoloji ve mühendislik ile yaratıcılık alt boyut puan ortalamalarının, aile gelir

seviyesi düşük olan öğrencilerden anlamlı ve de yüksek olduğunu tespit etmiş. Zeybek (2019), lise öğrenimi yapan öğrencilerin 21. yüzyıl yeterliliklerini inceldiği çalışmasının sonucunda ailenin gelir değişkeninin beceriler üzerinde anlamlı fark oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Alanyazında Özden vd. (2018), Toptal (2021) gibi araştırmacılar öğretmen adaylarının 21.yüzyıl becerilerini konusunda yaptıkları çalışmalarında ailenin gelir düzeyinin 21. yüzyıl yeterlilik algılarına etki edip farklılık oluşturduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Çalışmamızda çok boyutlu 21. yüzyıl becerilerinin ortaya çıkmasında ailenin gelir durumu değişkeninin anlamlı fark oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç alan-yazındaki (Alkış, 2020; Zeybek, 2019) çalışmalarındaki sonuçlarla benzeşirken (Özden vd., 2018; Toptal, 2021) çalışmalarının sonuçları ile benzeşmemektedir.

Etkili iletişim becerilerinden de *egoyu geliştirici dil boyutu ve ben dili* boyutu puanları açısından önem düzeyinde anlamlı fark tespit edilmiş ve aile gelirinin "asgari ücret - 25.000 TL" olan adayların aile geliri "35.001-45.000 TL" olan adaylara göre *egoyu geliştirici dil* boyutu puanı aritmetik ortalamasının daha yüksek olduğu; aile gelirinin "asgari ücretin altında"," asgari ücret-25.000 TL" ve" 25.001-35.000 TL" olan adayların aile geliri "35.001-45.000 TL" olanlara göre ben dili boyutu puanlarının aritmetik ortalaması daha yüksek ve anlamlı bulunmuştur.

Erigüç vd. (2013), öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyine göre yaptıkları karşılaştırmada genel iletişim becerileri ve alt boyutlarının puanlarına öğrenci ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyinin anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Sezgin (2019), çalışmasında ailenin gelir durumu değişkeninin öğretmen adaylarının iletişim becerileri üzerinde anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır. Mete (2021), çalışmasında Türkçe öğretmenliği okuyan adayların *etkili iletişim* ve *iletişim kaygısı* üzerinde ailenin gelir seviyesinin anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır. Kadakal ve Alver'in (2017) çalışmaları da bu doğrultuda sonuç vermiştir.

Araştırma sonuçlarına göre etkili iletişim becerilerinin *egoyu geliştirici dil* boyutu ve *ben dili* boyutlarında ailenin gelir durumu değişkeni anlamlı farklılık göstermiş,çıkan sonuç alanyazında tespit edilen çalışmalarla benzerlik göstermemektedir. Üzerinde durulması ve yorumlanması gereken en önemli hususlardan biri de her iki beceri boyutunun hangi gelir grubu değişkeninde anlamlı farklılık oluşturduğudur. Zira becerilerin birinde asgari ücret-25.000TL diğerinde de asgari ücret altı gelir seviyesine sahip olunan ailelerin çocuklarıdır. *Egoyu geliştirici dil* kişilerarası ilişkileri olumlu etkileyen dil olup kişinin olumlu yanlarına ve performansına etki yapabilmektedir, *ben dili* kullanan insanlar ise çevresine mesajları daha ılımlı daha yumuşak verir. Çıkan bu sonuçlar maddi durumu iyi olmayan ailelerin çocukları bu

konuda kendilerini hayata daha iyi hazırladıklarını, zor hayat şartlarından geçen bireylerin etkili iletişim becerilerinde daha başarılı olduklarını düşündürebilir.

Katılımcı öğretmen adayları arasında çok boyutlu 21. yüzyıl becerilerinin ortaya çıkmasında anne meslek durumu değişkeni ölçeğinin *bilgi ve teknoloji okuryazarlığı* becerileriyle *kariyer bilinci* alt becerilerinde anlamlı fark oluşturmuş, annesi memur olanların annesi, ev hanımı olanlara göre *bilgi ve teknoloji okuryazarlığı* becerileri, *kariyer bilinci* becerilerinin aritmetik ortalamasının daha yüksek ve anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Aksüt (2023), sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, *öğrenme ve yenilenme, yaşam ve kariyer* ve *bilgi, medya ve teknoloji* becerileri boyutları ile 21. yüzyıl becerileri yeterlik algıları toplam puanında annenin mesleği değişkeni açısından istatistikî olarak etkisini araştırmış, sonuçta anne mesleği değişkeninin 21.yüzyıl becerileri üzerinde farklılık oluşturmadığı kanaatine ulaşmıştır.

Uygun ve Arıkan (2019), öğretmen adaylarının iletişim becerileri üzerinde anne mesleğinin etkisini araştırtırdığı çalışmasında öğretmen adaylarının anne mesleklerinin iletişim beceri düzeyleri geneli ve alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmışlardır.Söz konusu çalışmada ayrıca annesi serbest meslekle uğraşanların iletişim beceri ortalamaları hem ölçeğin toplam puanında hem de alt boyutlarında çalışmanın öteki meslek gruplarından yüksek olduğuna ulaşmışlardır. Önem ve Coşkun (2021), bakış açısı edinme becerileri konusunda yaptıkları çalışmalarında; anneleri memur, işçi, serbest meslek ve ev hanımı çocukları aralarında anlamlı bir farklılığa ulaşılırken öteki gruplarda anlamlı farklılığa ulaşamamışlar. Tepeköylü vd. (2009), araştırmalarında annelerin eğitim ve meslek değişkenleri öğrencilerin iletişim beceri algılarında anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna varmışlardır. Uyar ve Erdoğdu (2021), anne meslek değişkeninin çocukların iletişim becerileri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulamamıştır. Gökalp (2017), iletişim becerisi düzeylerinde yüksekokul öğrencilerinin, annelerinin icra ettiği meslek değişkeni bakımından istatistikî olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre adayların anne meslek değişkenine göre 21. yüzyıl becerilerinde bilgi ve teknoloji okuryazarlığı ve kariyer bilinci boyutlarının anlamlı farklılık görülmüştür.Sonuç alanyazında ulaşılan Aksüt'ün (2023) çalışma sonucundan farklılık göstermektedir.Çalışmaya katılan adayların *bilgi ve teknoloji okuryazarlığı ve kariyer bilinci becerilerinde* anne mesleği anlamlı fark oluşturmuşur. Sonucun anne mesleği memur olanların lehine olması memur olan annelerin çocuklarına rol model olmaları ve örnek alınmaları ile izah etmek mümkündür.

Anne meslek değişkeninin etkili iletişim becerilerinde anlamlı farklılık göstermemesi sonucu alanyazındaki (Uygun & Arıkan, 2019; Tepeköylü vd., 2009; Uyar & Erdoğdu, 2021; Gökalp, 2017) gibi araştırmacıların çalışma sonuçlarıyla desteklenmektedir.

Araştırmanın katılımcı öğretmen adaylarının babanın mesleğine göre *Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeğinde* anlamlı fark bulunmamıştır. *Etkili İletişim Beceriler Ölçeğinin etkin dinleme* boyutu alt becerisinin puanları açısından önem düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur. Babası memur ve emekli olan adayların, babası özel sektör çalışanı ve çiftçi olan adaylara göre *etkin dinleme* boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının daha yüksek ve anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aksüt (2023), sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının, 21. yüzyıl becerileri ile yeterlik algıları toplam puanında baba meslek değişkeninin söz konusu ölçek ve boyutları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığını tespit etmiştir. Uygun ve Arıkan (2019), çalışmalarında sosyal bilgiler öğretmenliği eğitimi alan adayların iletişim becerilerinde baba meslek durumunun etkisini araştırmışlar ve çalışmalarının sonucunda iletişim becerileri ve boyutları üzerinde baba meslek değişkeninin farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Ancak öğretmen adaylarından babaları emekli olanların iletişim becerilerinde hem ölçeğin toplam puanı hem de alt boyutlarının puanlarının diğer meslek gruplarının çocuklarına göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Tepeköylü vd. (2009), çalışmalarında baba eğitim seviyesi ile baba mesleğinin öğrencilerin iletişim becerisi algıları üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Uyar ve Erdoğdu (2021), baba meslek değişkeninin çocukların iletişim becerilerindeki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Şen (2009), babaların mesleki durumlarının öğretmen adaylarının eleştirel düşünme tutumlarında anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır. Gökalp (2017),baba mesleği değişkeninin öğrencilerin iletişim becerileri değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlarda istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığını tespit etmiştir. İlaslan (2001), ise ortaöğretim öğrencilerine yönelik çalışmasında, baba mesleğinin iletişim becerilerinde anlamlı fark oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Çalışma sonucu ile benzerlik gösteren Aksüt'ün (2023), çalışmasında da görüldüğü üzere 21.yüzyıl becerilerinin ortaya çıkmasında baba mesleği değişkeni anlamlı farklılık oluşturmamıştır. Bu durum çocukların bu becerileri elde etmelerinde baba mesleği etkili değildir,sonucuna ulaşmamızı sağlamıştır.

Baba mesleği değişkeni etkili iletişim becerilerinin *etkin dinleme* boyutunda anlamlı farklılık göstermiştir.Sadece bir boyutta anlamlı farklılık görülmesi sonucu alanyazında tespit edilen çalışmalarla benzerlik göstermemektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adayları arasında *çok boyutlu 21. yüzyıl becerilerinin* gelişmesinde sosyal medyayı takip etme değişkeni bakımından ölçeğin *eleştirel düşünme ve problem çözme* becerileri alt becerisinin puanları açısından önem seviyesinde anlamlı bulunmuştur.Sosyal medyayı sürekli takip edenlerin sosyal medyayı ara sıra takip edenlere göre eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri puanlarının aritmetik ortalamasının yüksek ve anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Aksüt (2023), öğretmen adaylarının günlük internet kullanım sürelerinin 21. yüzyıl becerileri yeterlik algıları ve alt boyutları üzerinde anlamlı etkisinin ve belirleyici rolünün olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, sosyal medyayı sürekli kullananların eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin gelişmesi *21. yüzyıl becerilerinden yaşam ve kariyer becerilerinin* kazandırdığı bir yetkinlik olarak değerlendirilmektedir. Alanyazında doğrudan bu değişkenin bu becerilere etkisini inceleyen araştırmaya rastlanamamıştır.

Ocak ve Erşen (2015), sosyal medyayı ve siteleri*"her gün"* ziyaret eden öğretmen adaylarının sosyal paylaşım sitelerini kullanmayanlara göre iletişim becerileri ölçeğinden aldıkları puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Uygun & Arıkan (2019), öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin gün içerisinde teknoloji kullanım sıklıklarına göre etkisini anlamak için yaptığı çalışmasının sonucunda öğretmen adaylarının gün içerisinde teknoloji kullanım sıklığı ile iletişim beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulamamıştır.

Saville (2013), sosyal medyanın iletişim üzerindeki etkilerine yönelik eğitim uzmanlarının görüşlerine başvurduğu doktora araştırmasında uzmanlarca sosyal medyanın, bakış açısı farklılığı sağladığı,görüş ve düşüncelerin eşit sergilenmesine zemin hazırladığı, iletişim ve iş birliğini etkilediği ve insanların bir araya gelmesine fırsat verdiği şeklindeki görüşlerini ifade eder.

Sosyal medya iletişim ve bilgi paylaşımı gibi birçok konuda yaşamımızı kolaylaştırmakta bilinçli kullanıldığı zaman kullanıcılarına son derece önemli yardımlarda bulunmaktadır. Günümüzde yaklaşık 4.5 milyar kullanıcının bağımlılık düzeyinde kullandığı sosyal medya kullanımı çok küçük yaşlara kadar inmiştir. Çalışmamızda sosyal medyayı sık kullananların arada bir kullananlara göre *eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri* puanlarında farklılığın anlamlı bulunması sosyal medyadaki kariyer fırsatlarını ve bilgi kaynaklarını keşfetme ve kendi lehlerine kullanmaları açısından dikkate değer olarak değerlendirilebilir.

Çalışmada sonucunda, *etkili iletişim becerilerinin* ortaya çıkmasında sosyal medya kullanımının değişkenin anlamlı fark oluşturmadığı tespit edilmiş, sonuç alanyazındaki Uygun ve Arıkan'ın (2019), çalışma sonucuyla benzerlik göstermiştir.

Araştırmaya katılım sağlayan öğretmeni adaylarından *Linkedln* sosyal medya araçlarını kullananların etkin dinleme boyutu puan ortalamaları daha yüksek olduğu; *Twitter(X)* sosyal medya araçlarını kullananların girişimcilik ve inovasyon becerileri puan ortalamaları daha yüksek, *Twitter(X)* sosyal medya araçlarını kullanmayanların *egoyu geliştirici dil* boyutu ve *ben dili* boyutu puanları daha yüksek; *Whatsaap* sosyal medya araçlarını kullanmayanların *etkin dinleme* boyutu puan ortalamasının daha yüksek ve anlamlı *Telegram* sosyal medya araçlarını kullananların *girişimcilik ve inovasyon becerisi* ile *kariyer bilinci becerisi* puan ortalamaları daha yüksek ve anlamlı; *Tik Tok* sosyal medya araçlarını kullananların *girişimcilik ve inovasyon becerisi* ve *kariyer bilinci becerisi* ortalamalarının daha yüksek ve anlamlı olduğu sonucu bulunmuştur.

Güney (2016), öğretmen adaylarının sosyal medya araçlarını sık kullanma sıralamasının *Instagram, Whaatsap, Facebook* şeklinde sıralandığını üç öğretmen adayından birinin haftalık 20 saat üstünde sosyal medyayı kullandığını ve sosyal medyaya erişimi kolaylaştıran araçların çokluğu, çeşitliliği ve internetin yaygınlaşmasıyla her geçen gün sürenin arttığını tespit etmiştir. Çinelioğlu (2013), araştırmasında sosyal bilgiler öğretmenliği eğitimi gören adaylarının kullandığı medya kaynaklarının başında *internet* olduğu sonucuna ulaşmıştır. *İnternet ve sosyal medya* kullanımının fazla olmasının 21. yüzyıl becerilerinin *medya okuryazarlığı becerisinin* gelişmesine katkı sunduğu düşünen Deveci ve Çengelci (2008), araştırmalarının katılımcı öğretmen adaylarının kendileri için internet kullanımının *medya okuryazarlığı becerileri için* önem arz ettiği kanaatine ulaşmıştır. Ablak (2015), sosyal bilgiler öğretmenliği okuyan adayların medya okuryazarlık becerilerinin yüksek seviyede olduğu sonucunu tespit etmiştir. Yiğit (2015), medya okuryazarlık becerisinde gün içinde kullanılan internet ve televizyon izleme oranı değişkenlerinin farklılaşma göstermediğini, internet kullanımında nicelikten çok niteliğin önemli olduğunu vurgu yapmıştır. Karataş (2008), çalışmasında interneti kullanma sıklığıyla *medya okuryazarlık becerisi* arasında anlamlı bir farklılığın olduğunu;interneti kullanma sıklığının artmasıyla medya okuryazarlık düzeyinin de arttığı sonucunu belirlemiştir. Alabanı (2017), *Facebook* ve *Twitterın* en yüksek yüzdeye sahip sosyal medya araçları olduğunu ve sosyal medya kullanımı açısından kadınlar ile erkekler arasında istatistikî olarak anlamlı farklılıklar bulunduğunu ve erkeklerin, kadınlara oranla sosyal medya daha fazla kullandıklarını tespit etmiştir. Aifan (2016), çalışmasında erkek adayların kadın adaylara oranla sosyal ağları kullanma konusunda daha tecrübeli kullanıcı oldukları sonucuna

ulaşmıştır. Gür vd. (2018), yüksek öğretimde öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıklarının akademik süreçleri üzerindeki etkilerini önemli görüp bireylerin son zamanlarda günlük işlerini aksatacak derecede sosyal medya kullandıklarını ve bağımlılık hissederek sosyal medya bağımlılığı oluştuğunu ifede etmiştir. Tutgun ve Ünal (2015), sosyal medyanın bireyleri farklı açılardan etkilediğini özellikle de sosyal medyayla ilgilenen kişilerin vakitlerinin önemli bir bölümünü hesaplarıyla uğraşarak geçirdiklerini belirlemişlerdir.

Çalışmada, sosyal medya araçlarının kullanım sıklığı oransal ortaya konulmuş. Ulaşılan bilgiler ışığında sosyal medya kullananların *eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri girişimcilik ve inovasyon becerileri, kariyer bilinci becerileri*;sosyal medya kullanmayanların *egoyu geliştirici dil boyutu* ve *ben dili boyutu* ve *etkin dinleme boyutu* becerilerinin geliştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu durum alanyazında da değinildiği üzere Çinelioğlu (2013), Deveci ve Çengelci (2008), Ablak (2015), Karataş (2008), sosyal medya araçlarını kullanan bireylerde *yaşam ve kariyer becerileri* yani 21. yüzyıl becerileri gelişirken sosyal medyayı kullanmayanlarda (Tutgun & Ünal,2015) *etkili iletişim becerileri* gelişmiştir. Sonuçlardan ve alanyazından hareketle sosyal medya araçlarının kullanımı 21. yüzyıl becerilerinin gelişime katkı sunarken, kullanılmaması veya az kullanılması iletişim becerilerinin gelişmesine katkı sunmaktadır.

Araştırmaya katılım sağlayan öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümlere göre *eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri, girişimcilik ve inovasyon becerileri ile kariyer bilinci becerileri*yle iletişim becerilerinin *etkin dinleme boyutu* alt becerisinin puanları açısından aralarında önem düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir.Türk dili ve edebiyatı öğretmenliği programındakilerinin *eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri* ve *kariyer bilinci* puan ortalamaları daha yüksek bulunurken Türkçe öğretmenliği programındakilerin *girişimcilik ve inovasyon becerileri* ve *etkin dinleme* boyutu alt becerisi puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Bu durum Türk dili ve edebiyat öğretmeni adaylarının 21.yüzyıl becerilerinin geliştiğini,*eleştirel düşünme becerileri* ile *problem çözme becerilerinin* anlamlı farklılığa sahip olduğunu, ayrıca *kariyer becerilerinin* Türkçe öğretmenliği programında öğrenim gören adaylara göre geliştiğini, Türkçe öğretmenliği programı adaylarının da 21. yüzyıl becerilerinin yenilikçi ve atılımcı becerilerinden *girişimcilik ve inovasyon becerisiyle* etkili iletişim becerilerinden *etkin dinleme becerilerinin* geliştiği saptanmıştır.

Bakırcı ve Günbatar (2017), çalışmalarında *bilgi okuryazarlık düzeyi* ile alt boyutları üzerinde öğrenimine devam edilen anabilim dalının etkisini test etmişler ve sonuçta fen bilimleri öğretmenliği okuyan adayların puanlarının temel eğitim matematik öğretmeni

adaylarından yüksek olduğu kanaatine ulaşmışlardır.Dilekman vd. (2008), sınıf öğretmenliği, temel eğitim matematik, fen bilimleri,PDR anabilim dalı öğrencilerinin iletişim becerilerinde bölüm değişkenin farklılık oluşturduğunu tespit etmiş, sınıf öğretmenliği öğrencileriyle temel eğitim matematik öğrencilerinin arasında farkın sınıf öğretmenliğinde okuyanların lehine; fen bilimleri okuyanlarla temel eğitim matematik öğretmenliği okuyanlar arasında fen bilimleri öğretmenliği okuyanların lehine; PDR okuyanlarla temel eğitim matematik okuyanlar arasında anlamlı farkın PDR okuyan adaylar lehine ve yüksek olduğu sonucuna varmışlardır. Gürşimşek vd. (2008), iki farklı programında öğrenim gören eğitim fakültesi öğretmen adaylarının iletişim becerileriyle duygusal zekâ puanlarının öğrenim gördükleri programa göre araştırıp beceriler üzerinde öğrenimine devam ettikleri programların anlamlı fark oluşturduğu sonucuna varmışlardır.Varki (2020), çalışmasında, öğretmenlik öğrenimi gören adayların ÇBYYB üzerinde bölüm değişkeninin etkisini araştırmış *bilgi ve teknoloji okuryazarlığı becerilerinde*, sınıf öğretmenliği okuyanlarla fen bilgisi öğretmenliği okuyanlar arasında sınıf öğretmenliği lehine; *girişimcilik ve inovasyon becerilerinde*, Türkçe öğretmenliği okuyanlarla fen bilimleri öğretmenliği okuyanlar arasında Türkçe öğretmenliği okuyanların lehine; *kariyer bilinci becerilerinde*, Türkçe öğretmenliği okuyanlarla fen bilimleri öğretmenliği okuyanlar arasında Türkçe öğretmenliği okuyan adaylar lehine anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuyla bölüm değişkeninin yüzyıl becerilerini yüksek düzeyde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Aydın (2019), da çalışmasında öğretmen adaylarının okudukları bölüm ile sınıf seviyesinin çok boyutlu 21. yüzyıl becerileri üzerinde anlamlı farklılaşma yaptığı sonucuna ulaşmıştır.

Ocak ve Erşen (2015), çalışmalarında ölçekten alınan toplam puanlarla uygulanan test sonuçları bakımından,öğretmenlik öğrenimi gören adayların iletişim becerileri algılarıyla öğrenimine devam edilen bölüm arasındaki farkın anlamlı olduğunu belirlemişlerdir. Beyaz vd. (2022), katılımcıların öğrenim gördükleri bölüm değişkenine göre iletişim becerilerini öğrenimine devam edilen bölüm değişkeni açısından karşılaştırıldığı test sonuçlarında matematik ile sınıf öğretmenliği adaylarının, Türkçe ve PDR öğretmenliği okuyan adaylardan, beden eğitimi öğretmenliği okuyanların ise Türkçe öğretmenliği okuyanlardan daha yüksek puan sahibi olduğu sonucuna varmışlardır. Milli ve Yağcı (2017), da öğretmen adaylarının iletişim becerilerinde bölüm değişkeninin farklılık oluşturduğunu tespit etmişlerdir.Bölümlere göre yaptıkları değerlendirme sonucunda, sıralamanın müzik eğitimi, fen bilgisi eğitimi, Türkçe eğitimi ve resim-iş eğitimi şeklinde olduğunu belirlemişlerdir. (Gülbahçe 2010; Güven & Yalçınkay- Akyüz 2001) gibi araştırmacılar da öğretmenlik öğrenimi gören adaylarının iletişim becerilerinde öğrenimine devam edilen bölümlerin istatistikî olarak farklılık oluşturduğunu tespit etmişlerdir.

Acar (2009), Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri konulu çalışmasında öğretmen adaylarının okudukları bölümün iletişim becerileri ölçeği ile boyutlarına ait puanlar üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucunu tespit etmiştir. Pehlivan (2005), bölüm ve cinsiyetin iletişim becerileri üzerine etkisini incelediği çalışmasının sonucunda öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümlerin iletişim becerileri üzerinde herhangi bir etkisi tespit edememiştir. Erigüç vd. (2013), öğrencilerin öğrenim gördükleri program değişenine göre yaptıkları karşılaştırmada genel iletişim becerileri ve alt boyutların puanlarında öğrenim gördükleri program bakımından fark göstermediği sonucuna ulaşmışlardır. Toy (2007), araştırmasında, mühendislik ve hukuk fakültelerinde okuyan öğrencilerin duygusal iletişim becerilerinde bölüm değişkeninin anlamlı fark göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Özerbaş vd. (2009), da öğretmen adaylarının iletişim becerilerinde öğrenim görülen bölüm değişkeninin anlamlı fark oluşturmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Çalışmada, öğrenim görülen alan değişkenine göre çıkan sonuçlarından hareketle katılımcı öğretmen beceri yetkinleri alanyazında birçok çalışma sonucuyla paralellik gösterirken kimi çalışmalarla da benzeşmemektedir. Alanyazında tespit edilen çalışmaların da desteklediği sonuçlardan hareketle bölüm değişkeni öğretmen adaylarının gerek 21. yüzyıl becerilerinde gerekse etkili iletişim becerilerinde anlamlı farklılık gösterdiğini ve becerilerin oluşmasını etkilediği sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre *ÇBYYBÖ*'nin *eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri*, *girişimcilik ve inovasyon becerileri* ve *EİBÖ'nin etkin dinleme* boyutu puanları açısından anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devecioğlu (2023), öğretmen adaylarının *YYBÖA*'nın, *öğrenme ve yenilenme* ile *yaşam ve kariyer becerileri* alt boyutlarının anlamlı seviyede farklılaştığını, *bilgi, medya ve teknoloji becerileri* boyutundaysa üçüncü sınıftakilerin birinci sınıftakilerden daha iyi seviyede olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Varki (2021), sınıf düzeyinin öğretmen adaylarının *ÇBYYB'ni* etkileyebildiğini ve 4. sınıf öğretmen adaylarının beceri yetkinliklerinin diğer sınıf seviyelerine oranla yüksek düzeyde bulunduğunu tespit etmiştir. Çevik (2011), 1.sınıf müzik öğretmeni adaylarının *problem çözme becerilerinin* 4. sınıf müzik öğretmeni adaylarından daha iyi düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Peker (2019), sosyal bilgiler üçüncü ve dördüncü sınıf öğretmen adalarının 21. yüzyıl becerilerini kullanma seviyelerinin diğer sınıfların okuyan öğretmen adaylarına göre daha iyi durumda olduğunu tespit etmiştir. Aksüt (2023), sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerilerinin alt boyutları ve 21. yüzyıl becerileri yeterlik algıları toplam puanında sınıf seviyesi değişkeninin anlamlı fark oluşturduğunu saptamıştır. Bakırcı ve Günbatar (2017), çalışmasında sınıf düzeyi açısından 21. yüzyıl

becerilerinin *bilgi okuryazarlık düzeyi* ve alt boyutlarında farklılaşma olduğunu ve üst sınıflar lehine olduğunu tespit etmiştir.

Öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri üzerinde öğrenimlerine devam ettikleri bölümlerin ve sınıf seviyelerinin anlamlı farklılıklar ortaya koyduğu başka çalışmalar da bulunmaktadır (Atlı 2019; Aydın, 2019; Bal, 2018). Bu çalışmaların dışında Kolat (2022),okul öncesi öğretmen adaylarının *bilgi, medya ve teknoloji becerileri* boyutunda sınıf değişkeni anlamlı farklılık oluşturmadığını, *yaşam ve kariyer becerileri* alt boyutunda anlamlı düzeyde farklılık oluşturduğu sonucuna ulaşmıştır. Toptal (2021), çalışmasında Türkçe öğretmen adaylarının *öğrenme ve yenilenme ile yaşam ve kariyer becerilerinin 21.yüzyıl becerileri özyeterlilik algılarında*a sınıf değişkenine göre farkı anlamlı bulamazken, *bilgi, medya ve teknoloji becerileri boyutunda* farkın anlamlı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Buna karşın Çolak (2019), Başar (2018), çalışmalarında branşı fen bilgisi olan öğretmen adaylarında sınıf değişkeninin *YYBÖA*'nda anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmışlardır. *21. yüzyıl, becerileri, özyeterlilik algılarının* öğrenim görülen sınıf düzeyinde anlamlı farklılık göstermediğini ortaya koyan başka çalışmalar da vardır (Almaarfı, 2021; Bakar, 2020; Çetinkaya 2011; Dilekmen vd., 2008; Erdoğan, 2020; Gülbahçe, 2010; Güler, 2019; Güven & Akyüz, 2001; Kadakal & Dölek, 2015; Milli & Yağcı, 2017; Özden & Tepeköylü, 2007; Yıldız & Kurtuldu, 2016).

Çalışmada, öğrenim görülen sınıf değişenine göre *çok boyutlu 21. yüzyıl becerilerinin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinde* bölümlerinin birinci, üçüncü, dördüncü sınıflarındaki adayların puanları ikinci sınıfta öğrenim gören adaylara göre daha yüksek ve anlamlı bulunurken, *girişimcilik ve inovasyon becerilerinde* ikinci sınıfta öğrenim gören adayların puanları diğer sınıf seviyelerine göre yüksek ve anlamlı bulunmuştur. *Eleştirel düşünme ve problem çözme becerileriyle* ilgili ulaşılan bulgudan hareketle sınıf seviyeleri arttıkça bireylerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri de artmaktadır, denilebilir. Çalışma sonucunda, ikinci sınıfta öğrenim gören adayların *girişimcilik ve inovasyon becerileri* puanları diğer sınıf seviyelerine oranla daha yüksek ve anlamlı bulunmuştur. Alanyazında da Çevik (2011) bu sonuca benzer sonuç tespit etmiştir.

Çetinkaya (2011), Türkçe öğretmenliği okuyan adaylarının iletişim becerileri üzerinde sınıf değişkeninin etkisini tespit etmeye çalıştığı araştırmasının sonucunda birinci sınıfta öğrenim görenlerin dördüncü sınıfta öğrenim görenlere oranla daha olumlu görüş belirtiklerini tespit etmiştir. Aynı sonuç Yılmaz vd. (2009), yaptıkları çalışmalarında birinci ve ikinci sınıf öğrencileri dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha olumlu görüş bildikleri sonucuna ulaşmışlardır. Maden (2010), Türkçe öğretmenliği öğrenim gören adayların sözlü iletişim

yeterliklerinin sınıf değişkeni açısından son sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının lehine olduğunu tespit etmiştir. Ocak ve Erşen (2015), ise öğretmen adaylarının iletişim becerilerini tespit etmeye yönelik ölçekten aldıkları puana göre *iletişim becerileri algılarıyla* sınıf seviyesindeki farkın anlamlı ve birinci sınıf öğrencilerinin lehine olduğunu tespit etmişlerdir. Beyaz vd. (2022), sosyal bilgiler, beden eğitimi ve PDR öğretmen adaylarının iletişim becerilerini sınıf değişkenine açısından karşılaştırdığı çalışmasında anlamlı farklılık bulamazken, sınıf değişkeninin matematik öğretmenliği okuyan adaylarda iletişim becerilerine etki ettiği ve dördüncü sınıfların lehine olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Pehlivan (2005), çalışmasında öğretmen adaylarının sınıf seviyeleri arttıkça etkili iletişim becerilerinin arttığı bulgusuna ve kanaatine ulaşmıştır

Dilekman vd. (2008), eğitim fakültesi öğrencilerinin iletişim becerilerinde sınıf değişkeninin etkisine dair bir sonuca ulaşamamıştır. Erigüç vd. (2013), öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre yaptığı karşılaştırmada genel iletişim becerileriyle alt boyutlarının puanlarında öğrenim gördükleri sınıfların farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmışlardır. İbekci (2022), öğrencilerin iletişim becerileri ölçeğinden aldıkları puanlarla sınıf düzeyindeki test ve analizinin sonucunda, ölçeğin alt boyutları ve iletişim becerileri puanlarının sınıf seviyesi açısından anlamlı fark oluşturmadığı kanaatine ulaşmıştır. Uygun ve Arıkan (2019), ise öğrenim görülen sınıfın öğretmen adaylarının iletişim becerileri üzerinde fark oluşturduğuna rastlamazken,toplam puanlar açısından adaylarının iletişim beceri düzeyleri için üçüncü sınıflar ile dördüncü sınıflar arasında üçüncü sınıf öğrencilerinin lehine anlamlı olarak farklılaştığını gözlemlemişlerdir. Özer (2011), sınıf seviyeleri arttıkça öğretmen adaylarında görülebilecek etkili iletişim becerilerinin artmadığı sonucunu bulmuştur.

Çalışmamızda sınıf değişkeninin etkili iletişim becerilerinin *etkin dinleme boyutunda* ikinci sınıfta öğrenim yapan öğretmen adayları lehine olduğu ve bu sınıf seviyesindeki adayların dinleme becerilerinin daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç alan- yazındaki sınıf seviyesi arttıkça iletişim becerileri de artacağına ilişkin sonuçlarla (Özer, 2011; Beyaz vd., 2022) benzeşmemektedir.

Türkçe öğretmen adayları ile Türk dilive edebiyatı öğretmeni adayları arasında ç*ok boyutlu 21.yüzyıl becerileri* ile *etkili iletişim becerilerinin* şekillenmesinde ikamet edilen yer değişkeni bakımından anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Aksüt (2023), sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğrencilikte kalınan yer değişkeninin becerilerin *yaşam ve kariyer,bilgi, medya ve teknoloji becerileri* boyutlarıyla *21. yüzyıl becerileri yeterlik algılarının* geneli için istatistikî olarak bir farkın olmadığını, çalışma sonucunda öğrencilikte kalınan yerin ilgili ölçek ve alt boyutları üzerinde belirleyici bir rolü

olmadığı sonucuna varmıştır. Sezgin (2019), araştırmasında etkili iletişim becerileri üzerinde ikamet edilen yerin toplam puanlarda istatistiksel açıdan anlamlı farklılık oluşturmadığını iletişim becerileriyle ilişkisinin sonucuna varmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre çalışmaya öğretmeni adaylarının *çok boyutlu 21. yüzyıl becerileri* ve *etkili iletişim becerilerinin* oluşumunda öğrencilik döneminde kalınan yer değişkeninin anlamlı farklılık ortaya çıkarmadığı, adayların değerlendirmeleri sonucunda ortaya çıkmıştır. Alanyazından alınan çalışmalarda da öğrencilikte kalınan yer değişkeninin gerek çok boyutlu 21. yüzyıl becerilerinin gerekse etkili iletişim becerilerinin oluşmasında etkili olmadığı sonucu alan yazında tespit edilen Aksüt (2023) ve Sezgin'in (2019) çalışmaları ile benzerlik göstermiştir.

Tablo 21. *Değişkenlerin Beceriler ve Alt Boyutlar Üzerindeki Etkileri*

	Bilgi ve Teknoloji Okuryazarlığı	Eleştirel Düşün. ve Prob. Çözüme	Girişimcilik ve İnovasyon	Sosyal Sorumluluk ve Liderlik	Kariyer. Bilinci		Egoyu Geliş Dil Boy.	Etkili Dinleme Boyutu	KendiniTanıma-Kendini Açma	Empati Boyutu	Ben Dili Boyutu
Erkek Kadın		X		X	X						
Yaş				X			X	X		X	X
Mez Ol. Ok.			X								
Kitap Oku.	X	X		X	X		X	X			X
Yaratıcı Yaz.	X		X						X		
Doğ.Büy.Yer	X		X						X		
Anne Eğitim											
Baba Eğitim			X						X		
Aile Gelir							X				X
Anne Meslek	X				X						
Baba Meslek								X			
Sosyal Med. Sos Med Sıkça		X									
Öğr.Gör.Böl.		X	X		X		X	X			X
Öğr. Gör.Sın.		X	X		X			X			
Öğ. İka.Ed.Yer								X			

Araştırmanın bulgularından hareketle şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Türkçe Öğretmen adayları ile Türk dili ve edebiyatı öğretmen adaylarının *çok boyutlu 21. yüzyıl becerileri* ile *etkili iletişim becerilerinin* çeşitli değişkenlere incelendiği çalışma sonucunda cinsiyet,kitap okuma, öğrenim görülen bölüm ve sınıf, sosyal medyayı sıkça kullanma değişkenleri hem *çok boyutlu 21. yüzyıl becerileri* hem de *etkili iletişim becerilerinin* birden çok alt boyutu üzerinde ve daha fazla beceri üzerinde anlamlı farklılık oluştururken, yaratıcı yazma,doğup büyünen yer,öğrenim görülen bölüm ve sınıf değişkenleri daha çok *çok boyutlu 21. yüzyıl becerileri* alt boyutlarında; yaş, mezun olunan ortaöğretim kurumu,anne mesleği,sosyal medya değişkenleri sadece *çok boyutlu 21. yüzyıl becerilerinin* bir veya birkaç boyutunda aile geliri değişkeni iki beceride, baba mesleği değişkeni bir beceride olmak üzere sadece *etkili iletişim becerileri* üzerinde anlamlı farklılık oluşturmuş, anne eğitim durumu ve ikamet edilen yer değişkenleri her iki becerinin üzerinde anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada kullanılan değişkenlerin *çok boyutlu 21. yüzyıl becerileri* üzerinde yirmi beş beceriye etki ederken *etkili iletişim becerileri* üzerinde on sekiz beceriye etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlardan hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

21. yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerileri konusunda farklı alanlarda öğrenim gören öğretmen adaylarına yönelik daha geniş katılımcılardan oluşan araştırmalar yapılabilir.

Anne-babanın meslek-gelir ve eğitim durumu gibi değişkenlerin, sosyoekonomik durumların öğretmen adaylarının etkili iletişim becerilerine etkisi ile ilgili başka çalışmalar yapılabilir.

Sosyal medyanın öğretmen adaylarının etkili iletişim becerileri üzerinde olumlu-olumsuz etkileri ile ilgili nicel , nitel veya karma araştırmalar yapılabilir.

Mezun olunan örtaöğretim kurumlarının öğretmen adaylarının etkili iletişim becerilerine etkileri konusunda farklı örneklemlerle araştırmalar yapılabilir.

Ülkemizde yapılan araştırma sonuçlarına göre dört kişiden sadece birinin okuduğu gerçeği göze çarpmaktadır. Dolayısıyla 21. yüzyıl becerileri bağlamında kitap okuma alışkanlığı ile dijital okuryazarlık arasındaki ilişkiye dayalı olarak çevrim içi kaynakların etkisi konusunda araştırma ve çalışmalar yapılabilir.

Öğretmen yetiştirme ve geliştirme programları kapsamında yükseköğrenim yapan öğretmen adaylarına gerek 21. yüzyıl becerileri gerekse etkili iletişim becerilerinin geliştirilmesi konusunda seminer, çalıştay vb. etkinlikler yapılabilir.

Yükseköğretimde sosyal sorumluluk ve liderlik becerisi ile eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerine yönelik araştırmalar yaptırılabilir.

Cinsiyet değişkeni açısından erkek öğretmen adaylarının etkili iletişim becerilerindeki yetersizlikleri ile kadın öğretmen adaylarındaki 21. yüzyıl becerilerindeki yetersizliklerin nedenleri üzerine araştırma yapılabilir.

Tükçe öğretmen adayları ile Türk dili ve edebiyatı öğretmen adaylarında görülen 21. yüzyıl becerilerinin düşük düzeyde olmalarının nedenleri araştırılabilir.

21. yüzyıl becerilerinde de görüldüğü üzere hem çağın şartları hem de kadınların eğitim ve öğretime verdikleri önem ilerleyen dönemlerde çocukların etkili iletişiminde annenin eğitim değişkeninin etkisi araştırılabilir.

Öğretmen adaylarının, mesleki yaşamlarında 21. yüzyıl becerileri ile etkili iletişim becerilerini sınıf ortamlarında nasıl kullandıklarına ilişkin araştırmalar yapılabilir.

Sınıf ve bölüm değişkenlerinin etkili iletişim becerileri üzerindeki etkilerinin ne düzeyde olduğu geniş katılımcılarla araştırılabilir.

KAYNAKÇA

Ablak, S. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sahip oldukları 21. yüzyıl becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi,* (48), 3316-3334

Acar, V. (2010). *Öğretmen adaylarının iletişim becerileri* (Tez No. 250880) [Yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi-Burdur]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Aguila, M. G. T. (2015). 21st century skills of Nueva Vizcaya State University Bambang Campus, Philippines. *Asia Pacific Journal of Education, Arts and Sciences*, *2*(2), 30-37.

Ağca-Sağlam, F. (2019).*Vizyon geliştirmede etkili iletişimin rolü: Karabük Üniversitesi lisansüstü öğrencilerine yönelik bir araştırma* (Tez No. 547501) [Yüksek lisans tezi, Karabük Üniversitesi -Karabük]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Aifan, H. (2016). Gender differences in terms of the experiences that Saudi students have with social media technologies social network and social capital within organization. *Proc 4th Communities and Technology Conference*, The University of Kansas.

Aksungur, G. (2018). *Türkçe öğretmenlerinin sınıf içi etkili iletişim becerileri algılarının incelenmesi* (Tez No. 492199) [Yüksek lisans tezi, Ahi Evran Üniversitesi-Kırşehir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Aksüt, S. (2023).*Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 21.yüzyıl becerileri yeterlik algıları ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 812156) [Doktora tezi, Fırat Üniversitesi-Elazığ]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Akyol, H., & Sever, E. (2019). Okuma yazma güçlüğü ve bir eylem araştırması: İkinci sınıf örneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *34*(3), 685-707.

Akyurt, N. (2018). Determination of the communication skills of university students by socio demographic features.*SHS Web ,of Conferences*48. https://doi.org/10.1051/shsconf/20184801056

Alabanı, M. V. (2017). *Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımları ile öğretmen öz–yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 898121) [Yüksek lisans tezi, Kastamonu Üniversitesi-Kastamonu]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Alkış, M. (2020). *Üniversite öğrencilerinin 21. yüzyıl becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Tez No. 643004) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi-Konya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi

Almaarfı, A. M. A. (2021). *Assessıng preservıce englısh teachers' 21st century skılls* (Tez No. 699916) [Yüksek lisans tezi, Başkent Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

American Association for School Librarians [AASL]. (2007). *The American association for school librarians standards for the 21st century learner.* The American Association for School Librarians Publishing.

American Association for School Librarians [AASL]. (2009). *Standards for the 21st century learner in action.* The American Association for School Librarians Publishing.

American The North Central Regional Educational Laboratory [NCREL]. (2003). *EnGauge 21st century skills.* Retrieved from, http://www.cwasd.k12.wi.us/highschl/newsfil.

Ananiadou, K., & Claro, M. (2009). 21st century skills and competences for new millennium learners in OECD countries. *OECD Education Working Papers, 41*. Paris: OECD Publishing. http://doi.org/10.1787/218525261154

Anagün Ş. S., Atalay N., Kılıç Z. & Yaşar S. (2016).Öğretmen adaylarına yönelik 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *PAU Eğitim Fakültesi Dergisi,* (40), 160-175.

APEC. (2008). Education to achieve 21st century competencies and skills: Recommendations. 4th APEC Education Ministerial Meeting, 10-12, Peru. Retrieved from, http://www.sei2003.com/ APEC/forum,report,files/08,4aemm.018,Education.

Asia Society. (2011). *Improving teacher quality around the world: The international summit on the teaching profession*. New York, NY: Asia Society.

Atayia, A. H., & Hussein, A. P. M. I. (2021). Social communication skills among university students. *Journal of Research Diyala Humanity, 1*(88), 162-187

Atakişi, T. (2019*). Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerilerini esas alan bilgi okuryazarlık durumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Tez No. 590055) [Yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi-Kars]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Atlı, K. (2019). Biyoloji dersi öğretim programının 21. yüzyıl becerilerinden yaratıcılık becerisi açısından değerlendirilmesi. *Anadolu Öğretmen Dergisi, 3*(1), 85-104

Awofala, A. O., Ojo, O. T., Okunuga, R. O., Babajide, V. F., Olabiyi, O. S., & Adenle, S. O. (2019). Investigating perception of the 21st century skills among Nigerian preservice science, technology and mathematics teachers. *International Online Journal of Educational Sciences, 11*(5), 59-72. https://doi.org/10.15345/iojes.2019.05.0

Aydın, A. (2019). *İngilizce öğretmen adaylarının görüşleri çerçevesinde öğretmen eğitiminde 21. yüzyıl becerilerinin incelenmesi* (Tez No. 592172) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Aygün, Ş., Atalay, N.,Kılıç,Z., & Yaşar,S. (2016). Öğretmen adaylarına yönelik 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 40*(40), 160-175.

Bakırcı, H. & Günbatar, M. S. (2017). Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık düzeyleri ile bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 18*(3), 543-563

Bakar, M. H. D. (2020). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerilerinin demokratik eğilimlerine etkisi* (Nevşehir ili örneği) (Tez No. 645084) [Yüksek lisans tezi, Hacı Bektaş Veli Üniversitesi-Nevşehir].Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Başar, S. (2018). *Fen bilimleri öğretmen adaylarının fende matematiğin kullanımına yönelik öz yeterlik inançlarını, 21. yy becerileri ve aralarındaki ilişkinin incelenmes*i (Tez No. 515625) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi-Ankara].Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Başarır, Ç., & Sarıhan, A. Y. (2017). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlıklarının belirlenmesi: Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Örneği. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi / Journal of Management and Economics Research, 15*(1), 143-162. Doi: http://dx.doi.org/10.11611/yead.330952

Baydar Arıcan, H. Ö. (2021). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri: Sporcular ve sedanterler. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, *16*(2), 70-78. https://doi.org/10.33459/cbubesbd.973298

Bayrak, E. & Nacar, E. (2015). Profesyonel takım sporlarında görev yapan antrenörlerin iletişim beceri düzeylerinin araştırılması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *3*(14), 391-405

Beyaz, Ö., Alıncak, F. & Ataş, B. (2022). Öğretmen Adaylarının İletişim Becerilerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, *5*(1), 110-125. https://doi.org/10.52974/jena.1117507

Bozkurt-Bulut, N. (2004). İlköğretim sınıf öğretmenlerinin iletişim becerilerine ilişkin algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, *2*(4), 443-452.

Brookhart, S. M. (2010). *Assess higher-order thinking skills in your classroom*. Alexandria, VA: ASCD.

Buluş, M., Atan, A. & Erten-Sarıkaya, H. (2017). Etkili iletişim becerileri: Bir kavramsal çerçeve önerisi ve ölçek geliştirme çalışması. *International Online Journal of Educational Sciences, 9*(2), 575-590.

Çamlıyer H. & Çamlıyer, H. (1997). *Eğitim bütünlüğü içinde çocuk hareket eğitimi ve oyun*. Can Ofset.

Canary D. J. & Brian H. S. (1987). Appropriateness and effectiveness perceptions of conflict strategies. *Human Communication Research, 14*(1), 83- 118. https://doi.org/10.1111/j.1468- 2958.1987.tb00123.x

Çelebi, H. (2023). *Beden eğitimi öğretmenleri ile diğer branş öğretmenlerinin etkili iletişim ve mesleki tutumlarının incelenmesi* (Tez No. 792590) [Yüksek lisans tezi, Recep Tayyip Üniversitesi-Rize]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Çelik, Z. (2020). Özerklik, büyüme ve kalite: İlhan Tekeli'nin yükseköğretim çalışmaları üzerine bir değerlendirme. *İdealkent, 11*(29), 511-542. https://doi.org/10.31198/idealkent.713132

Çetinkaya, C. (1998). Öğretmen adayları ve müfettişlerin bakış açısından öğretmen iletişim becerileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, *4*(2), 191- 208.

Çetinkaya, Z. (2011). Türkçe öğretmen adaylarının iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Kastamonu Education Journal*, *19*(2), 567-576.

Çevik, D. B. (2011). Müzik öğretmeni adaylarının iletişim becerileri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31*(1), 1-13

Çevik, M. & Şentürk, C. (2019).Çok boyutlu 21. yüzyıl becerileri ölçeği:Geçerlik ve Güvenirlik. *Kıbrıs Eğitim Bilimleri Dergisi*, *14*(1),11-28.

Çiftçi, S. & Taşkaya, S. M. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının öz yeterlik ve iletişim becerileri arasındaki ilişki. *IX. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*. Fırat Üniversitesi, Elazığ.

Çiftçi, H., Kaya, F. & Daştan, N. B. (2020). Sağlık alanındaki üniversite öğrencilerinde iletişim becerileri ve mesleki benlik saygısı arasındaki ilişki. *Caucasian Journal of Science, 7*(1), 42-55.

Çinelioğlu G. (2013). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı dersine yönelik tutumlarının incelenmesi* (Tez No. 335178) [Yüksek lisans tezi,Balıkesir Üniversitesi-Balıkesir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Çolak, M. (2019). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının 21.yüzyıl becerilerine yönelik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Tez No.558939) [Yüksek lisans tezi, Ömer Halisdemir Üniversitesi- Niğde]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Dalkılıç, R. A.(2019). *Farklı yaş gruplarında toplumsal cinsiyet rolleri algısının yansıması: Denizli örneği* (Tez No. 568764) [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi- Denizli]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Dede, C.(2010). *Comparing frameworks for 21st century skills: 21st century skills*.http://watertown.k12.ma.us/dept/ed_tech/research/pdf/ChrisDede.pdf.

Demir, A., Bingöl, G.(2011). Amasya sağlık yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri, *Göztepe Tıp Dergisi 26*(4):152-159 https://doi.org/10.5222

Demirbay, U. (2010). *İletişim modelleri. Etkili iletişim*. (ss. 45-73) Pegem Akademi

Demirel, Ö. (2006). *Öğretimde planlama ve değerlendirme-Öğretme* sanatı. PegemYayıncılık.

Deveci, H. & Çengelci, A. G. T. (2008). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarından medya okuryazarlığına bir bakış. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5*(2), 25-43

Dilekmen, M., Başcı, Z. & Bektaş, F. (2008). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin İletişim Becerileri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. *12*(2):223-231

Doğan, H., Işıklar, A., & Eroğlu, S. E. (2010). Ergenlerin problemli internet kullanımının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* (18), 106-124

Durukan, E., & Maden, S. (2010). Türkçe öğretmenlerinin iletişim becerileri üzerine bir araştırma. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, *5*(1), 59-74.

Eker,E.(2020).*Yabancı dil olarak ingilizce öğretmenlerinin 21.yüzyıl becerilerine yönelik algıları:bir durum çalışması* (Tez No. 634187) [Yüksek lisans tezi, Çağ Üniversitesi-Mersin]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Ekici, G., Abide, Ö. F., Canbolat, Y. & Öztürk, A. (2017). 21.yüzyıl becerilerine ait veri kaynaklarının analizi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 6*(Özel Sayı 1), 124-134.

Elkatmış, M. & Ünal,E.(2014). Sınıf öğretmeni adaylarının iletişim beceri düzeylerine yönelik bir çalışma. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *16*(1), 107-122.

Erbek, İ. (2021). *Öğretmen adaylarının ve aday öğretmenlerin öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri ile 21. yüzyıl becerileri öz yeterlikleri* (Tez No. 667854) [Yüksek lisans tezi, Siirt Üniversitesi-Siirt]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Erdoğan, D. (2020).*Türkçe öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No.630375) [Yüksek lisans tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi- Zonguldak]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Eren, E. (1989). *Yönetim psikolojisi.* (3. baskı). Beta Basın Yayın Dağıtım.

Erigüç G. ve Eriş H. (2013). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri: *Harran Üniversitesi Örneği. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 12*(46), 232-254

Erigüç, G., Şener, T. & Eriş, H. (2013). iletişim becerilerinin değerlendirilmesi: bir meslek yüksekokulu öğrencileri örneği, *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, *16*(1), 45-65.

Ersanlı, K. & Balcı, S.(1998). İletişim becerileri envanterinin geliştirilmesi:geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, *2*(10), 7-12. https://doi.org/10.17066/pdrd.76133.

Erten, P. (2019). Öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ve bu becerilerin kazandırılmasına yönelik görüşleri, *Milli Eğitim Dergisi*, *49*(227*)*, 33-64.

Eryılmaz,S. & Ulusoy,Ç. (2015). 21.yüzyıl becerileri ışığında FATİH projesi değerlendirmesi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi GEFAD/GUJG, 2* (35),209-229

Facione, P. A., Sánchez, C. A., Facione, N. C. and Gainen, J. (1995). The Disposition toward critical thinking. *Journal of General Education, 44*(1), 1-25.

Facione, P. A., Facione, N. C., & Giancarlo, C. A. (2000). The disposition toward critical thinking: Its character, measurement, and relationship to critical thinking skill. *Informal Logic, 20*(1), 61-84.

Friedman, T. L. (2005). *Dünya düzdür: Yirmi birinci yüzyılın kısa tarihi*. Boyner Yayınları

Gardner, H. (2010). *Five minds for future.* Bellanca, J. ve Brandt, R. (Eds.)*, 21st century skills: rethinking how students learn.* Bloomington: Solution Tree Press

George, D. & Mallery, M. (2010) *SPSS for windows step by step: a simple guide and reference*, 17.0 Update, 10th Edition, Pearson, Boston.

Gökalp, H.A. (2017). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi,Balıkesir ili örneği* (Tez No.461098) [Yüksek lisans tezi,Balıkesir Üniversitesi–Balıkesir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi

Görpe,S.(1999). *Etkili iletişim* (Tez No. 92696) [Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi- İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Gülbahar, B. & Aksungur, G. (2018). Sınıf içi etkili iletişim becerileri algı ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (48), 437- 462.

Gülbahçe, Ö. (2010). Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi öğrencilerinin iletişim becerilerinin incelenmesi. *Atatürk Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, *12*(2), 12-22

Güler, Y. & Tuncel, F. (2022). Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının 21. Yüzyıl becerileri öz-yeterlik algıları. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 20*(1), 70-81.

Günay, K. (2003). *Sınıf yönetiminde öğretmenlerin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi* (Tez No. 125633) [Yüksel lisans tezi, Çukurova Üniversitesi- Adana]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Güngör, N. (2013). *İletişim / Kuramlar ve Yaklaşımlar.* 2. baskı. Siyasal Kitabevi.

Gür, Ç., Koçak, N., Şirin, N., Şafak M. & Demircan. A. (2015) İlköğretim öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin görüşleri ve karşılaştıkları güçlüklerin incelenmesi: Ankara Örneği *Asian Journal of Instruction* (E-AJI)

Gürgen, H. (1997). *Örgütlerde iletişim kalitesi*. Der Yayınları.

Gürses,Y.(2006).*Eğitim örgütlerinde yöneticilerin etkili iletişim kurma becerilerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma (Kütahya merkez ilçe örneği)* (Tez No. 190061) [Yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi-Kütahya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Gürşimşek, I., Vural, D. E. & Demirsöz, E. S. (2008). Öğretmen adaylarının duygusal zekâları ile iletişim becerileri arasındaki ilişki. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *8*(16), 1-11

Güven, A. & Yalçınkaya-Akyüz, M. (2001). Öğretmen adaylarının iletişim ve problem çözme becerilerine ilişkin görüşleri. *Ege Eğitim Dergisi, l,* 13-22.

Haladyna, T. M. (1997). *Writing test item to evaluate higher order thinking*. Allyn and Bacon.

Hall, S. (1997).'*Codage/Décodage', Sociologie de la Communication*. Paul Béaud (ed), ed. Réseaux.

Hajdu, F. & Edit, B. H. (2020). Students' assertive communication skills at University of Debrecen. *The annals of the Unıversıty of Oradea*, *29*, 348

Hayes, J. (2002). *Interpersonal skills at work* (2nd Edition). Routledge.

Hutchins, R. M. (1969). *The learning society*. Praeger.

Işık, M. & Biber, L. (2008). *İletişim, iletişim süreci ve iletişim çeşitleri. Genel ve teknik iletişim,* M. Işık (Ed.) (2. baskı, ss. 1-40), Eğitim Akademi Yayınları.

İbekci, R. & Çetintaş, H. B. (2022). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi. *Bilgi Yönetimi*, *5*(2), 340-352. https://doi.org/10.33721/by.1129137

İlaslan Ö. (2001). *Orta öğretim öğrencilerinin bazı özlük niteliklerinin ve baskın ben durumlarının iletişim becerileriyle ilişkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi].Konya Selçuk Üniversitesi.

Kadakal-Dölek, A. (2017). *Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi* (Tez No. 394804) [Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi-Erzurum]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Kadakal, A. & Alver, B. (2017). Üniversite iletişim becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal of Eurasian Education and Culture, 2*(2), 1-20.

Kan, A. Ü. & Murat, A. (2018). Investigation of prospective science teachers' 21st century skill competence perceptions and attitudes toward STEM, *International OnlineJournal* of EducationalSciences,*10*(4),251-272. https://doi.org/10.15345/iojes.2018.04.014

Karacan-Doğan, P. (2016). Etkili iletişim. Yetim, A. A. &Cengiz, R. (Ed.), *Sporda etkili iletişim* içinde(ss.91-122).Spor Yayınevi.

Karademir, T. & Türkçapar, Ü. (2016). Bireysel ve takım sporcularından iletişim becerilerinin incelenmesi. *Journal of Physical Education and Sports Sciences*, *18*(4), 67-8

Karagöz, Y. & Köşterelioğlu,İ. (2008). İletişim becerileri değerlendirme ölçeğinin faktör analizi metodu ile geliştirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21*, 81-98.

Karakaş, M. M. (2015). *Sekizinci sınıf öğrencilerinin fen bilimlerine yönelik 21. yüzyıl beceri düzeylerinin ölçülmesi* (Tez No. 391151) [Yüksek lisans tezi, Osmangazi Üniversitesi-Eskişehir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Nobel Yayınları.

Karataş, A. (2008). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeyler*i [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Uşak Üniversitesi

Karayiğit,M.(2019).*Okul müdürlerinin etkili iletişim becerileri ile öğretmenlerin mesleki motivasyonları arasındaki ilişki* (Tez No.592988) [Yüksek lisan tezi, Düzce Üniversitesi- Düzce]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Karatekin, K., Sönmez Ö. F. & Kuş Z. (2011). İlköğretim öğrencilerinin iletişim becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume* 7/3, https://app.trdizin.gov.tr/makale/TWpZMU1ERXpNdz09 https://hdl.handle.net/20.500.12513/390

Kaya, A. (2016). *Kişiler arası ilişkiler ve etkili iletişim*. Pegem Akademi

Kaya, A. (2020).*Sınıf öğretmeni adaylarının 21. yüzyıl becerileri kapsamında girişimcilik becerilerinin incelenmesi* (Tez No. 643082) [Yüksek lisans tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi-Çanakkale]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Kaya, Y. K. (1991). *Eğitim yönetimi kuram ve Türkiye'deki uygulama*. Bilim Yayınları.

Kılcıgil, E., Bilir, P., Özdinç, Ö., Eroğlu, K. & Eroğlu, B. (2009). İki farklı üniversitenin beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 7*(1), 19-28.

Kılıçaslan, E. (2011). *İletişim kurma becerileri*. (2. baskı). Kriter Yayınevi.

Kısaç, İ. (2007). Öğretmen- öğrenci iletişimi. E. Karip. (Ed.). *Sınıf yönetimi* içinde. Pegem Akademi.

Korkut, F. (2004). İletişim becerileri eğitimi alan psikolojik danışmanların bazı nitelikleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi,15*, 8-15.

Korkut, F. (2005). Yetişkinlere yönelik iletişim becerileri eğitimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28*(28), 143-149.

Kylonen, P. C. (2012). Measurement of 21st century skills within the common core state standards. *Paper presented at the Invitational Research Symposium on Technology Enhanced Assessments*, May 7-8.

Köknel, Ö. (1997). *İnsanı anlamak*. Altın Kitaplar Yayınevi.

Küçükaslan, N. (2014). *Etkili iletişim teknikleri*. Ekin Kitabevi Yayınları.

McLuhan, M. (1964). *Understanding media*. *The extensions of man.* New York: Mentor. Retriewed from http://robynbacken. com/text/nw_research.pdf. Erişim Tarihi: 12.05.2018.

MEB (2011). *MEB 21. yüzyıl öğrenci profili*. Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı. https://www.meb.gov.tr/earged/ earged/21.%20yy_og_pro.pdf adresinden 10 Ocak 2023 tarihinde erişilmiştir

MEB (2023). *21. yüzyıl becerileri ve değerlere yönelik araştırma raporu*. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. Ankara

Mete, G. (2021). Türkçe öğretmeni adaylarının etkili iletişim becerileri ile iletişim kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of History School, 51*, 1143-1173.

Mısırlı, İ. (2004). *Genel ve teknik iletişim* (ss.1, 2, 6, 15, 17, 21, 53, 54, 56, 75-76, 127, 153, 166). Detay Yayıncılık.

Milli, M. S. & Yağcı, U. (2017). Öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *17*(1), 286-29

Murat, A. (2018). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının 21.yüzyıl becerileri yeterlik algıları ile Stem'e yönelik tutumlarının incelenmesi* (Tez No. 515427) [Yüksek lisans tezi,Fırat Üniversitesi-Elazığ]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Nacar, F. S. & Tümkaya, S. (2010). Sınıf öğretmenlerinin iletişim ve kişilerarası problem çözme becerilerinin incelenmesi. *İlköğretim Online, 10*(2), 493-511.

Ocak, G. & Erşen, Z. (2015). Öğretmen adaylarının iletişim becerileri algılarının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *1*(33), 1-19. https://doi.org/10.21764/efd.51145

Olgun, F. B. (2005). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf içinde etkili iletişim ortamı yaratma ve iletişimde fırsat eşitliği sağlama becerilerinin değerlendirilmesi* (Tez No. 146071) [Yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi-Sivas]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi

Organisation for Economic Co-operation and Development. (OECD). (2009). *21 st century skills and competences for new millennium learners in OECD countries*. Education Working Papers, *41*

Ölmez, D.(2016). *Aile içi etkili iletişimde drama teknikleri ve NLP uygulamaları* (Tez No. 422920) [Yüksek lisans tezi, Kültür Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi

Önem, A. & Coşkun,Y. (2021).Okul öncesi dönem çocukların bakış açısı alma becerilerinin anne tutumları açısından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *23*(3), 714-735

Özbey, Ö., Doğan, D. & Özbey, B. (2020). Sporcu eğitim merkezlerinde görev yapan antrenörlerin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 5*(2), 93-104. https://doi.org/10.31680/gaunjss.733267

Özdemir-Özden, D., Karakuş Tayşi, E., Kılıç Şahin, H., Demir Kaya, S. & Bayram, F. Ö. (2018). Öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerilerine yönelik yeterlik algıları: Kütahya Örneği. *Turkish Studies, Education Sciences, 13*(27), 1163-1184. https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.14928 ISSN: 1308-2140

Özer, A. K. (2000). *İletişimsizlik becerisi*. Sistem Yayıncılık

Özer, D. (2011). *Etkili iletişim becerilerinin sosyal ortama uyum sağlamadaki işlevi: Fırat Üniversitesi uygulaması* (Tez No. 303649) [Yüksek lisans tezi,Fırat Üniversitesi-Elazığ].Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Özerbaş,M. A.,Bulut, M. & Usta, E. (2007). Öğretmen adaylarının algıladıkları iletişim becerisi düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 8*(1), 123-135.

Özgit, Ş. (1992). *İletişim becerileri konusunda verilen eğitimin iletişim çatışmalarına girme eğilimi üzerindeki etkisi* (Tez No.18974) [Yüksek lisans tezi,Marmara Üniversitesi-İstanbul].Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Partnership for 21st Century Learning (P21). (2007). *Framework for 21st century learning*. http://www.p21.org/our-work/p21-framework adresinden alındı.

Partnership for 21st Century Skills. (2009). *P21 framework definitions*. Retrieved from, http://www.p21.org/storage/documents/P21_Framework_Definitions.pdf [Date of access: 24.03.2018].

Partnership for 21st Century Learning (2015). *P21 Framework Definitions.* http://www.p21.org/our-work/p21-framework adresinden alındı.

Pehlivan, K. B. (2005). Öğretmen adaylarının iletişim becerisi algıları üzerine bir çalışması. *İlköğretim Online, 4* (2), 17-23

Peker, B. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 21.yüzyıl öğrenen becerilerini kullanım düzeylerinin incelenmesi* (Tez No. 604253) [Yüksek lisans tezi, Ömer Halisdemir Üniversitesi-Niğde].Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Pellegrino, J. W., & Margaret L. H. (2012). *Education for life and work developing.* The National Academies Press.

Prensky, M. (2010). *Teaching digital natives: Partnering for real learning. Thousand* Oaks, CA: Corwin Press.

Rungapadiachy, D.M. (1999). *Interpersonal communication and psychology for health care professionals*: *Theory and practice.* Butterworth- Heinemann, Edinburgh

Saracaloğlu, A. S., Özkütük, N. & Silkü, A. (2001). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri. *X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*[Sözel Bildiri]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

Saville, M. S. (2013). *Stop! Collaborate and listen: The ımpact of social media on communicatıon and collaboration among education professionals* [Unpublished doctoral dissertation]. Aurora University, ABD

Selimhocaoğlu, A. (2004,Temmuz 6-9). İletişim ve sınıf içi iletişimin önemi. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı.* İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.

Sezgin, S. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının işbirlikli öğrenmeye yönelik tutumları ile etkili iletişim becerileri arasındaki ilişki* (Tez No. 554309) [Yüksek lisans tezi, Ömer Halisdemir Üniversitesi-Niğde]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Soland, J., Hamilton, L. S. & Stecher, B. M. (2013). *Measuring 21st century competencies: Guidance for educators.* The Asian Society. CA: RAND Corporation.

Şahin, A. (2007). *İlköğretim okulu yöneticilerinin kişiler arası iletişim becerileri ve çatışma yönetimi stratejileri arasındaki ilişki* (Tez No. 206330) [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi-Antalya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Şeker, A. (2000). *Sınıf öğretmenlerinin iletişim becerileri ile sınıf atmosferi arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Tez No. 97435) [Yüksek lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi- Konya].Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Şimşek, Y. (1997). *Örgütsel iletişimde engel ve bozukluklar (Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi'nde bir uygulama)* (Tez No. 61242) [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi-Eskişehir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Sultanlı,G. (1019).*Çalışma yaşamında kurulan etkili iletişimin çalışanların iş ve yaşam kaliteleri üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik bir araştırma* (Tez No. 548371) [Dokuz Eylül Üniversitesi-İzmir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Temizkan,M. (2014). Akran değerlendirmenin konuşma becerisinin geliştirilmesi üzerindeki etkisi/The Effect of Peer Assessment on the Development of Speaking Skill. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6*(12),90-112

Tepeköylü, Ö., Soytürk, M. & Çamlıyer, H. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu (Besyo) öğrencilerinin iletişim becerisi algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, *7*(3),115-124

Trilling, B. & Fadel, C.(2009). *21st century skills: Learning for life in our times.* Jossey-Bass.

The Conference Board of Canada. (2000). *Employability skills 2000+*. Retrieved from, www.conferenceboard.ca/topics/education/learning-tools/employability-skills.aspx [Date of access: 27.03.2018.

Toffler, A. (1981). *Üçüncü dalga*. (Çev: Seden A.). Altın kitaplar

Toy S. (2007). *Mühendislik ve hukuk fakülteleri öğrencilerinin iletişim becerileri açısından karşılaştırılması ve iletişim becerileriyle bazı değişkenler arasındaki ilişkile*r (Tez No.

208116) [Yüksek lisans tezi,Ankara Üniversitesi-Ankara].Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Toptal, G. (2021). *Türkçe öğretmeni adaylarının 21. yüzyıl becerileri özyeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Tez No. 682108) [Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi- Malatya].Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Tuğluk, M. N. & Özkan, B. (2019) MEB 2013 okul öncesi eğitim programının 21. yüzyıl becerileri açısından analizi. *Temel Eğitim Dergisi, 1*(4), 29-38.

Tuna, Y. (2012). İletişim kavramı ve iletişim süreci. İ. Vural (Ed.), *İletişim* içinde Pegem Akademi.

Tuncel, H. (2011). Kurumsal iletişimin kavramsal çerçevesi hakkında bir yorum. *Marmara İletişim Dergisi, 18*, 252-267.

Tutar, H., Yılmaz, M. K., & Erdönmez, C. (2003). *Genel ve teknik iletişim.* Nobel Yayın Dağıtım.

Tutar, H. (2009). *Örgütsel İletişim*. (2. baskı) Seçkin Yayıncılık.

Tutar, H. & Yılmaz, M.K. (2012). *İletişim (Genel ve örgütsel boyutuyla).* 8. Baskı, Seçkin Yayıncılık

Tülgen,Ş.(2021). Okul yöneticilerinin 21. yüzyıl becerileri ile teknoloji liderliği davranışlarının incelenmesi (Tez No. 705976) [Yüksek lisans tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi-Karaman].Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Uçak, S. & Erdem, H. H. (2020). Eğitimde yeni bir yön arayışı bağlamında "21. yüzyıl becerileri ve eğitim felsefesi*".Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, *6*(1), 76-93.

Usluata, A. (1995). *İletişim*. İletişim Yayınları.

Uygun, K. & Arıkan, A. (2019). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, *8*(4), 2256-2281.

Uzuntaş, A. (2013). Etkili iletişim: Anlatabilmek, anlayabilmek. *KastamonuEğitim Dergisi*,

Ülker Ş. (2009). Türkçe öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks, 1(*2),69-89

Üstünsel, G. (2011).*Etkili iletişim becerileri ve beden dili* (Tez No. 297731) [Yüksek lisans tezi, Namık Kemal Üniversitesi-Tekirdağ] Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Varki, E. (2020). *Öğretmen adaylarının çok boyutlu 21. yüzyıl becerileri ile yaratıcı düşünme eğilimlerinin incelenmesi* (Tez No. 646904) [Yüksek lisans tezi, Sütçü İmam Üniversitesi- Kahramanmaraş]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Voogt, J. & Roblin, N. P. (2012). A comparative analysis of international frameworks for 21st century competences: Implications for national curriculum policies. *Journal of Curriculum Studies, 44*(3), 299-321.

Yalçın, S. (2018). 21. yüzyıl becerileri ve bu becerilerin ölçülmesinde kullanılan araçlar ve yaklaşımlar. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES), 51*(1), 183-201.

Yavuz,B. & Demir,M.K.(2023). Sınıf öğretmenlerinin geri bildirim kullanım durumlarının incelenmesi.*Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi, 6*(3), 321-346.

Yıldız,Y. & Kurtuldu, K. (2016). Müzik öğretmeni adaylarının iletişim becerilerinin incelenmesi. Karadeniz Teknik Üniversitesi örneği. *Route Educational and Social Science Journal Volume, 3*(3), 208-217.

Yılmaz, B. (2007). *Üniversite öğrencilerinin kişilerarası iletişim becerileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki* (Tez No. 214295) [Yüksek lisans tezi, Muğla Üniversitesi-Muğla]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Yılmaz, M., Üstün A., & Odacı, H. (2009). Okul öncesi öğretmen adaylarının iletişim becerileri düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 1*(1), 8-19.

Yüksel, A. H. (2010). İletişimin tanımı ve temel bileşenleri. U. Demirbay (Editör). *Etkili iletişim* (ss.1-43). Pegem Akademi.

Zıllıoğlu, M. (1996). *İletişim nedir?* Cem Yayınevi.

EKLER

Ek1. Kişisel Bilgi Formu

Değerli Öğretmen Adayları,

Bu çalışma Atatürk Üniversitesi,Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi'nde görevli Doç. Dr. Mesut BULUT danışmanlığında Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisi,Mustafa ALBAYRAK tarafından yürütülmektedir. Araştırmada Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni adaylarının Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri ile Etkili İletişim Becerilerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri'nden 41; Etkili İletişim Becerileri'nden 34 olmak üzere toplam 75 ifadenin bulunduğu formu cevaplamak yaklaşık 8 dakika sürmektedir. Verdiğiniz bilgiler yalnızca araştırma kapsamında kullanılacaktır ve gizli tutulacaktır. Cevaplarınızın içtenliği araştırmanın doğruluğu açısından büyük önem taşımaktadır.Katkılarınız için teşekkür ederim.

Mustafa ALBAYRAK
Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı,
Türk Dili Ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

Aşağıda yer alan seçeneklerden size uygun olan seçeneği (*)işaretleyiniz.

Cinsiyet: **()** Kadın **()** Erkek
Yaş: **()** 21-25 **()** 25-30 **()** Diğer
Mezun Olduğunuz Ortaöğretim Kurumu:
() Anadolu Lisesi **()** Anadolu İmam Hatip Lisesi **()** Meslek Lisesi
() Sosyal Bilimler Lisesi **()** Fen Lisesi **()** Proje Anadolu Lisesi
() Açık Öğretim Lisesi **()** Diğer
Kitap Okuma Durumunuz:
() Evet sürekli okurum **()** Hayır okumam **()** Arada bir okurum
Kişisel Yetenekleriniz ve Yaratıcı Becerilerinizle Yazma Durumunuz:
() Evet yazarım **()** Hayır yazmam **()** Arada bir yazarım
Doğup Büyüdüğünüz ve Yaşamınızı Sürdürdüğünüz Yer:
() Büyükşehir Merkezi **()** Şehir Merkezi **()** İlçe **()** Kasaba **()** Köy
Ailenizin Gelir Durumu:
() İyi **()** Orta **()** İyi değil
Sosyal Medyayı Takip Etme Durumunuz
() Evet sürekli takip ederim **()** Hayır hiç takip etmem **()** Arada bir takip ederim
Sosyal Medyada Sıkça ve Çokça Kullandığınız Araçlar:
() Facebook **()** Instagram **()** LinkedIn **()** Pinterest **()**Twitter **()** Whatsaap
()Telegram **()** Diğer
Öğrenim Gördüğünüz Bölüm ve Sınıf Seviyeniz
() Türkçe Öğretmenliği **()**1 **()**2 **()**3 **()**4
() Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği **()**1 **()**2 **()**3 **()**

Ek-1. Çok boyutlu 21. yüzyıl becerileri ölçeği

Çevik, M. & Şentürk C. (2019). Multidimensional 21st century skills scale: Validity and reliability study. *Cypriot Journal of Educational Science. 14*(1), 11-28

ÇOK BOYUTLU 21. YÜZYIL BECERİLERİ ÖLÇEĞİ

Boyutlar	mMad. No	Ölçek Maddeleri	Tamamen	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle
Bilgi ve Teknoloji Okuryazarlığı Becerileri	11	Öğrenmeye karşı meraklıyım.					
	22	Yeni ve farklı fikirleri dinlemeyi severim.					
	33	Mevcut bilgiler dışında yeni bilgiler edinmeye yönelik çaba gösteririm.					
	44	Ülkemizde ve dünyada meydana gelen yenilikleri takip ederim.					
	55	Dünyadaki değişim ve yeniliklere yönelik fikir sahibiyim.					
	66	Çeşitli kaynakları takip ederek farklı bilgiler ve fikirler edinirim.					
	77	Güvenilir kaynaklardan araştırma yaparak yeni bilgiler edinmeyi severim.					
	88	Günlük hayatta ne tür bilgilere ihtiyaç duyduğumu fark ederim.					
	99	İhtiyaç duyduğum bilgiye doğru kaynaklardan ulaşırım.					
	110	Elde ettiğim bilgilerin doğruluğunu farklı kaynaklardan araştırırım.					
	111	Edindiğim ve doğruluğuna emin olduğum bilgileri günlük hayatımda etkili bir şekilde kullanırım.					
	112	Doğruluğuna emin olduğum bilgileri çevremdekilere aktarırım.					
	113	Yazılı, işitsel ve görsel kaynakları düzenli takip ederim.					
	114	TV programlarının öncesinde programın hangi kitleye hitap ettiğini belirten akıllı işaret sembollerinin anlamlarını bilirim.					
	115	Teknolojide meydana gelen gelişmeleri yakından takip ederim.					
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri	116*	Bana anlatılan her bilginin doğru olduğuna inanırım.					
	117*	Benim gibi düşünmeyen kişilerle arkadaşlık yapmak istemem.					
	118*	Beni eleştiren insanlardan hoşlanmam.					
	119*	Okuduğum her bilginin doğru olduğunu kabul ederim.					
	220*	Öğrendiğim konular üzerinde hiç düşünmeden konuşurum.					
	221*	Karşılaştığım sorunlarla mücadele etmek yerine sorunu görmezden gelirim.					
Girişimcilik ve İnovasyon Becerileri	222	Çalışmalarımı genellikle istekli, coşkulu ve enerjik bir şekilde sürdürürüm.					
	223	Karşılaştığım olumsuz durumları fırsata dönüştürürüm.					
	224	Zamanı iyi planlar ve yönetirim.					

	225	Yaptığım çalışmalarda farklı ürünler ortaya koyarım.					
	226	Karmaşık ve zor işlerle uğraşmayı severim.					
	227	Yoğun bir merak duygusuyla her şeyi gözlemler ve incelerim.					
	228	İnsanların hayatını kolaylaştıracak yöntem ve teknikler üzerine düşünürüm.					
	229	Alışılmışın dışında, yeni ve yararlı fikirleri üretir ve uygularım.					
	330	Gelecekte dünyada ortaya çıkabilecek ihtiyaçlar hakkında düşünür ve buna yönelik araştırmalar yaparım.					
	331	Geliştirdiğim ürünleri çevremdekilere rahatlıkla sunarım.					
Sosyal Sorumluluk ve Liderlik	332	Farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurmaya çalışırım.					
	333	Grup çalışmalarında genellikle grubun lideri olarak görev yaparım.					
	334	Kendimle birlikte çevremdeki kişilerin yeteneklerini geliştirmelerini katkıda bulunurum.					
	335*	Grup çalışmalarının zaman kaybı olduğunu düşünürüm.					
Kariyer Bilinci	336	Bana verilen görevi başarıyla yerine getirmek için gayret gösteririm.					
	337	Gelecekte sahip olmak istediğim mesleğe ilişkin bir kararım vardır.					
	338	Mesleklerin özelliklerini araştırarak kendime en uygun mesleği belirlemeye çalışırım.					
	339	Gelecekte yapacağım meslekte başarılı olmayı isterim.					
	440	Hayatımın bu evresinde aldığım kararların, geleceğime yöne vereceğinin farkındayım					
	441	Kişisel gelişimime ve gelecekteki kariyerime katkı sağlayacak fırsatları değerlendiririm. (staj, kurs, kongre, seminer, eğitim vb.)					

* Ters maddeler

Puanlama 5 – 4 – 3 – 2 – 1

Ters maddeler için 1 – 2 – 3 – 4 – 5

Ek-2. İletişim Becerileri Ölçeği

		Hiç Uygun Değil	Çok Az Uygun	Kısmen Uygun	Çoğun-lukla	Tama-men Uygun
1	İnsanlara eksiklerini söylerken/iletirken olumlu özelliklerinden de söz ederim.					
2	İnsanlara başarısızlıklarını ifade ederken başarılı yönlerine de muhakkak değinirim.					
3	Çevremdeki insanların yanlış ya da hatalarını onları incitmeden dile getiririm.					
4	Karşımdaki insanın kişiliğini ve benliğini hedef almadığım için konuşmalarım gerginlik yaratmaz.					
5	Karşımdakine önce olumlu özelliklerinden bahsederek olumsuz yönlerini değiştirmesi için cesaret veririm.					
6	Günlük yaşamımda insanlarla iletişimimde kullandığım ifadelere ve kelimelere onları incitmemek için çok dikkat ederim.					
7	Biri benimle konuşurken onunla göz teması kurmaya çalışırım.					
8	Biri benimle konuşurken onu anladığımı gösteren iletiler veririm.					
9	Karşımdaki kişi konuşurken beden diline ve yüz ifadesine dikkat ederim.					
10	Karşımdaki kişi konuşurken, onu anlamak için kullandığı ipuçlarına dikkat ederim.					
11	Biriyle iletişim halindeyken söylediklerini bütün halinde anlamaya çalışırım.					
12	Karşımdakini anlamaya çalışırken ihtiyaç duyduğumda soru sorarım.					
13	Konuşurken etkili göz teması kurarım.					
14	Konuşmaları dinlerken arkasındaki duyguları da anlamaya çalışırım					
15	Düşüncelerimi tanımada/fark etmede/anlamada zorluk çekerim.					
16	Genellikle duygularımı tanımada/fark etmede/anlamlandırmada zorluk çekerim					
17	Kendini rahatlıkla ifade edebilen bir bireyim					
18	Üzüntülerimi, endişelerimi karşımdaki insana rahatlıkla ifade edebilirim					
19	Düşüncelerimi başkalarına iletmekte zorluk çekmem					
20	Karşımdakinin duygu ve düşüncelerini doğru anlayabilirim					

21	Karşımdaki kişinin neye ihtiyacı olduğunu anlar ve onu yargılamadan bu durumu ona iletebilirim					
22	Kendimi karşımdaki kişinin yerine koyarak, olaylara onun bakış açısıyla bakabilirim					
23	Karşımdaki kişinin ne düşündüğünü fark edebilirim					
24	Karşımdaki kişinin yaşadığı duyguların neler olduğunu fark edebilirim					
25	Genellikle karşımdaki insanı anlarım					
26	Karşımdaki kişiye genellikle uygun/yerinde tepkiler veririm					
27	Karşımdaki kişinin beklentilerinin neler olduğunu fark edebilirim					
28	Karşımdakinin olumsuz davranışını değiştirmek için onu suçlayıcı bir dille uyarırım					
29	Karşımdakinin olumsuz davranışları karşısında hissettiğim duyguları ona uygun bir dille iletebilirim/yansıtabilirim.					
30	Karşımdakinin olumsuz bir davranışını, bendeki etkilerini ona yansıtarak göstermeye çalışırım					
31	Bir başkasının davranışlarının sonuçlarını görebilmesi için hissettiğim olumsuz duyguları ona iletebilirim.					
32	İnsanlar “sinirli/huysuz/agresif” gibi özelliklere sahipse onları bu kelimelerle nitelendirmede sakınca görmem					
33	İnsanların olumsuz davranışlarını gördüğümde hatasını düzeltmesi için gerekirse kötü konuşurum					
34	İnsanların yanlışlarını düzeltirken kişiliklerine saygı gösterilmesi gerektiğine inanırım					

Ek-3. Tez Önerisi Onayı

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-56785782-300-2400015987 15.01.2024
Konu : Tez Önerisi (Mustafa ALBAYRAK)

DAĞITIM YERLERİNE

Enstitümüz Yönetim Kurulunun 10.01.2024 tarih ve 01/07 sayılı toplantısında alınan,Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Mustafa ALBAYRAK'ın tez önerisi görüşüldü.

Buna göre; Danışmanlığını Doç. Dr. Mesut BULUT'un yürüttüğü Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Mustafa ALBAYRAK'ın tez önerisinin Yükseköğretim Kurulu Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin 8/1 maddesi uyarınca; **"Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni Adaylarının 21. Yüzyıl Becerileri İle Etkili İletişim Becerilerinin İncelenmesi"** kabulüne mevcudun oy birliği ile karar verildi.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU
Müdür

Dağıtım:
Gereği:
Sayın Doç.Dr. Mesut BULUT

Bilgi:
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanlığına

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: 6ccc6c16-3786-407a-9dfc-a62a1f4ebb2d Doğrulama Adresi: https://www.turkiye.gov.tr/ataturk-universitesi-ebys

Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
25240 Erzurum
Tel: +90 442 2315630
Elektronik Ağ: http://www.atauni.edu.tr/#/birim=egitim-bilimleri-enstitusu
Kep Adresi: atauni@hs01.kep.tr

Bilgi: Doğan TOKAY
Faks: +90 442 2315883
E-Posta: egitbil@atauni.edu.tr

Ek-4. Etik Kurul Onayı

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurul Başkanlığı
PROJE DEĞERLENDİRME FORMU

Projenin/Çalışmanın Adı: Danışmanlığını Doç.Dr. Mesut BULUT'un yürüttüğü yüksek lisans öğrencisi Mustafa ALBAYARK'ın " Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni Adaylarının 21. Yüzyıl Becerileri ile Etkili İletişim Becerilerinin İncelenmesi" isimli tez çalışması ile ilgili Etik Kurul uygunluk-onay belgesi talep edilmesi.

Gönderildiği Tarih: 31.01.2024

Teslim Tarihi: 31.01.2024

Değerlendirenin Adı Soyadı: Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanlığı Adına

Prof. Dr. Ufuk ŞİMŞEK
Etik Kurul Baskanı

İmza : .....

Tez /uygundur: ☒ Gerekçe/Açıklama: Yapılacak çalışmada yaklaşım ve yöntemler dikkate alınarak, konu ile ilgili çalışmaların gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel açıdan herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.
Tez / uygun değildir: ☐ Gerekçe/Açıklama

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERİSTESİ REKTÖRLÜĞÜ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL BAŞKANLIĞI
Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurulu
ERZURUM

Toplantının Mahiyeti :**Etik Kurul**
Toplantının Tarihi : **31.01.2024**
Toplantının Sayısı :**01**

Karar-46: Danışmanlığını Doç.Dr. Mesut BULUT'un yürüttüğü yüksek lisans öğrencisi Mustafa ALBAYARK'ın " Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni Adaylarının 21. Yüzyıl Becerileri ile Etkili İletişim Becerilerinin İncelenmesi" isimli tez çalışması ile ilgili Etik Kurul uygunluk-onay belgesi talebi ile ilgili husus görüşüldü.

Yapılan görüşmelerden sonra adı geçenin "Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni Adaylarının 21. Yüzyıl Becerileri ile Etkili İletişim Becerilerinin İncelenmesi" isimli tez çalışması ile ilgili çalışmaların gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel yönden sakınca bulunmadığına,

oy birliği ile karar verilmiştir.

(İMZA)
Prof. Dr. Ufuk ŞİMŞEK
Birim Etik Kurul Başkanı

(İMZA)
Prof.Dr. İhsan Sabri BALKAYA
Birim Etik Kurul Başkan Yardımcısı

(İMZA)
Prof. Dr. Betül ASLAN
Birim Etik Kurul Üyesi

(İMZA)
Prof.Dr. Muhsine BÖREKÇİ
Birim Etik Kurul Üyesi

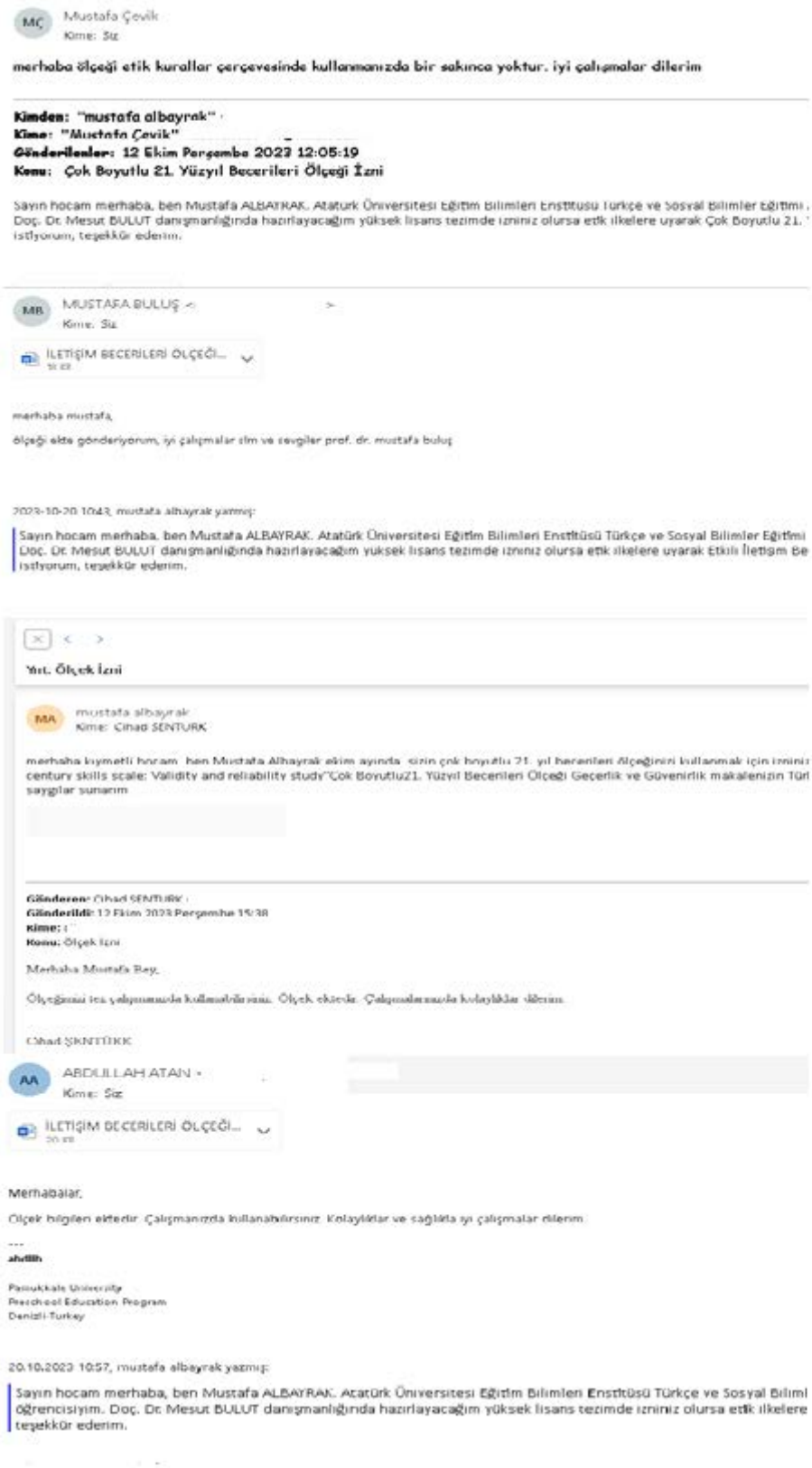
(İMZA)
Prof.Dr. Mustafa CİHAN
Raportör

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurulu Karar Formu

KARAR BİLGİLERİ	**Toplantı Sayısı: 01** **Karar No: 46**	**Toplantı Tarihi: 31.01.2024**
	Aşağıda bilgileri verilen tez ile ilgili çalışmanın, etik ilkeler açısından değerlendirilmesi isteği ile ilgili husus görüşüldü. Yapılan görüşmelerden sonra; söz konusu tez ile ilgili yapılacak çalışma için, araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak konuyla ilgili çalışmanın gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel yönden sakınca bulunmadığına, Etik Kurulu oy birliği ile karar vermiştir.	
ÇALIŞMA BİLGİLERİ	**Proje Yürütücüsü:** Mustafa ALBAYARK **Çalışma Konusu**: Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni Adaylarının 21. Yüzyıl Becerileri ile Etkili İletişim Becerilerinin İncelenmesi	

EĞİTİM BİLİMLERİ BİRİM ETİK KURULU		**İMZA**
Prof. Dr. Ufuk ŞİMŞEK	Etik Kurul Başkanı	
Prof.Dr. İhsan Sabri BALKAYA	Etik Kurul Başkan Yardımcısı	
Prof. Dr. Betül ASLAN	Etik Kurul Üyesi	
Prof.Dr. Muhsine BÖREKÇİ	Etik Kurul Üyesi	
Prof.Dr. Mustafa CİHAN	Etik Kurul Raportörü	

Ek-5. Ölçek Kullanım İzinleri

Mustafa Çevik
Kime: Siz

merhaba ölçeği etik kurallar çerçevesinde kullanmanızda bir sakınca yoktur. iyi çalışmalar dilerim

---

Kimden: "mustafa albayrak"
Kime: "Mustafa Çevik"
Gönderilenler: 12 Ekim Perşembe 2022 12:05:19
Konu: Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği İzni

Sayın hocam merhaba, ben Mustafa ALBAYRAK. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi
Doç. Dr. Mesut BULUT danışmanlığında hazırlayacağım yüksek lisans tezimde izniniz olursa etik ilkelere uyarak Çok Boyutlu 21.
istiyorum, teşekkür ederim.

MUSTAFA BULUŞ
Kime: Siz

İLETİŞİM BECERİLERİ ÖLÇEĞİ...

merhaba mustafa,

ölçeği ekte gönderiyorum, iyi çalışmalar ilm ve sevgiler prof. dr. mustafa buluş

2022-10-20 10:43, mustafa albayrak yazmış:

> Sayın hocam merhaba, ben Mustafa ALBAYRAK. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi
> Doç. Dr. Mesut BULUT danışmanlığında hazırlayacağım yüksek lisans tezimde izniniz olursa etik ilkelere uyarak Etkili İletişim Be
> istiyorum, teşekkür ederim.

Yrt. Ölçek İzni

mustafa albayrak
Kime: Cihad ŞENTÜRK

merhaba kıymetli hocam, ben Mustafa Albayrak ekim ayında sizin çok boyutlu 21. yıl becerileri ölçeğinizi kullanmak için izniniz
century skills scale: Validity and reliability study"Çok BoyutluZ1. Yüzyıl Becerileri Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik makalenizin Türl
saygılar sunarım

Gönderen: Cihad ŞENTÜRK
Gönderildi: 13 Ekim 2022 Perşembe 19:38
Kime:
Konu: Ölçek İzni

Merhaba Mustafa Bey,

Ölçeğimizi tez çalışmanızda kullanabilirsiniz. Ölçek ekteder. Çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.

Cihad ŞENTÜRK

ABDULLAH ATAN
Kime: Siz

İLETİŞİM BECERİLERİ ÖLÇEĞİ...

Merhabalar,

Ölçek bilgileri ektedir. Çalışmanızda kullanabilirsiniz. Kolaylıklar ve sağlıkla iyi çalışmalar dilerim.

---

abdllh

Pamukkale University
Preschool Education Program
Denizli-Turkey

20.10.2022 10:57, mustafa albayrak yazmış:

> Sayın hocam merhaba, ben Mustafa ALBAYRAK. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimi
> öğrencisiyim. Doç. Dr. Mesut BULUT danışmanlığında hazırlayacağım yüksek lisans tezimde izniniz olursa etik ilkelere
> teşekkür ederim.

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Mustafa ALBAYRAK

Doğum Yeri – Yılı

Medeni Durumu

Eğitim ve Öğretim :

Mezun, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Programı, 850603060

Devamlı Öğrenci, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi - Bilim Dalı - Tezli Yüksek Lisans Programı,

Devamlı Öğrenci, Açık ve Uzaktan Öğretim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Lisans Programı,

Memuriyete Başlama:13.02.1990

Öğretmenlik Kariyer Basamağı : Başöğretmen

Görevi : Okul Müdürü

Eposta :

Memuriyet:

KAHRAMANMARAŞ/AND./Şehit Erdal KAMA İÖO:1990-1993 Öğretmen

ERZ./MERKEZ/Adnan Menderes Lisesi **:** 1993-2013 Öğretmen

ERZ./AZİZİYE/Emel Çatal Anadolu Lisesi **:** 2013-2014 Öğretmen

ERZ./AZİZİYE/Emel Çatal Anadolu Lisesi **:** 2014-2016 Müd. Baş Yar.

ERZ./AZİZİYE/Emel Çatal Anadolu Lisesi **:** 2016-2021 Müdür

ERZ/PALANDÖKEN/Şeh.Yak.Sür.Ana.Lis.: 2021-2024 Müdür